

MODEL FOR THE PROCEDURE TO SOLVE AND TO PREVENT THE
DRUGS PROBLEMS IN THE SCHOOLS OF THE OF THE
BUNDITPATANSILPA INSTITUTE
OF THE MINISTRY OF COLTURE

Mr.SOMCHAI YIMYAEM
Mr.SURADET KHUMTAVEE
MRS.CHATRADA YIMYAEM

A Research Project of Education,Creativty

And knowledge managemean

Year 2013

Copyrig Bunditpatanasilpa Institute

the Ministry of culture

ชื่องานวิจัย รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาสังกัด
 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
 ชื่อผู้วิจัย นายสมชาย ยิ้มแย้ม นายสุรเดช ขำทวี และว่าที่ร้อยตรีหญิงฉัตรดา ยิ้มแย้ม
 คำสำคัญ รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 ปีงบประมาณ 2013

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ใน 4 ด้าน คือ 1.ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา 2.ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหารครูและบุคลากร 3. ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา 4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนองค์กรต่าง ๆ

วิธีการดำเนินการวิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการศึกษาออกเป็นขั้นตอน ดังนี้ 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล 4. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล โดยนำผลวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกเป็นรายชื่อ ส่วนแบบแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน สอบถามฉบับที่ 2 คณะผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์หาคำมัธยฐาน ฐานนิยม ผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นรายชื่อแสดงตำแหน่งของมัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ สำหรับการแปลผล

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมแบ่งตามสถานที่ตั้งมี 4 ภาคมีรูปแบบที่คล้ายกันโดยกลุ่มตัวอย่างมีการทำกิจกรรมทั้ง 4 ด้านมากกว่าร้อยละ 60 ยกเว้นในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือในด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา ในหัวข้อช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่บ้ำบดรักษาสารเสพติด ให้สามารถกลับเข้าศึกษาต่อได้ มีปฏิบัติที่น้อยกว่าร้อยละ 60 และได้รูปแบบที่มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันโดยอาศัยค่าสถิติได้แก่ค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ค่าผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมที่น้อยกว่า 1 และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่า 1.5

TITLE MODEL FOR THE PROCEDURE TO SOLVE AND TO PREVENT
THE DRUGS PROBLEMS IN THE SCHOOLS OF THE OF THE
BUNDITPATANSILPA INSTITUTE OF THE MINISTRY OF COLTURE
RESEARHER Mr.SOMCHAI YIMYAEM Mr.SURADET KHUMTAVEE
MRS.CHATRADA YIMYAEM
WORDS MODEL FOR THE PROCEDURE TO SOLVE AND TO PREVENT
THE DRUGS PROBLEMS
YEAR 2013

This research about the prevention strategies for drugs abuse in the schools of the Bunditpatanasilpa Institute from the Ministry of Culture uses 4 different angles: 1. A strategic plan to prevent and to solve the drugs abuse; 2. The cooperation between the school administrators, the teachers and the school staff; 3. The cooperation between the students ; 4. the involvement of the community and their different organizations.

The methodology for this research includes 4 steps: 1. A sample analysis of the population; 2. The instruments used for the study; 3. Collecting the data; 4. The analysis and the interpretation of the data. The research team analyzed the data, collected by using a questionnaire, twice. First, they based their analysis on the median mode and then they based their second analysis on the range between the quartiles in order to proceed to the interpretation of the data.

After the research, we can conclude that all the schools of the Bunditpatanasilpa Institute from the Ministry of Culture use the same strategic plan for the prevention of drugs abuse. We can also see that 60% of the success of the strategic plan is due to the collaboration between teachers and the school staff. Part of the success is also attributed to the students' cooperation. Even though the strategic plan provides a way to help students addicted to drugs to get therapy and to come back to school to complete their study, less than 60% of the addict students from the North region and the Northeast region got help. Finally, the involvement of the community and the organizations also contributed to the 60% success rate.

กิตติกรรมประกาศ

วิจัยเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับกรุณาและความอนุเคราะห์ที่ปรึกษาจาก รศ.ดร.มังกร ทองสุกดี ที่ให้ความกรุณาให้คำแนะนำ และแนวคิดต่างๆ ในการจัดทำ คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่เสียสละเวลาให้คำปรึกษา จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจแก้ไขแบบสอบถาม และขอขอบคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่อนุญาตและอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนขอบคุณทุกท่านซึ่งมีอาจกล่าวนามได้ทั้งหมดที่ได้ให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้แก่คณะผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์จากวิจัยเล่มนี้ ขอมอบความดีไว้แต่คุณบิดา มารดา และครู-อาจารย์ ตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบัน

คณะผู้วิจัย

คำนำ

งานวิจัย เรื่องรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยศึกษาการปฏิบัติงาน 4 ด้าน คือ 1. ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา 2. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากร 3. ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา 4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งในสถานและนอกสถานศึกษา ซึ่งพบว่ายาเสพติดเป็นปัญหาระดับชาติที่ต้องร่วมมือกันทุกฝ่าย ให้ยาเสพติดปลอดจากสถานศึกษา การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับอนุเคราะห์ จากผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการพิจารณางานวิจัย ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติหน้าที่งานยาเสพติด ครู อาจารย์และนักเรียน นักศึกษา จากสถานศึกษาสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยหวังว่าผลงานวิจัย เรื่องรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมนี้ จะเป็นประโยชน์และแนวทางในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดเป็นอย่างดีเพื่อให้สถานศึกษาปลอดจากยาเสพติด

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

บทที่

หน้า

1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
จุดมุ่งหมายของการศึกษา.....	4
ความสำคัญของการศึกษา.....	5
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
สมมุติฐานของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์.....	6
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
ความหมายของรูปแบบ.....	10
นโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร.....	11
ปัญหาและการแพร่ระบาดของยาเสพติด.....	13
นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.....	17
แบบตรวจราชการและติดตามผลการดำเนินงาน ตามนโยบายการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556.....	19
ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 8 (2555)	21
มาตรการป้องกันปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด.(2555)	26
มาตรการหลักป้องกันแก้ไขยาเสพติด โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร แพทย์หญิงมาลินี สุขเวชชวรกิจ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (2555)	28
แผนการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านส้มกบ(รัฐราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต ๒ ปีการศึกษา 2553.....	28
แนวความคิดของ เฮเลน โนวลิส ในการป้องกันยาเสพติด.....	31
เทคนิคเดลฟาย.....	31
สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบูรณาการแผนงานด้านการป้องกันยาเสพติดของ สำนักงาน ป.ป.ส. (2555)	33
ความเป็นมาและเอกลักษณ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์.....	35
นโยบายและแผนเพื่อดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถาบัน บัณฑิตพัฒนศิลป์ (2555)	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37

3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	61
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	61
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล.....	63
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
ความมุ่งหมายของการศึกษา.....	90
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา.....	90
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	90
วิเคราะห์และแปลผลข้อมูล.....	91
สรุปผลวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
ข้อเสนอแนะ	100
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	
ข หนังสือขอเก็บข้อมูลโครงการวิจัย เรื่อง รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข	
ปัญหาอาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวง	
วัฒนธรรม	
ค แบบสอบถาม ชุดที่ 1	
ง แบบสอบถามชุดที่ 2.....	
โครงการวิจัย เรื่องรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาอาเสพติด	
สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม	
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 สภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา

(ภาคเหนือ) สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.....65

ตารางที่ 2 สภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา

(ภาคกลาง) สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.....68

ตารางที่ 3 สภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา

(ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.....70

ตารางที่ 4 สภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา

(ภาคใต้) สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.....70

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างการทํากิจกรรมหรือไม่ทํากิจกรรมเกี่ยวกับ

ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

กระทรวงวัฒนธรรม แยกเป็นแต่ละภาค ของประเทศไทย (ภาคใต้) สังกัดสถาบัน

บัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.....75

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างการทํากิจกรรมหรือไม่ทํากิจกรรมเกี่ยวกับ

ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบัน

บัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม แยกเป็นแต่ละภาค ของประเทศไทย.....80

ตารางที่ 7 ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา.....84

ตารางที่ 8 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา

ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา.....85

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ 9 ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา

ยาเสพติดในสถานศึกษา.....86

ตารางที่ 10 ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา

ยาเสพติดในสถานศึกษา.....88

สารบัญแผนภาพ

หน้า

แผนภาพที่ 1 รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา

สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.....92

แผนภาพที่ 2 แสดงรายละเอียดของรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ใน

สถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ด้านการวางแผน

ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.....93

แผนภาพที่ 3 แสดงรายละเอียดของรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรม

ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา.....94

แผนภาพที่ 4 แสดงรายละเอียดของรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข

ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา.....95

แผนภาพที่ 5 แสดงรายละเอียดของรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข

ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา.....96

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วไปแล้วว่า ยาเสพติดได้ทำความเสียหายให้กับสังคมมนุษย์มาช้านาน สำหรับประเทศไทยเรานั้น ปัญหายาเสพติดนับว่าเป็นปัญหาที่มีผลต่อความมั่นคงของชาติ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจปัญหายาเสพติดทำให้รัฐต้องสูญเสียทรัพยากรของชาติจำนวนมากมหาศาล เพื่อการปราบปรามและบำบัดรักษาเป็นจำนวนมากมหาศาลทุกปี ยิ่งไปกว่านั้น ในสังคมปัจจุบันนี้ยาเสพติดได้แพร่ระบาดเข้าไปสู่เด็กและเยาวชน ทำให้กลายเป็นปัญหาสำคัญอีกปัญหาหนึ่งที่สถานศึกษาต่าง ๆ จะต้องทุ่มเทกำลังสติปัญญา และจัดสรรทรัพยากรไปใช้ในการป้องกันและแก้ปัญหา

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ที่เด่นชัดในการที่จะป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง โดยการประกาศสงครามกับยาเสพติดและให้มีการรวมพลังแผ่นดิน เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด ทำการปราบปรามอย่างจริงจัง ให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดช่วยเหลือด้านการบำบัดรักษาแก้ปัญหาผู้ติดยาเสพติด กำจัดการฉ้อราษฎร์บังหลวง และให้ใช้มาตรการทางการศึกษาป้องกันเยาวชน นักเรียน นักศึกษาไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของยาเสพติดตลอดจนสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และในรัฐบาลชุดปัจจุบันได้กำหนดเป็นนโยบายสำคัญเร่งด่วนในการแก้ปัญหาดังกล่าวโดยใช้หลักการ การป้องกันนำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการบำบัดรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษอย่างเด็ดขาด รวมทั้งระดมความคิดจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อกำหนดแนวทางในการเอาชนะยาเสพติด ซึ่งจากการประชุมดังกล่าวได้มีความเห็นร่วมกันว่า การแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาปัจจุบันจะต้องคิดใหม่ทำใหม่ โดยทุกฝ่ายในสังคมจะต้องผนึกกำลังรวมกันให้เป็นพลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติดให้ได้โดยเร็ว กระทรวงศึกษาธิการตระหนักเป็นอย่างดีว่าปัญหายาเสพติดในประเทศไทยระบาดรุนแรงและแพร่ระบาดมายังสถานศึกษาซึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่นักเรียน นักศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษาแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงวัฒนธรรม จะมีแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดแต่การแพร่ระบาดของยาเสพติดก็ยังทวีความรุนแรงและเป็นปัญหาที่ทำลายและส่งผลกระทบด้านการบริหารจัดการมาโดยตลอด เพื่อให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่องจึงได้กำหนดนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อเป็นแนวปฏิบัติให้แก่อนุชาสถานศึกษา ครูและบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยใช้นโยบายเชิงรุกมีการกำหนดพื้นที่ที่รุนแรงและพื้นที่เสี่ยงต้องกำกัอย่างใกล้ชิดกำหนดกลุ่มเป้าหมายผู้เกี่ยวข้องที่ชัดเจนโดยเน้นนักเรียนอายุ 12-20 ปี นักเรียนนักศึกษาที่ติดยาต้องได้รับการบำบัดรักษาทุกราย สำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการค้ายาเสพติดให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการทางกฎหมายอย่างเฉียบขาด รวมทั้งใช้กลไกทางการบริหารโดยใช้สัมฤทธิ์ผลในการดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดเป็นเกณฑ์ประกอบพิจารณา ความดีความชอบและเลื่อนตำแหน่งมีการกำกับติดตามและรายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ

สำหรับการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากปัญหายาเสพติดมากที่สุดเนื่องจากกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 13 – 25 ปีซึ่งอยู่ในวัยเรียน กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดีว่าสถานการณ์ยาเสพติดในปัจจุบันได้แพร่ระบาดเข้ามาในสถานศึกษา ฉะนั้นการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง จึงได้กำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ให้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดโดยความร่วมมือของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนนักศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การจะพัฒนานักเรียน นักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจสติปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรมและมีชีวิตที่สมบูรณ์ตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็มีผลปรากฏเช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาการระบาดของยาเสพติด การพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังจึงต้องอาศัยความร่วมมือของจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียนจะต้องดูแลเอาใจใส่ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดก็คือมาตรการและรูปแบบ บุคลากรทุกฝ่ายต้องช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่นักเรียนไม่ปล่อยปละละเลยจนกลายเป็นปัญหาของสังคมในการเข้าไปเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด บุคลากรทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องพยายามอย่างมากในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อช่วยเหลือดูแลนักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขอีกทั้งแนวทางการจัดการศึกษายังได้ให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด

สวส์ตี สุกนธรังสี (2520,หน้า 206) ทิศนา แหมมณี (2551,หน้า 1) ให้ความหมายรูปแบบหมายถึง ตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่งหรือ เป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหาความรู้ ความเข้าใจปรากฏการณ์ เช่นเดียวกับสุบรรณ พันธ์วิชาวาส และชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ (2522,หน้า 22-23) ใช้คำว่า แบบจำลอง (Model) เท่ากับการย่อหรือเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงของปรากฏการณ์หนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ ส่วน บุญชม ศรีสะอาด (2533,หน้า 19) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่าง ๆ

Stoner and Wankle (1980,p.12) Nadler (1980,pp.72-90) Mescon and Khedouri (1985,p.199) ให้คำนิยาม รูปแบบว่า เป็นการจำลองความจริงปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์องค์ประกอบที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้น ๆ ให้ง่ายขึ้น

รูปแบบ จึงพอสรุปความหมายได้ว่า แบบจำลองหรือย่อส่วนปรากฏการณ์ที่เป็นตัวแทนของโครงสร้างทางความคิดเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจมากขึ้น โดยการพัฒนาจากแนวคิด

ทฤษฎี โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง ซึ่งมีกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง ในบางกรณีอาจใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นนามที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์อุปถัมภ์มรดกวัฒนธรรมไทย โปรดเกล้าฯ พระราชทานเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2540 และได้รับการสถาปนาขึ้นตาม พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ.2541 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 พฤศจิกายน 2541 โดยมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี พร้อมกับดูแลวิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง และวิทยาลัยช่างศิลป์ 3 แห่ง

ตามพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2550 ภูมิพลอุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2550 เป็นปีที่ 62 ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามความในมาตรา 1 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2550 และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ.2541 ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 124 ตอนที่ 32 ก วันที่ 9 กรกฎาคม 2550 และมีผลบังคับใช้ตามกฎหมายในวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2550 ตามความในมาตรา 4 ให้รวมสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2541 วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยช่างศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์นครศรีธรรมราชและวิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี มาจัดตั้งเป็นสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามพระราชบัญญัตินี้

แผนกลยุทธ์การพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2555 – 2559 โดยสถาบันเสนอผลการชี้แนะ ป้องกัน หรือแก้ปัญหาสังคม ในด้านต่าง ๆ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังนี้

1. ผลการชี้แนะ ป้องกัน หรือแก้ปัญหาของสังคมในประเด็นที่ 1
ภายในสถาบัน ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม ด้านสารเสพติด
2. ผลการชี้แนะ ป้องกัน หรือแก้ปัญหาของสังคมในประเด็นที่ 2
ภายนอกสถาบัน ได้แก่ จิตสาธารณะด้านศิลปวัฒนธรรม

คำอธิบาย

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเลือกดำเนินการ ๒ ประเด็นจากประเด็นชี้แนะหรือแก้ปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ อาทิ การส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความรักชาติ บำรุงศาสนาและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ สุขภาพ ค่านิยม จิตสาธารณะ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ นโยบายรัฐบาล เศรษฐกิจ การพร้อมรับการเป็นสมาชิกสังคมอาเซียน พลังงานสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์ สิ่งเสพติด ความฟุ่มเฟือย การแก้ปัญหาความขัดแย้ง สร้างสังคมสันติสุขและความปรองดอง ตลอดจนการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง เป็นต้น

ทั้งนี้ ประเด็นที่ชี้แนะหรือแก้ปัญหาสังคม ที่สถานศึกษาเลือกดำเนินการ โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบัน โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ ที่ 1 พัฒนาการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และช่างศิลป์ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละของกิจกรรม/โครงการ ที่พัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ในปี 2556 โดยดำเนินการตามแผนและรายละเอียดตามแบบของกระทรวงศึกษาธิการ และแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีรองอธิบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นายเฉลิมศักดิ์ รัตนจันทร์เป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่เสนอนโยบายและแผนเพื่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กำกับดูแลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพและแต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มเติม ซึ่งสถาบันบัณฑิตได้ดำเนินนโยบายและแผนงานตามการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบูรณาการแผนงานด้านการป้องกันยาเสพติด เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2555 ณ ห้องประชุมชิดชัย วรรณสถิต ของสำนักงาน ป.ป.ส. สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ในการป้องกันยาเสพติด 3 ประการ คือ

1. ยุทธศาสตร์ต่อเนื่อง
2. ยุทธศาสตร์ป้องกัน/ป้องปราม
3. ยุทธศาสตร์เสริมสร้างพัฒนา

จะเห็นได้ว่าสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในขั้นพื้นฐานวิชาชีพ และวิชาชีพชั้นสูง ตั้งแต่มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 และระดับปริญญาตรี จากข้อมูลข้างต้นแสดงให้เห็นว่านักเรียนนักศึกษาอยู่ในช่วงวัยของการเข้าไปสู่วงจรของยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาในปัจจุบัน สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ได้สนองนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงวัฒนธรรมที่ได้หน้าที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในสถานศึกษา แต่เนื่องจากสภาพของสถานศึกษาแต่ละแห่งของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ที่มีอยู่ทั่วประเทศมีความแตกต่างหลายด้าน อาทิที่ตั้ง สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเรียนการสอน ที่แตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป ทำให้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดมีความแตกต่างจากสถานศึกษาแห่งอื่น ๆ ผู้ทำวิจัยจึงได้รวบรวมสภาพ แนวทาง และข้อคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อให้ได้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่มีประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์ข้อแตกต่าง จุดร่วมของรูปแบบและความเห็นพ้องต้องกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการสร้างรูปแบบการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดที่ใช้ร่วมกันได้ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะนักเรียน นักศึกษา ที่เป็นผู้รับบริการและมีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง

2. จุดมุ่งหมายของการศึกษา

2.1 เพื่อศึกษา รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

2.2 เปรียบเทียบรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

3. ความสำคัญของการศึกษา

3.1 ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ วิธีการ ขั้นตอนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

3.2 ได้รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในทุกรูปแบบในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

3.3 เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้อื่นได้ศึกษาค้นคว้าและวิจัยงานที่เกี่ยวข้องกับปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาในโอกาสต่อไป

4. สมมติฐานของการศึกษา

รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมในแต่ละภาคแบ่งเป็น 4 ภาคมีรูปแบบที่แตกต่างกัน

5. ขอบเขตของการศึกษา

5.1 ขอบเขตของเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาหารูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ใน 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษา การมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา และการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ โดยเปรียบเทียบตามสถานที่ตั้งเป็น 4 ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้

5.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

5.2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 แห่ง รวม 192 คน แบ่งเป็น ผู้บริหาร 144 คน และ ครูที่เกี่ยวข้อง 48 คน จำนวนนักเรียนและจำนวนนักศึกษา จำนวน 30 คน

5.2.2 กลุ่มตัวอย่าง

1. ผู้บริหาร ได้แก่ ผ.อ./อธิการ จำนวน 19 คน
2. รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ/รองอธิการฝ่ายกิจการ จำนวน 19 คน
3. ผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด 18 คน ได้แก่ หัวหน้างานยาเสพติด
4. ประธานนักเรียน จำนวน 15 คน นายกสโมสร หรืออุปนายกสโมสรนักศึกษา

จำนวน 15 คน

5.3 ตัวแปรที่ต้องศึกษา

5.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานที่ตั้งของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ประกอบด้วย ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคอีสาน และภาคใต้

5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.4.1 การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ

แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดเป็นรูปแบบต่าง ๆ ตามลักษณะที่แตกต่างกัน มีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

1. ตอนที่ 1 เป็นแบบ Check list เลือกสถานที่ตั้งและสภาพทั่วไป เกี่ยวกับการปฏิบัติงานยาเสพติด

2. ตอนที่ 2 เป็นแบบ Check list เลือกกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4 ด้าน

3. ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และกิจกรรม/โครงการ

แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบลิเคิร์ท ที่สร้างจากข้อมูลการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่เป็นแบบ Check list เลือกกิจกรรมที่สถานศึกษาควรดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4 ด้าน โดยเพิ่มคำร้อยละของผู้เลือกรายข้อ

5.4.2 เครื่องมือทางสถิติ ฉบับที่ 1 ใช้ค่าร้อยละ 60 และแบบสอบถามฉบับที่ 2 ประยุกต์โดยใช้แนวความคิดและเทคนิคของเดลฟายใช้ค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ค่าผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างผู้อ่านรายงานการวิจัยกับผู้วิจัยฯ จึงได้ให้นิยามศัพท์เฉพาะดังนี้

6.1 รูปแบบ หมายถึง แบบจำลองหรือย่อส่วนปรากฏการณ์ที่เป็นตัวแทนของโครงสร้างทางความคิดเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจมากขึ้นที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

6.2 ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หมายถึง การดำเนินด้านต่าง ๆ ทั้งการบริหาร การวางแผน การจัดการ การอำนวยความสะดวกให้ครู นักเรียน ชุมชน องค์กรต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่จะก่อให้เกิดการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

6.3 สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้แก่

1. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ประกอบด้วย คณะศิลปวิจิตร คณะศิลปนาฏดุริยางค์ คณะศิลปศึกษา

2. วิทยาลัยนาฏศิลป์

3. วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่

4. วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช

5. วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

6. วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด

7. วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

8. วิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์

9. วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี
10. วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี
11. วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง
12. วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี
13. วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา
14. วิทยาลัยช่างศิลป์
15. วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี
16. วิทยาลัยช่างศิลป์นครศรีธรรมราช

6.4 ผู้บริหาร หมายถึง หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งอธิการบดี ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา

6.5 สถานที่ตั้งของสถานศึกษา ในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม แบ่งออกเป็น 4 ภาค ประกอบด้วย ภาคเหนือ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ และวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย ภาคกลาง จำนวน 8 แห่ง ได้แก่ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยช่างศิลป์ และวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ภาคอีสานจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์ และภาคใต้จำนวน 3 แห่ง ได้แก่ วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง และวิทยาลัยช่างศิลป์นครศรีธรรมราช

6.6 สารเสพติด หมายถึง สิ่งที่เสพเข้าไปแล้วจะเกิดความต้องการทั้งร่างกายและจิตใจ โดยไม่สามารถหยุดเสพได้ และจะต้องเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อย ๆ จนในที่สุดจะทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บต่อร่างกายและจิตใจ

6.7 การป้องกัน หมายถึง การให้ความรู้ คำปรึกษา แนะนำข่าวสารข้อมูลที่ถูกต้องในเรื่องสารเสพติด สร้างภูมิคุ้มกันมิให้นักเรียน นักศึกษาหันไปพึ่งสารเสพติดเป็นทางออกเมื่อนักเรียน นักศึกษา ประสบปัญหาต่างๆ

6.8 การแก้ไข หมายถึง การดำเนินการเพื่อแก้ไขสภาพร่างกายและจิตใจของนักเรียน นักศึกษา ที่ติดสารเสพติด ให้เลิกจากการใช้สารเสพติด สามารถกลับไปดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและเรียนหนังสือได้ปกติ

6.9 ครู คือผู้ที่รับผิดชอบงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและเอดส์

6.10 นักเรียน หมายถึง ผู้ที่ศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1- มัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

6.11 นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ศึกษาระดับปริญญาตรีปีที่ 1 - ปีที่ 5 สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

6.12 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียน นักศึกษา หมายถึง ความคิดเห็นของครู ที่ปรึกษา ครูงานปกครอง กลุ่มเพื่อน ในการเปลี่ยนแนวความคิดของผู้เรียนหรือเด็กในที่ปรึกษาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงให้ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ได้แก่ ด้านการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านวิชาการ ด้านการลด ละ เลิก ยาเสพติด

6.13 ทักษะชีวิต หมายถึง ความสามารถ ทักษะในการจัดการกับปัญหารอบตัว ในสภาพสังคมปัจจุบันและเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคตเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องนี้ ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ความหมายของรูปแบบ
2. นโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแถลงต่อรัฐ (2554)
3. ปัญหาและการแพร่ระบาดของยาเสพติด และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา คณะกรรมการวิสามัญปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 27 (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ (2545)
4. นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2556)
5. แบบตรวจราชการและติดตามผลการดำเนินงาน ตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556
6. ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 8 (2555)
7. มาตรการป้องกันปัญหายาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.(2555)
8. มาตรการหลักป้องกันแก้ไขยาเสพติด โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร แพทย์หญิงมาลินี สุขเวชชวรกิจ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (2555)
9. แผนการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านส้มกบ(รัฐราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต ๒ ปีการศึกษา 2553
10. แนวความคิดของ เฮเลน โนวาลิส ในการป้องกันยาเสพติด
11. เทคนิคเดลฟาย
12. สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบูรณาการแผนงานด้านการป้องกันยาเสพติด ของสำนักงาน ป.ป.ส. (2555)
13. ความเป็นมาและเอกลักษณ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
14. นโยบายและแผนเพื่อดำเนินการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2555)
15. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 1. รูปแบบการทำงานป้องกันในเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง (2550) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
 2. โครงการศึกษาและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน ของ รศ.ดร.มานพ คณะโต
 3. บทเรียนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(2552)

4. รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2552)

5. การศึกษาชุมชนต้นแบบเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา 5 ชุมชนต้นแบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดร.นภดล กรรณิกา และคณะ(2551)

6. รูปแบบและกระบวนการสู่ความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2552)

7. รูปแบบการป้องกันและเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดในชุมชนโดยความร่วมมือของผู้นำชุมชน กรณีตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอบ้านพริก จังหวัดอุดรธานี (2545)

8. รูปแบบการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในสถานศึกษา ศูนย์วิชาการสารเสพติด ภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่รศ.ดร. ต่าย เชิญฉวี (2546)

9. รูปแบบการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย (2544)

10. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2544)

1. ความหมายของรูปแบบ

คำว่า “รูปแบบ” หมายถึง Model เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วรูปแบบ จะหมายถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แบบจำลอง สิ่งก่อสร้าง รูปแบบในการพัฒนาชนบท เป็นต้น พจนานุกรม Contemporary English ของ Longman (1973) ให้ความหมายไว้ 5 ความหมาย แต่โดยสรุปแล้วจะมี 3 ลักษณะ คือ

1. Model หมายถึง สิ่งซึ่งเป็นแบบย่อส่วนของจริง ซึ่งเท่ากับแบบจำลอง
2. Model หมายถึง สิ่งของหรือคนที่นำมาใช้เป็นแบบอย่างในการดำเนินการบางอย่าง เช่น ครูต้นแบบ

3. Model หมายถึง รุ่นของผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

พจนานุกรมการศึกษา Good (1973) ได้ให้ความหมายรูปแบบไว้ว่า แบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำเป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลักการหรือแนวคิด เป็นชุดของปัจจัยหรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นตัวประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางสังคม ตามความหมายดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่า รูปแบบ คือ แบบจำลองของสิ่งที่เป็น

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2536, หน้า 25) รูปแบบ คือ วิธีที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนจินตนาการของคนที่มีต่อปรากฏการณ์ หรือ เรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏในลักษณะของการสื่อสารในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง รูปแบบจึงเป็นแบบจำลองในลักษณะเลียนแบบ หรือเป็นต้นแบบที่ใช้เป็นแบบอย่างเป็นแผนผังหรือแบบขบแผนของการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเนื่องด้วยความสัมพันธ์เชิงระบบ

สวสดี สุนทรังสี (2520, หน้า 206) ทิศนา ขัมมณี (2551, หน้า 1) ให้ความหมายรูปแบบ หมายถึง ตัวแทนที่สร้างขึ้นเพื่ออธิบายพฤติกรรมของลักษณะบางประการของสิ่งที่เป็นจริงอย่างหนึ่งหรือ เป็นเครื่องมือทางความคิดที่บุคคลใช้ในการหาความรู้ ความเข้าใจปรากฏการณ์ เช่นเดียวกับ สุบรรณ พันธ์วิภาส และชัยวัฒน์ ปัญญาพงษ์ (2522, หน้า 22-23) ใช้คำว่า แบบจำลอง (Model)

เท่ากับการย่อหรือเลียนแบบความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในโลกแห่งความเป็นจริงของปรากฏการณ์หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยในการจัดระบบความคิดในเรื่องนั้นให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นและเป็นระเบียบ ส่วนบุญชม ศรีสะอาด(2533,หน้า 19) ให้ความหมายไว้ว่า เป็นโครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่าง ๆ

Willer (1967,p. 15) อธิบายเกี่ยวกับความหมายของรูปแบบว่า เป็นการสร้างมโนทัศน์เกี่ยวกับชุดของปรากฏการณ์ โดยอาศัยหลักการของระบบรูปนัยทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างชัดของนิยามความสัมพันธ์และประพจน์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบที่มีความเที่ยงตรง จะพัฒนาเป็นทฤษฎีต่อไป

Stoner and Wankle (1980,p.12) Nadler (1980,pp.72-90) Mescon and Khedouri (1985,p.199) ให้นิยาม รูปแบบว่าเป็นการจำลองความจริงปรากฏการณ์ เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่มีความสัมพันธ์องค์ประกอบ ที่เป็นกระบวนการของปรากฏการณ์นั้น ๆ ให้ง่ายขึ้น

Hausser (1980,pp.132-161) ได้ให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไปโดยที่รูปแบบเป็นสิ่งที่ออกแบบมาเพื่อแสดงถึงองค์ประกอบและกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง

จากความหมายทั้งหมดสามารถสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึงแบบจำลองหรือย่อส่วนปรากฏการณ์ที่เป็นตัวแทนของโครงสร้างทางความคิดเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจมากขึ้น โดยการพัฒนาจากแนวคิด ทฤษฎี โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง ซึ่งมีกระบวนการตรวจสอบความแตกต่างระหว่างความสัมพันธ์ในเชิงทฤษฎีกับปรากฏการณ์จริง ในบางกรณีอาจใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป

2. นโยบายของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร

นโยบายของรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา (2554) ได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนที่ต้องทำในปีแรก ในหัวข้อ 1.2 กำหนดให้การแก้ไขและป้องกันปัญหายาเสพติดเป็น “วาระแห่งชาติ” โดยยึดหลักนิติธรรมในการปราบปรามลงโทษผู้ผลิต ผู้ค้า ผู้มีอิทธิพลและผู้ประพวติมิชอบ โดยบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด ยึดหลักผู้เสพคือผู้ป่วยที่ต้องได้รับการบำบัดรักษาให้กลับมาเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งมีกลไกติดตามความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ ดำเนินการอย่างจริงจังในการป้องกันปัญหาด้วยการแสวงหาความร่วมมือเชิงรุกกับต่างประเทศ ในการควบคุมและสกัดกั้นยาเสพติด สารเคมี และสารตั้งต้นในการผลิตยาเสพติดที่ลักลอบเข้าสู่ประเทศภายใต้การบริหารจัดการอย่างบูรณาการและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งดำเนินการป้องกันกลุ่มเสี่ยงและประชาชนทั่วไปไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วยการรวมพลังทุกภาคส่วนเป็นพลังแผ่นดินในการต่อสู้กับยาเสพติด

รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลและการสั่งการของนายกรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ ระหว่างวันที่ 24 สิงหาคม 2555 – 31 มีนาคม 2556

สรุปผลการดำเนินงานป้องกันเยาวชนในสถานศึกษา ตามแผน 3 การสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ภายใต้ยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ปี 2555 มีผลงานสำคัญโดยรวมดังนี้

1. นักเรียนชั้น ป. 6 ที่ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกัน เป้าหมาย จำนวน 168,332 คน ดำเนินการ ได้ 570,646 คน คิดเป็นร้อยละ 235.58 ของเป้าหมาย โดยจัดวิทยากรป้องกัน ได้แก่ ครูพระสอนศีลธรรม ตำรวจ D.A.K.E. ครูที่บูรณาการทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติดไว้ในกระบวนการเรียนการสอน ฯลฯ และจัดกิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ กิจกรรมกลุ่มเพื่อน กิจกรรมลูกเสือ ด้านภัยยาเสพติด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ฯลฯ

2. สถานศึกษามีการเสริมสร้างกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังปัญหาเสพติด เป้าหมาย จำนวน 11,316 แห่ง ผลการดำเนินงาน สถานศึกษานำข้อมูลเข้าระบบ จำนวน 9,724 แห่ง ผ่านเกณฑ์ จำนวน 8,960 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 79.18 ของเป้าหมาย

การดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติด ในปี 2556 ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน ดังนี้

1. ป้องกันเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงให้มีภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติดขยายครอบคลุมทั้งในระดับชั้น ป.5- ป.6 ทั่วประเทศ ประมาณ 1.5 ล้านคน

2. กำหนดโรงเรียนป้องกันยาเสพติด 11,490 แห่งทั่วประเทศ ได้แก่ โรงเรียนขยายโอกาส/มัธยม/อาชีวศึกษา/อุดมศึกษา ทุกสังกัด ทุกแห่งมีกระบวนการป้องกัน เฝ้าระวังและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างต่อเนื่อง

ผลการดำเนินงานสำคัญ มีดังนี้

1. นักเรียนชั้น ป. 5 – ป.6 ได้รับการสร้างภูมิคุ้มกัน ทั้งหมดจำนวน 639,281 คน จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 1,500,600 คน คิดเป็นร้อยละ 42.62

2. สถานศึกษามีกิจกรรมเสริมสร้างการป้องกัน เฝ้าระวังยาเสพติดในสถานศึกษา ตามบทบาทภารกิจ ดำเนินการแล้ว จำนวน 5,322 แห่ง จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 11,490 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 44.58

3. กิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของแผน

3.1 จัดทำแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันยาเสพติดในวิชาสุขศึกษาในชั้นเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 และนำร่องทดลองใช้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

3.2 จัดทำคู่มือการดำเนินงาน “โครงการตำรวจประสานงานโรงเรียน” และคู่มือการดำเนินงาน “สถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยยาเสพติดและอบายมุข” แจกจ่ายให้กับสถานศึกษาทั่วประเทศ

3.3 ในช่วงปิดเทอมภาคฤดูร้อนให้หน่วยงาน/สถานศึกษา ร่วมกันจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน นักศึกษาได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม กิจกรรมที่สถานศึกษาและหน่วยงานกำลังดำเนินการ อาทิ โครงการสร้างเครือข่ายนักเรียน นักศึกษาอาชีวศึกษา “เกราะป้องกันยาเสพติด ” เป้าหมายมีผู้เข้าร่วมโครงการไม่น้อยกว่า 200 คน โครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการแนวปฏิบัติการตามแผนยุทธศาสตร์ลงแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด ปี 2556 ตามนโยบายรัฐบาล เป็นต้น

3.4 การกำกับติดตามผลการดำเนินงานและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา คณะกรรมการตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ มีแบบตรวจราชการและติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 สำหรับใช้ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานในพื้นที่

นอกจากนี้ ในการป้องกันและเฝ้าระวังไม่ให้สินค้า นักศึกษาและเยาวชนไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด มีเครือข่ายเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา 9 เครือข่ายเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดระดับพื้นที่

3. ปัญหาและการแพร่ระบาดของยาเสพติด และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา ในสถานศึกษา คณะกรรมการวิสามัญปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ 27 (สมัยสามัญทั่วไป) เป็นพิเศษ (2545)

ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด

ด้วยสถานการณ์ปัญหายาเสพติดของประเทศไทยในปัจจุบันจัดได้ว่าอยู่ในขั้นวิกฤต โดยสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว เพราะมีการผลิตยาเสพติดทั้งภายในประเทศและมีการลักลอบนำเข้ามาจากต่างประเทศมากมายหลายชนิด เช่น เฮโรอีน ยาบ้า ยาไอ เป็นต้น ถึงแม้เจ้าหน้าที่จะได้ปราบปรามจับกุมการค้ายาเสพติดอย่างเข้มงวดและจริงจัง แต่ก็ไม่ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดลดลงเลยแต่กลับทำให้ผู้ผลิตได้พัฒนายาเสพติดให้ออกฤทธิ์ได้แรงขึ้นและการตรวจพบสารเสพติดในตัวผู้เสพได้ยากขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่จับกุมได้ยากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในการดำเนินการปราบปรามยาเสพติดยังมีเจ้าหน้าที่ของรัฐจำนวนไม่น้อยเข้าไปมีผลประโยชน์และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดเสียเอง ทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่สัมฤทธิ์ผล

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่นับจะทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ซึ่งจากสถิติพบว่าผู้ติดยาเสพติดจำนวนมากจะเป็นผู้ก่อคดีอุกฉกรรจ์ นอกจากนี้ยังก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและปัญหาความมั่นคงแห่งชาติอีกด้วย หากปล่อยไว้ให้เนิ่นช้าจะก่อให้เกิดวิกฤตการณ์ทางสังคมอย่างรุนแรงจนไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะปัญหายาเสพติดมิใช่เรื่องที่จะสามารถควบคุมให้อยู่ในวงจำกัดได้อีกต่อไป แต่กลับจะเป็นปัญหาระดับชาติที่ลุกลามอย่างไม่จบสิ้น ดังนั้น จึงเห็นสมควรที่ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว พร้อมทั้งหามาตรการในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้บรรลุผลอย่างจริงจัง

มาตรการในการป้องกันนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนพัฒนาเจตคติของประชาชนทุกคนทุกกลุ่ม ให้ตระหนักถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด และร่วมกันไม่ยุ่งเกี่ยวและต่อต้านยาเสพติด ซึ่งกิจกรรมหลัก ๆ ได้แก่การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ การเผยแพร่เอกสาร การสร้างแกนนำ การบรรยายฝึกอบรมสัมมนาแก่กลุ่มเป้าหมายทั้งในสถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชน รวมทั้งการจัดทำโครงการป้องกันต่าง ๆ เช่น โครงการค่ายแกนนำนักเรียน โครงการโรงเรียนสีขาว โครงการชุมชนปลอดภัยยาเสพติด ฯลฯ เป็นต้น

องค์กรปฏิบัติ

องค์กรในการนำนโยบายและแผนของรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติ คือ ศูนย์ป้องกันปราบปรามยาเสพติดจังหวัดและศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพฯ ซึ่งที่ผ่านมามีปัญหาในการดำเนินงานหลายประการ เช่น ขาดบุคลากรและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำศูนย์ ขาดระบบข้อมูลชุมชน/หมู่บ้านที่ชัดเจนที่จะสามารถนำมาใช้ในการวางแผนปฏิบัติการ ขาดเอกภาพในการบริหารจัดการเพราะงบประมาณยังเป็นของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนระบบการให้ความดีความชอบและการปกครองบังคับบัญชายังเป็นไปตามสายงานปกติของแต่ละหน่วยงาน

สำหรับโรงเรียน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งเป็นองค์กรหลักในการดำเนินงานด้านการป้องกันให้แก่เด็กและเยาวชน ก็มีอุปสรรคในการดำเนินงานหลายประการ เช่น

- วิสัยทัศน์ในเชิงการป้องกันของโรงเรียน สถาบันการศึกษา ยังมีน้อยเพราะผู้บริหารโรงเรียนมักมีความเห็นว่ายังไม่มีปัญหาเกิดขึ้นในโรงเรียนของตน

- ความตระหนักและการยอมรับสภาพปัญหารวมทั้งความเข้าใจที่ถูกต้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของผู้บริหาร ครู อาจารย์ ยังมีน้อย มีโรงเรียนจำนวนมากที่ยังไม่ยอมรับว่ามีปัญหาเกิดขึ้นในโรงเรียน หรือมีการปกปิดกลบเกลื่อนปัญหาเพื่อรักษาชื่อเสียง นอกจากนี้ยังมักใช้มาตรการไล่นักเรียนที่มีปัญหา ยาเสพติดออกจากสถานศึกษาซึ่งเป็นการผลักและเพิ่มปัญหาให้แก่สังคมโดยรวม

- ข้อมูลยาเสพติดในโรงเรียนและสถานศึกษาไม่มีความชัดเจนและไม่มีการจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดหรือวางแผนการดำเนินการได้อย่างเหมาะสม

- โรงเรียนขาดการประสานงานและความไว้วางใจระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกับฝ่ายปราบปราม ครู อาจารย์ ที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดจึงมักถูกข่มขู่คุกคาม จากกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ทำให้สถานศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเบ็ดเสร็จครบวงจรและยั่งยืน

- ขาดความร่วมมือจากผู้ปกครอง

- การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ยังไม่สามารถดำเนินการให้ครอบคลุมผู้บริหาร ครู อาจารย์ ทุกคนได้

- การเข้าร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหายาเสพติดของนิสิต นักศึกษา ในมหาวิทยาลัยยังมีน้อยเนื่องจากกิจกรรม โครงการต่าง ๆ มักเป็นเรื่องที่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาเป็นผู้คิดแล้วเพียงให้นิสิต นักศึกษาในสถาบันเข้าร่วม นอกจากนี้งบประมาณในการดำเนินงานด้านณรงค์ป้องกันยาเสพติดของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ยังได้รับการสนับสนุนน้อย

แนวทางในการแก้ไขปัญหายา

ปัญหายาเสพติดนั้น ไม่สามารถขจัดให้หมดสิ้นไปโดยสิ้นเชิงแต่สามารถควบคุมโดยกลไกและกระบวนการทางสังคม ที่เข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาทุกระดับ โดยเฉพาะกลไกระดับครอบครัวและชุมชนซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของปัญหา

การแก้ไขปัญหายาในระยะยาว เป็นการปรับปรุงแก้ไขด้านนโยบาย ยุทธศาสตร์ รวมถึงการปรับบทบาท หน้าที่ องค์กรในภาครัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การแก้ไขปัญหายาในระยะสั้น เป็นการแก้ไขปรับปรุงการบริหารและการจัดการ เพื่อให้เกิดผลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่รวดเร็วมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหายาในสถานศึกษา ไว้ว่า

- สถานศึกษาต้องมีระบบข้อมูลที่เอื้ออำนวยให้ผู้บริหาร ครูอาจารย์สามารถใช้วิเคราะห์ให้ทราบถึงปัญหาได้ทุกมิติและทุกระดับ

- สถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในทุกเรื่องอย่างมีประสิทธิภาพ

- กระบวนการแก้ไขปัญหายาควรมีบุคลากรหลายฝ่ายเข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น กลุ่มเพื่อน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว หรืออาจารย์อื่นที่มีความสามารถที่จะช่วยเหลือนักเรียนได้

- สถานศึกษาต้องมีระบบการสนับสนุนจากชุมชนที่จะสามารถนำหน่วยงานและส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันแก้ไขปัญหายาให้แก่สถานศึกษา

- การดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ควรให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยมีครูอาจารย์เป็นผู้คอยให้การสนับสนุนให้คำแนะนำและดูแล

ปัญหาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่สำคัญ จำนวน 15 ฉบับ ได้แก่

1. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
2. พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518
3. พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533
4. พระราชบัญญัติควบคุมโคคาอีน พุทธศักราช 2495
5. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535
6. พระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ. 2524
7. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519
8. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
9. พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามผู้กระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. 2490

10. พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522
11. พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ. 2533
12. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
13. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
14. พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534
15. พระราชบัญญัติด้วยราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

กฎหมายทั้ง 15 ฉบับนี้ เห็นควรให้มีการปรับปรุง หรือแก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 8 ฉบับ คือ

1. พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
2. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519
3. พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533
4. พระราชกำหนดควบคุมสินค้าตามชายแดน พ.ศ. 2524
5. พระราชบัญญัติให้อำนาจทหารเรือปราบปรามผู้กระทำความผิดบางอย่างทางทะเล พ.ศ. 2490
6. พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534
7. พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518
8. พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2534

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

1) ปัญหายาเสพติดมีปัจจัยอื่นในทางสังคมหรือมีปัญหาทางสังคมอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องเชื่อมโยง บางครั้งปัญหาอื่นก่อให้เกิดปัญหายาเสพติด เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ย่ำแย่ ฯลฯ ในขณะเดียวกันปัญหายาเสพติดเองก็เป็นบ่อเกิดของปัญหาอื่น ๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะต่อชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาโรคติดต่อ ฯลฯ เป็นต้น ดังนั้น การแก้ไขปัญหายาเสพติดที่จะประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริงและยั่งยืนนั้น จะพิจารณาแก้ไขเฉพาะปัญหายาเสพติดอย่างเดียวไม่ได้

2) การทำงานเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ โดยเฉพาะภาครัฐ ต้องทำร่วมกันอย่างแท้จริง ต่างหน่วยงานยังคงต่างคนต่างทำ เป็นการเข้าร่วมมือกับประชาชนที่ต่างกรรมต่างวาระกัน ปัญหาจึงอยู่ที่หน่วยงานระหว่างรัฐเองที่ยังไม่สามารถร่วมมือกันได้อย่างแท้จริง

3) ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่ประสบผลสำเร็จ นั่นก็คือ ความไม่ใส่ใจอย่างจริงจังของหัวหน้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับนโยบายอย่าง รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี ผู้บัญชาการ และผู้ว่าราชการจังหวัด บุคคลเหล่านี้ เป็นกุญแจสำคัญ อย่างยิ่งยวดต่อความสำเร็จของการดำเนินการ

4) การแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยมุ่งไปสู่การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งนั้นน่าจะเป็นแนวทาง ที่ถูกต้องที่จะสามารถแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างแท้จริงและยั่งยืน รัฐบาลจึงต้องให้ความสำคัญ กับมาตรการนี้อย่างจริงจังในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านกำลังพล งบประมาณ เครื่องมือเครื่องใช้ วิชาความรู้ และการติดตามประเมินผล

5) ปัญหาความสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ผ่านมาไม่ประสบความสำเร็จ ก็คือการขาดการติดตามและประเมินผล ทำให้การดำเนินการที่ผ่านมามักจะเน้นไปที่ ปริมาณแทนที่จะเน้นที่คุณภาพ และผลลัพธ์ เช่น การฝึกอบรมต่าง ๆ และการบำบัดรักษา ล้วนแต่ ขาดการติดตามหลังการดำเนินการ ทำให้การดำเนินการดังกล่าวไม่สัมฤทธิ์ผล ควรจัดให้มีหน่วยงาน รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในเรื่องของการบำบัดรักษาและฟื้นฟู ควรใช้อาสาสมัคร อสม. เป็นผู้รับผิดชอบตรวจสอบติดตามผู้ผ่านการบำบัดรักษาและกลับเข้าสู่ชุมชนแล้ว เพื่อช่วยเหลือและ ป้องกันร่วมกับชุมชนไม่ให้เขาเหล่านั้นกลับไปใช้ยาเสพติดอีก

6) ปัญหาด้านงบประมาณมีอยู่หลายประการที่รัฐจะต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไข เช่น การจัดสรรงบประมาณที่ผ่านมาทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำงานลักษณะต่างคนต่างทำ งบประมาณ ข้ำซ้อน การทำงานก็ซ้ำซ้อน ขาดเอกภาพ ขาดสมดุล งบประมาณลงไปสู่หน่วยปฏิบัติไม่พร้อมกัน หน่วยปฏิบัติในพื้นที่จึงไม่สามารถร่วมมือทำงานพร้อมกันได้

7) การดำเนินงานแก้ไขปัญหายาเสพติดจะต้องมุ่งดำเนินการลงไปที่หมู่บ้าน / ชุมชน ค่อย ๆ สร้างหมู่บ้าน / ชุมชน ให้เข้มแข็งและรักษาสถานภาพไว้ให้ได้ จากจุดขาวเล็ก ๆ หลาย ๆ จุด ที่ยั่งยืน ก็จะขยายตัวทำให้เกิดจุดขาวใหญ่ขึ้นได้

8) ขบวนการในการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดนั้น ควรต้องมีการอบรมบิดา มารดาหรือผู้ปกครองด้วย เพื่อแนะนำและสร้างความเข้าใจในการป้องกันมิให้บุตรหลานกลับไป เสพยาเสพติดอีก

9) รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรเอกชน เข้ามามีบทบาทในการตรวจสอบติดตาม และให้การสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐและชุมชน

10) รัฐควรต้องทำการศึกษาวิจัย และกำหนดยุทธศาสตร์ในการที่จะทำให้ผู้ผลิตและ ผู้ค้ายาเสพติด ไม่สามารถทำกำไรจากการผลิตและการค้ายาเสพติดต่อไปได้ เช่น ศึกษาวิจัยมาตรการ ที่จะทำให้ราคายาเสพติดที่แพร่ระบาดอยู่ลดลงจนไม่คุ้มกับการผลิตและการเสี่ยง ศึกษาวิจัยถึง ด้วยาหรือพืชสมุนไพรทดแทน เช่น พืชกระท่อม เป็นต้น

11) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา รัฐจะต้องสนับสนุนงบประมาณ ให้แก่สถานศึกษา และให้นักเรียนนักศึกษาเป็นแกนหลักในการจัดกิจกรรม ให้เขาได้ร่วมคิดร่วมทำ ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการดูแลกันเองระหว่างกลุ่มเพื่อน

12) ในด้านการปราบปราม ควรกำหนดให้มีตำรวจปราบปรามยาเสพติดประจำสถานีตำรวจทุกแห่งอย่างชัดเจน โดยศึกษาและกำหนดอัตรากำลังให้เหมาะสม และแต่งตั้งคณะกรรมการชุดหนึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากหลายฝ่ายเพื่อคอยตรวจสอบพฤติการณ์ ตลอดจนปกป้องและเสริมสร้างขวัญกำลังใจกับตำรวจเหล่านั้น ทั้งนี้ ต้องแก้ปัญหาคriminalหัวหน้าที่ไม่เห็นความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วย

13) ผู้บังคับบัญชาต้องส่งเสริมและสนับสนุนตำรวจชุมชนสัมพันธ์ให้เข้าดำเนินการด้านการป้องกันและการหาข่าวเพื่อสนับสนุนการปราบปราม

14) รัฐจะต้องสนับสนุนงบประมาณสำหรับปฏิบัติการที่ไม่สามารถเบิกจากตามระเบียบปกติให้แก่ฝ่ายปราบปราม เช่น เงินซื้อหัง เงินในการสะกดรอยติดตาม และเงินค่าสายค่าข่าว

15) รัฐบาลควรพิจารณากำหนดบทบาทและภารกิจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้ถูกต้องและชัดเจน เช่น หน่วยงานที่มีหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยความสะดวกต้องมีหน้าที่ในการให้การสนับสนุนแก่ฝ่ายปฏิบัติเท่านั้น หากฝ่ายอำนวยความสะดวกลงไปเป็นผู้ปฏิบัติเสียเองย่อมทำให้งานอำนวยความสะดวกที่รับผิดชอบอยู่ขาดประสิทธิภาพ งานด้านปฏิบัติการก็ทำได้ไม่ดีเพราะโครงสร้างของหน่วยไม่ได้กำหนดมาเป็นหน่วยกำลัง นอกจากนี้หน่วยปฏิบัติก็จะไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่เพราะฝ่ายอำนวยความสะดวกก็จะกั้นทั้งงบประมาณและอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ไว้สำหรับภารกิจภาคปฏิบัติของตน ข้อมูลข่าวสารที่ฝ่ายอำนวยความสะดวกจะได้จากฝ่ายปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และเสนอแนะผู้บริหารในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ก็จะไม่ได้รับ เพราะฝ่ายปฏิบัติหลักก็จะไม่ไว้วางใจว่าฝ่ายอำนวยความสะดวกจะเอาข้อมูลที่ไต่ไปนั้นไปดำเนินการด้านการปฏิบัติการเสียเองหรือไม่ ในต่างประเทศ เช่น ในสหรัฐอเมริกาเอง หน่วยงานด้านนโยบายและอำนวยความสะดวกให้แก่สำนักนโยบายควบคุมยาเสพติดแห่งชาติ หรือ ONDCP (Office of National Drug Control Policy) ก็รับผิดชอบเฉพาะงานระดับนโยบาย โดยมีหน่วยปฏิบัติการ ได้แก่ DEA (Drug Enforcement Administration) เป็นหน่วยปฏิบัติหลัก

4. นโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2556)

นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธานการประชุมเชิงปฏิบัติการมอบนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ปี 2556 ณ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี และตรวจติดตามการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ณ โรงเรียนศรีราชา จังหวัดชลบุรี

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า ยาเสพติดก่อให้เกิดปัญหาต่อเศรษฐกิจสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้ประกาศสงครามกับยาเสพติดเพื่อให้ทุกหน่วยงานเร่งรัดแก้ปัญหา ทั้งในกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพ กลุ่มติด และกลุ่มค้า พร้อมทั้งเร่งรัดการบำบัดรักษาให้ได้ 3 แสนคน ภายในปีงบประมาณ 2556 นี้ ซึ่งขณะนี้ได้ดำเนินการบำบัดไปแล้วจำนวน 1.3 แสนคน

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะเป็นผู้ดูแลเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา จึงต้องมอบหมายให้ครูประจำชั้นซึ่งเป็นคนที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดสำรวจและ x-ray จำนวนนักเรียนที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ภายใน 1 สัปดาห์หลังจากเปิดภาคเรียน ทั้งนี้ภายในวันที่ 10 มิถุนายน 2556 ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ละจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการนำร่องการบำบัดรักษาผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดตามสภาพหนักเบา พร้อมทั้งทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง

ให้ส่งบุตรหลานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดเข้าสู่อการบำบัดฟื้นฟู เพื่อคืนคนดีสู่สังคมต่อไป หากงบประมาณไม่เพียงพอจะประสานของงบประมาณให้เพราะถือเป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะต้องดำเนินการให้เกิดผลอย่างจริงจัง

“การประเมินโรงเรียนสีขาวนั้น ขณะนี้กำลังตั้งคณะกรรมการเพื่อหารือการแต่งตั้งคณะกรรมการในการประเมินโดยจะนำคณะกรรมการจากหน่วยงานอื่นมาตัดสินเพื่อให้เกิดความโปร่งใส พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผลอย่างใกล้ชิด หากโรงเรียนใดได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนที่ปลอดยาเสพติด 100 เปอร์เซ็นต์ แล้ว เจ้าหน้าที่ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันแก้ปัญหาเสพติดจะได้รับการพิจารณาในเรื่องของขวัญและกำลังใจเพิ่มเติมนอกจากสองชั้นยาเสพติดด้วย” รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กล่าว

นายรังสรรค์ เกื้ออนาดี ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เปิดเผยว่า ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ โดย ฯพณฯ พงษ์เทพ เทพกาญจนา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้มอบหมายให้ศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ จัดประชุมมอบนโยบายการป้องกันยาเสพติด ในสถานศึกษาและเปิดโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดยาเสพติดและอบายมุข ให้แก่ผู้บริหารในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (ผอ.สพม.) เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2556 ที่ผ่านมา ที่โรงเรียนสตรีวิทยา กรุงเทพฯ นั้น ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายพงษ์เทพ เทพกาญจนา) ได้ให้นโยบายเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “เรื่องของยาเสพติดเป็นเรื่องที่สำคัญของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้ประกาศให้เป็นวาระแห่งชาติ โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมดำเนินการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติดมาตั้งแต่ปี 2545 ขณะนั้นได้ดำเนินการกันอย่างเต็มที่ จนสามารถลดจำนวนยาเสพติดได้ในระดับหนึ่ง แต่คำกล่าวที่ว่า เชื้อข้าวไม่มีวันตายนั้น น่าจะเป็นความจริง เพราะเมื่อไรที่เราไม่เอาจริงเอาจัง ไม่ให้ความใส่ใจ ปัญหายาเสพติดก็จะกลับมาและทวีความรุนแรงมากขึ้น ปัจจุบันปัญหายาเสพติดกลับมาแพร่ระบาดมากขึ้นแล้ว ทั้งในชุมชน โรงเรียน และสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นที่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนต้องร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขอย่างจริงจังเต็มที่และต่อเนื่องอีกครั้งหนึ่ง โดยเฉพาะครู อาจารย์ และผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งได้รับทราบมาตรการ กลยุทธ์ และแผนที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในเรื่องนี้เป็นอย่างดี แต่สิ่งที่สำคัญคือ การเอาจริงเอาจังของผู้บริหารทั้งหลาย ซึ่งจะช่วยปิดช่องว่างของผู้ที่จะมาหาประโยชน์จากการค้ายาเสพติดกับนักเรียนนักศึกษา หากพบปัญหาใหญ่ที่ผู้บริหารไม่สามารถดำเนินการเองได้ เช่น ผู้มีอิทธิพล หรือมีความเสี่ยงสูง ขอให้แจ้งมายัง รมว.ศธ. และ รมช.ศธ. เพื่อจะช่วยเหลือประสานงานไปยังตำรวจ ป.ป.ส. และกรมสอบสวนคดีพิเศษ (DSI) ให้ช่วยดำเนินการต่อไป” ผอ.สพม.25 กล่าวต่อว่า สำหรับแผนปฏิบัติการของศูนย์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนำกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ มาใช้ในสถานศึกษา คือ

1. ต้องมียุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหายาเสพติดและบริบทในพื้นที่
2. ต้องมีแผนงานยาเสพติดในสถานศึกษาที่ชัดเจน
3. ต้องพัฒนาระบบงานรองรับยุทธศาสตร์ ๔ ระบบ ได้แก่ ป้องกัน เฝ้าระวัง ดูแลช่วยเหลือ และบริหารจัดการ
4. ต้องมีเครือข่ายการทำงานระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน
5. ไม่ปกปิดข้อมูล กลุ่มเสพ กลุ่มติด และกลุ่มค้ายาเสพติด และไม่ผลักปัญหา

6. ไม่ให้นักเรียนออกจากสถานศึกษา แต่ให้นำไปบำบัดรักษา เมื่อหายแล้วให้กลับมาเรียนตามปกติ

5. แบบตรวจราชการและติดตามผลการดำเนินงาน ตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2556

นโยบายที่ 7 การแก้ไขปัญหายาเสพติด

ประเด็นการตรวจ

1. การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ
2. การให้ความสำคัญและการมีจิตสำนึกร่วมกัน
3. การส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรม
4. การกำกับติดตามและประเมินผล

ประเด็นคำถาม

1. การกำหนดพื้นที่เป้าหมายของสถานศึกษา
 - 1.1 กลุ่มพื้นที่เข้ม (โซนสีแดง) สถานศึกษา จำนวน.....แห่ง
 - 1.2 กลุ่มพื้นที่เฝ้าระวัง (โซนสีส้ม) สถานศึกษา จำนวน.....แห่ง
 - 1.3 กลุ่มพื้นที่ปกติ (โซนสีขาว) สถานศึกษา จำนวน.....แห่ง
2. การสำรวจสภาพการใช้สารเสพติดในสถานศึกษา
 - 2.1 สถานศึกษาที่มีกลุ่มเสี่ยง จำนวน.....แห่ง นักเรียน/นักศึกษาในกลุ่มเสี่ยง จำนวน.....คน
 - 2.2 สถานศึกษาที่มีกลุ่มเสพ จำนวน.....แห่ง นักเรียน/นักศึกษาในกลุ่มเสพ จำนวน.....คน
 - 2.3 สถานศึกษาที่มีกลุ่มติด จำนวน.....แห่ง นักเรียน/นักศึกษาในกลุ่มติด จำนวน.....คน
 - 2.4 สถานศึกษาที่มีกลุ่มค้า จำนวน.....แห่ง นักเรียน/นักศึกษาในกลุ่มค้า จำนวน.....คน
3. การดำเนินการของหน่วยงานในการนำนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติด ไปสู่การปฏิบัติ

☐ ดำเนินการ

☐ ไม่ได้ดำเนินการ

กิจกรรมที่หน่วยงานได้ดำเนินการในการนำนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติด ไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่

☐ การประสานการดำเนินงานกับศูนย์อำนวยการพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด

จังหวัด/อำเภอ

☐ การอำนวยการและจัดทำแผนปฏิบัติการครอบคลุมสถานศึกษาเป้าหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบ

☐ การจัดทำยุทธศาสตร์และสร้างนวัตกรรม (MODEL) การป้องกันยาเสพติดตามสภาพของพื้นที่

☐ การมอบหมายผู้แทนเป็นกลไกขับเคลื่อนในระดับ ศพส.จ./ศพส.อ.

☐ อื่น ๆ (โปรด

ระบุ).....

4. หน่วยงานดำเนินการให้ความสำคัญและมีจิตสำนึกร่วมกันของผู้บริหาร ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ในการปกป้อง ค้ำครอง ดูแลช่วยเหลือไม่ให้นักเรียน นักศึกษา ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

☐ ดำเนินการ

☐ ไม่ได้ดำเนินการ

กิจกรรมที่หน่วยงานท่านได้ดำเนินการให้ความสำคัญและสร้างจิตสำนึกร่วมกัน ได้แก่

- ☐ การประชุมชี้แจงผู้บริหารสถานศึกษา
- ☐ การรณรงค์ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่
- ☐ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษา
- ☐ การมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ
- ☐ การจัดอบรมให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้แก่ครู บุคลากร และนักเรียน

นักศึกษา

- ☐ การจัดคำสั่ง /ข้อสั่งการ
- ☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. หน่วยงานดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา

- ☐ ดำเนินการ ☐ ไม่ได้ดำเนินการ

กิจกรรมที่หน่วยงานได้ดำเนินการในมาตรการ 5 มาตรการ และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่
ได้แก่

- มาตรการป้องกัน ดำเนินการ

- ☐ ครู D.A.R.E
- ☐ ครูพระ
- ☐ ครูทหาร
- ☐ ครู ป.ป.ส.
- ☐ ห้องเรียนสีขาว
- ☐ ลูกเสือป้องกันยาเสพติด
- ☐ ค่ายคุณธรรม

- มาตรการค้นหา ดำเนินการ

- ☐ การสำรวจสภาพการใช้สารเสพติด
- ☐ การคัดกรอง
- ☐ การจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- มาตรการเฝ้าระวัง ดำเนินการ

- ☐ โครงการตำรวจประสานโรงเรียน
- ☐ โครงการ TO BE NUMBER ONE
- ☐ จัดส่งคมบำบัดในสถานศึกษา

- มาตรการบริหารจัดการ ดำเนินการ

- ☐ การจัดทำระบบข้อมูล
- ☐ คำสั่ง
- ☐ ข้อสั่งการ
- ☐ แต่งตั้งคณะทำงาน

- กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ ดำเนินการ

- ☐ ประชุมชี้แจงนโยบาย
- ☐ จัดทำเอกสารแนวทางดำเนินงาน

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. หน่วยงานท่านได้ดำเนินการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและจัดการเสริมแรงให้แก่ ผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดดีเด่น

☐ ดำเนินการ

☐ ไม่ได้ดำเนินการ

กิจกรรมที่หน่วยงานท่านได้ดำเนินการกำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและจัดการเสริมแรงให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติดดีเด่น

☐ การกำกับ ติดตามการรายงานผลการดำเนินงานข้อมูลระบบ NISPA

☐ การให้สถานศึกษารายงานผลการ RE-X-RAY การเรียนที่ 1 ภายในวันที่ 30 มิถุนายน ภาคเรียนที่ 2 ภายในวันที่ 30 พฤศจิกายน ของปีการศึกษา

☐ มีการให้หน่วยงานในสังกัดรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

☐ การยกย่องชมเชย มอบโล่ เกียรติบัตร

☐ การเลื่อนขั้นเงินเดือนกรณีพิเศษ

☐ มีมาตรการลงโทษบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

☐ อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

7. กิจกรรมตามนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ของหน่วยงานที่ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) (หน่วยงานละ 1 แห่ง)

8. ปัญหา/อุปสรรค การแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ และความต้องการได้รับความช่วยเหลือจากส่วนกลาง

6. ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 8 (2555)

การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานดังนี้

1. จำแนกกลุ่มเป้าหมาย โดยการจำแนกนักเรียนออกตามลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มหลัก ดังนี้

1) กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด

2) กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ เหล้า บุหรี่ หรือเริ่มทดลองใช้ยาเสพติดบางชนิด และมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ แต่ยังไม่ติดยาเสพติด

3) กลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติด

4) กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมการค้ายาเสพติด

การจำแนกนักเรียนทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. ตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย ปัจจุบันนิยมใช้วิธีการตรวจหาสารเสพติดจากปัสสาวะ

2. ใช้ แบบทดสอบโดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขได้พัฒนาแบบประเมินตนเอง (SDQ : The Strengths and Difficulties Questionnaire) ให้กับสถานศึกษาเพื่อใช้คัดกรองปัญหาและให้การช่วยเหลือเบื้องต้นแก่นักเรียน แบบประเมินตนเอง (SQD) นี้มีความเหมาะสมที่จะใช้กับเด็กอายุระหว่าง 14 – 16 ปี

3. คำสารภาพของนักเรียนหรืออาจารย์แนะแนว และจากการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายพัฒนาคุณธรรม โดยทีมพระวิทยากร

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการจำแนกกลุ่มนักเรียน คือ ข้อมูลการจัดกลุ่มนักเรียนต้องเป็นความลับ รู้เฉพาะในกลุ่มคณาจารย์หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

การจำแนกกลุ่มเป้าหมายตามลักษณะของพฤติกรรมเสี่ยงเช่นนี้จะทำให้สามารถกำหนดมาตรการที่จะดำเนินงานกับแต่ละกลุ่มได้อย่างชัดเจน

2. ผสมผสานมาตรการในการดำเนินงาน โดยใช้มาตรการทั้ง 3 มาตรการ คือ

1) การป้องกันยาเสพติด โดยดำเนินการทั้ง การให้การศึกษา ข้อมูลข่าวสาร การแทรกแซง พฤติกรรมการใช้ยาเสพติด การแนะแนวหรือการให้คำปรึกษาและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2) การบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพ

3) การปราบปรามยาเสพติด

การที่จะเลือกใช้มาตรการใดในการดำเนินงานขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาจากการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายที่จำแนกไว้

3. ระดมทรัพยากรของโรงเรียนและชุมชน

การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยการระดมทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทุกคน อันได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง

ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน ผู้บริหารสมาคมครูและผู้ปกครอง หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ แพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่กระทรวงสาธารณสุข และผู้แทนองค์กรเอกชนในท้องถิ่น

4. การให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

เนื่องจากปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเป็นเรื่องที่นักเรียนเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและได้รับผลกระทบโดยตรง ดังนั้นการให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จะเป็นแนวทางให้เกิดการยอมรับและยึดถือปฏิบัติตามโดยคหฐีอีกทั้งเป็นแนวร่วมในการดำเนินงานต่อการขยายผลไปสู่ักเรียนทุกคนกิจกรรมที่นักเรียนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินวนได้แก่ การจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติดต่าง ๆ การจัดกิจกรรมเพื่อนเพื่อเพื่อน การจัดกิจกรรมชมรมต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน โดยกิจกรรมเหล่านี้ควรมีครูอาจารย์เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำต่อนักเรียนด้วย

การที่นักเรียนได้มีโอกาสดำเนินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเป็นประโยชน์เช่นนี้ เป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ความเป็นผู้นำ และทักษะทางสังคมให้แก่ักเรียนที่มีส่วนร่วมอีกด้วย

แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

หลักการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยแบ่งกลุ่มเป้าหมายนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม มีกรดำเนินงานในแต่ละกลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มนักเรียนที่ไม่เคยใช้ยาเสพติด

การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดแก่กลุ่มนักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดเป็นการดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดระยะยาว โดยมีมาตรการในการดำเนินงานแก่ักเรียน ดังนี้

1) มาตรการทางการศึกษา

ในการให้การศึกษาเพื่อป้องกันยาเสพติด มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ปรับเปลี่ยนเจตคติและการปฏิบัติตนของนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีลักษณะของการดำเนินงาน 3 ลักษณะ คือ

1. การกำหนดเนื้อหาความรู้เรื่องการป้องกันยาเสพติดในหลักสูตร เพื่อให้มีการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นที่กำหนดหลักสูตรไว้ ในระดับประถมศึกษาจะมีเนื้อหาดังกล่าวอยู่ในวิชาเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิต ส่วนในระดับมัธยมศึกษาจะมีเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในวิชาสุขศึกษาและพลานามัย

2. การผนวกเนื้อหาเสพติดเข้าไปในวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยไม่มีหลักสูตรกำหนดไว้ โดยครูอาจารย์พิจารณาตามความเหมาะสมในวิชาต่าง ๆ หรือมอบหมายให้นักเรียน นักศึกษาค้นคว้า เขียนเป็นรายงานหรือเรียงความภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษ เป็นต้น

3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อประโยชน์ในการป้องกันยาเสพติด กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดที่เสริมหลักสูตร ได้แก่ การจัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด ในโรงเรียน การจัดค่ายฝึกทักษะชีวิต กิจกรรม ลูกเสือ-เนตรนารี กิจกรรมกลุ่มเพื่อน กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดที่ได้รับการส่งเสริมให้ดำเนินการในสถานศึกษา

2) มาตรการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

มาตรการในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มุ่งรณรงค์ให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อการป้องกันยาเสพติดแก่นักเรียน เพื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหาเสพติด การรู้จักปฏิบัติตน และการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาเสพติด กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ที่โรงเรียนได้ดำเนินการ มี ดังนี้

1. การจัดป้ายนิเทศในชั้นเรียนหรือตามบอร์ดต่าง ๆ ในโรงเรียน
2. การจัดนิทรรศการในเวลาและโอกาสที่สำคัญ เช่น วันต่อต้านยาเสพติด
3. การจัดเสียงตามสายในโรงเรียน
4. การจัดกิจกรรมหน้าเสาธง
5. การจัดทำโปสเตอร์ และแผ่นพับ เพื่อเผยแพร่ในสถานศึกษา
6. การจัดบรรยายและการจัดอภิปรายโดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ
7. การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในโรงเรียน

กิจกรรมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ดังกล่าว นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมดำเนินการได้ โดยมีครูอาจารย์เป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำและส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการ

3) มาตรการทางเลือก

มาตรการทางเลือกเป็นมาตรการที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความสามารถทางอาชีพของนักเรียน โดยมีการดำเนินกิจกรรมทางเลือกด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ การส่งเสริมการออกกำลังกายและการเล่นกีฬา เช่น การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การจัดแข่งขันระหว่างโรงเรียน การออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาตามโครงการ ลานกีฬาตามโครงการ ลานกีฬาเพื่อการป้องกันยาเสพติดและนันทนาการอื่น ๆ

2. ด้านจริยธรรม ได้แก่ การมีส่วนร่วมกิจกรรมทางศาสนาในโอกาสสำคัญทางศาสนา การอบรมศีลธรรม การฝึกนั่งสมาธิ และการส่งเสริมประเพณีไทย

3. ด้านสังคม เช่นการรวมตัวกันจัดตั้งเป็นชมรมต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น ชมรมคณิตศาสตร์ ชมรมคอมพิวเตอร์ ชมรมภาษาอังกฤษ และชมรมต่อต้านยาเสพติด- เอดส์ ชมรมดนตรี

การร่วมกิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียน กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี กิจกรรมค่ายเยาวชน เป็นต้น

4. ด้านการฝึกอาชีพ ได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมบริษัทจำกัด ในโรงเรียนและ กิจกรรมโครงการส่งเสริมการเกษตรในโรงเรียน เป็นต้น

4) การฝึกทักษะชีวิต

การฝึกทักษะชีวิตมีวัตถุประสงค์ในการสร้างคุณลักษณะ หรือความสามารถ ในเชิงสังคมจิตวิทยาให้กับนักเรียนเพื่อให้สามารถเผชิญสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทักษะชีวิตจะเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานที่ทุกคนจำเป็นต้องใช้ในสังคม ที่ได้มาจากการฝึกฝนจนชำนาญนั่นเอง

ทักษะชีวิตที่สำคัญในการดำรงชีวิตให้ปลอดภัยจากยาเสพติด ได้แก่ ทักษะในการ คิดวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ ทักษะในการประเมินศักยภาพของตนเอง ทักษะในการคิด หาทางเลือกและตัดสินใจ ทักษะในการปฏิเสธต่อรองรักษาผลประโยชน์ของตน ทักษะในการสื่อสาร และทักษะในการควบคุมอารมณ์และความเครียด เป็นต้น

การฝึกทักษะชีวิตจะต้องใช้ กระบวนการฝึกแบบมีส่วนร่วมโดยเน้นนักเรียนเป็น ศูนย์กลางของการเรียน การฝึกจะต้องเน้นการแสดงแบบอย่าง การระดมสมอง และการฝึกปฏิบัติโดย อาศัยบทบาทสมมติ เพื่อให้ให้นักเรียนมีประสบการณ์ โดยการสอดแทรกการฝึกทักษะชีวิตเข้าไปใน กิจกรรมการเรียน การสอนวิชาต่าง ๆ โดยครูผู้สอนวิชานั้น ๆ หรืออาจจัดเป็นกิจกรรมแยกออก ต่างหาก จากการเรียนการสอน เช่น การจัดค่าย หรือจัดกิจกรรมฝึกทักษะชีวิตโดยเฉพาะ ดังนั้นจึง ต้องพัฒนาชุดการฝึกทักษะชีวิตให้หลากหลายรูปแบบและหลากหลายทักษะ เพื่อให้ครูอาจารย์ นำไปใช้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อน

ในช่วงของวัยรุ่น “เพื่อน “ นับว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อความคิด เจตคติ และ พฤติกรรมของวัยรุ่นด้วยกัน การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็น คุณค่าของกลุ่มเพื่อน จึงได้มีการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนเพื่อประโยชน์ในการป้องกันยาเสพติด โดยมีรากฐานความเชื่อมั่นในความสำเร็จของกลุ่มเพื่อนว่ามีอิทธิพลสามารถที่จะโน้มน้าวชักจูงเพื่อน ในกลุ่มด้วยการแนะนำ ให้ความช่วยเหลือเพื่อนในกลุ่มที่มีปัญหาให้ได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสม ก็สามารถที่จะป้องกันนักเรียนที่มีปัญหาให้มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนั้น กลุ่มเพื่อนยังสามารถให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมกลุ่มเพื่อนดำเนินการโดยการฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษา ที่มีบุคลิกภาพ เป็นผู้นำ ให้ไปเป็นแกนของกลุ่มเพื่อน และมอบหมายบทบาทให้ปฏิบัติ เช่น บทบาทในการเป็นเพื่อน เรียน เพื่อนสนิท ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของกลุ่ม โดยมีครูอาจารย์ เป็นที่ปรึกษาในการดำเนินงานของกลุ่มเพื่อนอย่างใกล้ชิด

ผู้นำของกลุ่มที่ได้รับการฝึกอบรมมาอย่างดี สามารถที่จะเป็นผู้นำในการดำเนิน กิจกรรมกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหของสมาชิกในกลุ่มในด้านการเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหชีวิตด้าน ต่าง ๆ รวมถึงปัญหาการใช้ยาเสพติดด้วย กิจกรรมกลุ่มเพื่อนมีชื่อเรียกหลากหลาย เช่น เพื่อนเพื่อ เพื่อน เพื่อนช่วยเพื่อน และเพื่อนเตือนเพื่อน เป็นต้น

6) การปรับสภาพแวดล้อม

การจัดบริเวณและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นสถานที่ที่น่าอยู่ น่าเรียน จะทำให้นักเรียนมีความรักและผูกพันต่อสถานที่ กระตือรือร้นอยากมาโรงเรียน จะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการเรียน ลดปัญหาการหนีเรียนเป็นจุดเริ่มของพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ การจัดบริเวณภายในโรงเรียนไม่ให้มีมุมอับ มุมพลัดและสถานที่ลับตา สามารถช่วยลดการจับกลุ่มมั่วสุมภายในโรงเรียนได้อีกด้วย

2. กลุ่มนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติด

กลุ่มนักเรียนกลุ่มเสี่ยงนี้ส่วนมากจะเริ่มใช้ยาเสพติดประเภทยาบ้า กัญชาและสารระเหย โดยจะมีลักษณะและพฤติกรรม กล่าวคือ นักเรียนกลุ่มนี้จะไม่รับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากครู อาจารย์ ไม่เอาใจใส่

ในการเรียน ผลการเรียนตกต่ำมีค่านิยมในการใช้ยาเสพติดและการคบเพื่อนที่ผิด มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่น ๆ เช่น หนีเรียน หลบในชั้นเรียน มั่วสุมกันเพื่อเสพยาเสพติดก่อนเข้าโรงเรียน ชว่กักเที่ยง และหลังจากโรงเรียนเลิก

นักเรียนกลุ่มนี้มีความจำเป็นรีบด่วนที่โรงเรียนจะต้องเข้าไปดำเนินการมิฉะนั้น นักเรียนจะใช้ยาจนติดหรือใช้ยาเสพติดประเภทที่รุนแรงขึ้น การแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนกลุ่มนี้ควรใช้มาตรการแทรกแซงเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน ดังนี้

1) โรงเรียนจัดบริการให้คำปรึกษาแนะนำโดยอาจารย์แนะแนวและจัดการเรียนการสอนเสริมพิเศษให้กับนักเรียน

2) ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่าง ๆ ให้อยู่ในกรอบที่เหมาะสมโดยการใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อนในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา

3) สร้างค่านิยมใหม่ในเรื่องการคบเพื่อนและการไม่ใช้ยาเสพติด

4) ดำเนินมาตรการป้องกัน โดยเข้มงวดในการตรวจค้น การลักลอบนำยาเสพติดมาใช้ และสุ่มตรวจปัสสาวะแก่นักเรียนกลุ่มนี้เป็นครั้งคราวโดยไม่มีการแจ้งล่วงหน้า

5) จัดทำกลุ่มบำบัดในลักษณะของค่ายนักเรียนในโรงเรียน โดยมี ครูอาจารย์ดูแลอย่างใกล้ชิด มีระเบียบที่รัดกุม และในกรณีที่นักเรียนได้รับผลจากการใช้ยาเสพติด โรงเรียนควรแนะนำให้ผู้ปกครองพาไปพบแพทย์เพื่อรักษาอาการ ที่ปรากฏ

6) ประสานงานกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิดเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาโดยผู้ปกครองสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการจัดทำกลุ่มบำบัดนักเรียนที่เริ่มมีปัญหการใช้ยา ก็จะช่วยให้การทำกลุ่มบำบัดประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

3. กลุ่มนักเรียนที่ติดยา

นักเรียนกลุ่มนี้จะใช้ยาเสพติดเป็นประจำจนติด พฤติกรรมโดยทั่วไปจะไม่สามารถเรียนหนังสือต่อไปได้ โกหกหลอกลวง ลักขโมยทรัพย์สินของเพื่อนนักเรียน ครูอาจารย์ และโรงเรียน เพื่อหาเงินมาซื้อยาเสพติด นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมในการหาเงินโดยการขายยาเสพติดให้กับเพื่อนนักเรียนอื่น ดังนั้นเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดไปสู่เพื่อนกลุ่มอื่น โรงเรียนควรประสานให้ผู้ปกครองส่งนักเรียนกลุ่มนี้เข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในสถานพยาบาลหรือค่ายบำบัดรักษา ในกรณีที่พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่พร้อมที่จะส่งลูกหลานเข้ารับการบำบัดรักษา โรงเรียนควรส่งนักเรียนเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพแทน ไม่ควรไล่นักเรียนออกจากโรงเรียนด้วยเหตุผลของการติดยาเสพติด และจัดให้มีการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังการบำบัดรักษา ทั้งในด้านการเรียนและการปรับตัวเข้าสู่สังคม

4. กลุ่มนักเรียนที่มีพฤติกรรมในการค้ายาเสพติด

นักเรียนที่มีพฤติกรรมในการขายยาเสพติดให้แก่เพื่อนนักเรียนด้วยกันในโรงเรียน มี 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักเรียนที่เป็นผู้ค้ายาเสพติดโดยเป็นส่วนของกระบวนการค้ายาเสพติดที่อยู่นอกโรงเรียนหรือเป็นผู้ค้ารายย่อย โรงเรียนควรประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อหาทางยุติพฤติกรรมดังกล่าวและดำเนินการป้องปรามด้วยมาตรการทางการศึกษา เช่น การภาคทัณฑ์ หากไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือพบว่าเป็นผู้ค้าราย

ใหญ่ในโรงเรียน ควรดำเนินการโดยใช้มาตรการทางกฎหมายต่อไป ก่อนที่ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในโรงเรียนขยายตัวมากขึ้น

กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักเรียนที่ติดยาเสพติดและขายยาเสพติดให้เพื่อนเพราะต้องการยาเสพติดของแถมเพื่อใช้เองหรือต้องการหาเงินเพื่อซื้อยาเสพติดใช้ นักเรียนกลุ่มนี้ถือว่าเป็นผู้ป่วยติดยาเสพติด ไม่ถือว่าเป็นอาชญากร โรงเรียนควรคัดเตือนและภาคทัณฑ์ สั่งให้ยุติการกระทำความผิดและส่งนักเรียนผู้นั้นเข้ารับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือให้ผู้ปกครองดำเนินการพานักเรียนไปบำบัดฟื้นฟู สมรรถภาพ ถ้านักเรียนยังไม่ยุติการกระทำความผิด โรงเรียนควรดำเนินการเช่นเดียวกับนักเรียน กลุ่มที่ 1.

นอกจากนั้น โรงเรียนควรมีมาตรการที่เข้มงวดในการป้องปราม โดยการตรวจค้นการนำยาเสพติดเข้ามาในโรงเรียน

7.มาตรการป้องกันปัญหา ยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2555)

มาตรการป้องกันปัญหา ยาเสพติด

ผู้เสพยาเสพติดมักเริ่มเสพเมื่ออายุน้อย ข้อมูลทางวิชาการระบุว่า ร้อยละ 95 ของผู้เสพมีอายุระหว่าง 12-65 ปี ดังนั้นมาตรการป้องกันปัญหา ยาเสพติดมักมุ่งเน้นไปที่ 3 ประเด็นคือ ครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน มาตรการป้องกันปัญหาในระดับครอบครัว จะต้องเน้นไปที่การสร้างความรัก ความรักความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดี ซึ่งอาจพิจารณา ทักษะที่จำเป็นของพ่อแม่ (อาทิ การพัฒนาการพูดคุยระหว่างพ่อแม่กับเยาวชน) การให้ข้อมูลและสุขศึกษาต่างๆ และนโยบายเกี่ยวกับครอบครัวและยาเสพติดอย่างชัดเจน (Ashery, R.S. and others. 1998) ศักยภาพของครอบครัวในการสร้างความรักความอบอุ่นในครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญที่จะสะท้อนถึงความเข้าใจของพ่อแม่ที่มีต่อเยาวชน ความเข้าใจนี้สามารถสร้างขึ้นได้ด้วยการเสริมสร้างทักษะของพ่อแม่ในการสื่อสารระหว่างพ่อแม่กับเยาวชน การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ในกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งการสนับสนุนกิจกรรมที่สร้างสรรค์ของเยาวชน (Kosterman, R. and others. 1997) การติดตามและนิเทศการกระทำของพ่อแม่ เป็นสิ่งสำคัญในการป้องกันปัญหา ยาเสพติด ทักษะที่สร้างขึ้นจากการฝึกอบรมให้ดำเนินบทบาทตามที่กำหนด จะต้องมีการติดตามประเมินผลกิจกรรม ประเมินพฤติกรรมที่เหมาะสม และประเมินความมีวินัยรวมทั้งแนวทางการสร้างกฎระเบียบที่ได้รับการยอมรับขึ้นในครอบครัว (Kosterman, R. and others. 2001) ข้อสนเทศและความรู้ด้านสุขศึกษาของบิดามารดาและผู้เกี่ยวข้องมีความจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้ว่า อันตรายที่จะเกิดขึ้นจากผลของการเสพยาเสพติดมีอะไรบ้าง จะต้องเปิดโอกาสให้กับครอบครัวได้มีโอกาสอภิปรายถกเถียงทั้งในแง่ของสารเสพติดที่ถูกต้องและผิดกฎหมาย (Ashery, R.S. and others. 1998) ต้องระลึกไว้ว่า

การเข้าแทรกแซงต่อครอบครัวอย่างย่อในกลุ่มประชากรทั่วไป จะให้ผลในทางบวกต่อพฤติกรรมเฉพาะของบิดามารดา ซึ่งหมายถึงการลดปัจจัยเสี่ยงของยาเสพติดได้ในภายหลัง (Palmgreen, P. and others. 2001)

มาตรการป้องกันปัญหาในระดับสถานศึกษา ควรดำเนินการให้เร็วที่สุดที่สามารถกระทำได้ โดยเฉพาะตั้งแต่ระดับอนุบาลหรือระยะก่อนวัยเรียน ควรได้มีการดำเนินการต่อปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เช่น กลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว กลุ่มเด็กที่เข้าสังคมกับเพื่อนไม่ได้ และกลุ่มเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ (Webster-Stratton, C. Preventing, 1998; Webster-Stratton and others. 2001) สำหรับมาตรการป้องกันปัญหาในระดับประถมศึกษา ควรมุ่งเน้นการส่งเสริมวิชาการ และการควบคุมภาวะอารมณ์ในสังคมในฐานะที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อยาเสพติด อาทิ กลุ่มที่ไม่เชื่อฟัง กลุ่มที่การเรียนตกต่ำ รวมทั้งกลุ่มที่หนีเรียนหรือขาดเรียนบ่อย จึงควรมุ่งเน้นเพื่อให้เยาวชนเกิดทักษะด้านการควบคุมตัวเอง การตระหนักถึงภาวะการควบคุมอารมณ์ การติดต่อสื่อสาร การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสังคม และการสนับสนุนการเรียนรู้โดยเฉพาะทักษะการอ่าน (Conduct Problems Prevention Research Group. 2002; Jalongo, N. and others. 2001) ส่วนมาตรการป้องกันปัญหาในระดับมัธยมศึกษา ควรเพิ่มความเข้มข้นทางด้านวิชาการและทางด้านทักษะทางสังคม ด้วยการเพิ่มทักษะในด้านนิสัยการเรียนรู้ และการสนับสนุนทางวิชาการ การติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ความรู้สึกเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าในตัวเอง ทักษะชีวิตในการไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เสริมสร้างทัศนคติทางลบเกี่ยวกับยาเสพติด รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เยาวชนในการต่อต้านยาเสพติด (Botvin, G. and others. 1995; Scheier, L. and others. 1999)

มาตรการป้องกันปัญหาในระดับชุมชน ควรมุ่งไปที่ประชากรทั่วไปซึ่งเป็นตัวเชื่อมและจุดเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ อาทิ การเปลี่ยนผ่านไปสู่สถานศึกษา จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัวเยาวชนที่มีความเสี่ยงด้วย การเข้าแทรกแซงเหล่านี้ ไม่ได้มุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มเสี่ยงเท่านั้น แต่เป็นการลดการตีตราของสังคม (Labeling) เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในโรงเรียนและในชุมชนด้วย (Botvin, G. and others. 1995; Dishion, T. and others. 2002) มาตรการป้องกันปัญหาในชุมชนที่บูรณาการหลายกิจกรรมเข้าด้วยกัน ทั้งกิจกรรมครอบครัว กิจกรรมในสถานศึกษาและอื่น ๆ จะมีประสิทธิผลดีกว่าการดำเนินการด้วยกิจกรรมเดียว (Battistich, V. and others. 1997) มาตรการป้องกันปัญหาในชุมชนที่สามารถดำเนินการต่อประชาชนในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น ในสถานศึกษา ในกลุ่มและชมรมต่างๆของชุมชน รวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสารด้วยการสื่อสารมวลชนทั้งในระดับชุมชนและระดับกว้าง จะมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นหากมีการเสนอข่าวที่ครอบคลุมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (Chou, C. and others. 1998)

กระบวนการสร้างคุณค่าด้านป้องกันยาเสพติดของสำนักงาน ป.ป.ส. ในภาพรวมประกอบด้วย 3 กระบวนการ

1. กระบวนการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา
2. กระบวนการป้องกันยาเสพติดโดยเสริมสร้างสถาบันครอบครัวเข้มแข็ง
3. กระบวนการป้องกันยาเสพติดในสถานประกอบการ

โดยพิจารณาจาก

1. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ : รัฐบาลใช้ยุทธศาสตร์ 5 ร้วป้องกันฯ เพื่อจัดการกับปัญหาเสพติดเป็นระยะเวลา 3 ปีต่อเนื่องกัน โดยร้วด้านป้องกันที่สำนักงาน ป.ป.ส. ร่วมขับเคลื่อนโดยตรง ได้แก่ ร้วโรงเรียน ร้วครอบครัว และโครงการสถานประกอบการฯ

2. กระบวนการทั้ง 3 ครอบคลุมประชากรกลุ่มเป้าหมายด้านป้องกันยาเสพติด ได้แก่ นร./นศ. เยาวชนนอกสถานศึกษา ประชาชนทั่วไป (กลุ่มบิดามารดา) และประชากรในวัยแรงงาน

8. มาตรการหลักป้องกันแก้ไขยาเสพติด โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร แพทย์หญิงมาลินี สุขเวชชวรกิจ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (2555)

ได้ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาและสารเสพติดในโรงเรียนสังกัด กทม. พร้อมมอบนโยบายการดำเนินงานแก่ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพฯ ทั้ง 436 แห่ง ทั้งนี้ กทม. กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาและสารเสพติด ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครไว้ 5 มาตรการ ประกอบด้วย มาตรการที่ 1 การเฝ้าระวังการใช้ยาและสารเสพติด โดยสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังการใช้ยาและสารเสพติด และเปิดช่องทางรับแจ้งเหตุเมื่อพบการใช้ยาและสารเสพติด มาตรการที่ 2 การป้องกันการใช้ยาและสารเสพติด ดำเนินการป้องกันในกลุ่มนักเรียนทั่วไป คัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มเสพติดและกลุ่มค้า ป้องกันนักเรียนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยา และสารเสพติด จัดโครงการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด (TO BE NUMBER ONE) และส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรการที่ 3 การบำบัดรักษาการติดยาและสารเสพติด ด้วยการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนที่ใช้ยาและสารเสพติด ส่งต่อกลุ่มนักเรียนที่ติดยาและสารเสพติดเข้ารับการบำบัด ติดตามนักเรียนที่ได้รับการบำบัดการติดยาและสารเสพติด มาตรการที่ 4 การบังคับใช้กฎหมาย ป้องปรามกลุ่มนักเรียนที่เป็นผู้ค้ายาและสารเสพติด ควบคุมสถานที่และสภาพแวดล้อมให้ปลอดสารเสพติด และมาตรการที่ 5 การบริหารจัดการ ประกาศนโยบายและประชุมชี้แจงการดำเนินงานเรื่องโรงเรียนปลอดยาและสารเสพติด

พญ.มาลินี กล่าวว่า ปัจจุบันผู้เสพ ผู้ติดยาและสารเสพติดที่เป็นเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และอายุของเด็กและเยาวชนที่ยุ่งเกี่ยวกับยาและสารเสพติดมีอายุน้อยกว่า 20 ปี กทม. จึงได้มอบหมายให้หน่วยงานในสังกัด ได้แก่ สำนักอนามัย สำนักการศึกษา สำนักงานเขต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนสังกัด กทม. ทั้ง 436 แห่ง ตามแนวนโยบายและมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่วางไว้เพื่อให้สามารถช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่ใช้ยาและสารเสพติดในโรงเรียนสังกัด ให้สามารถกลับเข้าสู่ระบบการศึกษาได้ตามปกติ รวมถึงช่วยส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษาแนะนำ ติดตาม กำกับและดูแลโรงเรียนในการดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรการ เป้าหมาย และตัวชี้วัดที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีการจัดกิจกรรมเข้าค่ายเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันป้องกันการติดยาและสารเสพติด.-สำนักข่าวไทย

9. แผนการป้องกันปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โรงเรียนบ้านส้มกบ (รัฐราษฎร์บำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ปีการศึกษา 2553

กิจกรรมตามแผนการดำเนินงาน

จำแนกเป็น 3 มาตรการ คือ มาตรการป้องกัน มาตรการแก้ไข มาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟู ดังนี้

มาตรการที่ 1 มาตรการป้องกัน

มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนและเสริมสร้างคุณภาพชีวิต โดยการจัดกิจกรรม ดังนี้

กิจกรรมทางการศึกษา

- 1) กำหนดเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันสารเสพติดในวิชาสุขศึกษา ตลอดจนสอดแทรกในบทเรียนวิชาต่าง ๆ โดยการบูรณาการเข้ากับชีวิตประจำวัน
- 2) จัดตั้งชมรมต่อต้านยาเสพติด จัดทำโครงการเพื่อฝึกวิชาชีพเพิ่มรายได้ในระหว่างเรียน
- 3) จัดอาคารสถานที่ ห้องเรียน ห้องน้ำ ให้เป็นสถานที่ที่นักเรียนไปลักลอบเสพสารเสพติดได้

กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

มีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์ให้ข้อมูลข่าวสาร สร้างความตระหนักต่อปัญหาและ รู้จักปฏิบัติตนในการป้องกันสารเสพติด โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 1) จัดป้ายนิเทศในชั้นเรียนและป้ายนิเทศหน้าห้องเรียน
- 2) จัดกิจกรรมเสียงตามสายในโรงเรียน
- 3) อบรมหน้าเสาธง
- 4) รณรงค์ต่อต้านยาเสพติดในวันต่อต้านยาเสพติดสากล (26 มิถุนายน 2553)
- 5) ประชาสัมพันธ์โทษของยาเสพติดในข่าวสารประจำโรงเรียน
- 6) ให้ความรู้ แก่ผู้ปกครองนักเรียนในวันปฐมนิเทศผู้ปกครองนักเรียนก่อนเปิดภาคเรียน
- 7) อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติดแก่นักเรียนชั้น ป. 6 – ม. 3 ทุกคน

กิจกรรมทางเลือก

มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งร่างกาย อารมณ์และสังคม ให้แก่ผู้เรียนโดยมีกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านสุขภาพอนามัย ได้กำหนดกิจกรรมดังนี้
 - จัดการแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน
 - ส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเล่นกีฬา ดนตรี
 - ตรวจสุขภาพนักเรียนโดยครูทุกวัน
 - ดำเนินการตามโครงการบริการและส่งเสริมสุขภาพนักเรียน
- 2) ด้านจริยธรรม ได้กำหนดกิจกรรมดังนี้
 - ดำเนินการตามโครงการส่งเสริมจริยธรรมสำหรับนักเรียน โครงการอบรม

เข้าค่ายคุณธรรม จริยธรรม

- กิจกรรมนั่งสมาธิ
 - การเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ตามหลักสูตรท้องถิ่น
- 3) ด้านสังคม ได้กำหนดกิจกรรมดังนี้
 - จัดตั้งชมรมศิษย์เก่า
 - ดำเนินการตามโครงการโครงการประชาธิปไตยและวินัยนักเรียน
 - 4) ด้านฝึกลูกเสือ ได้กำหนดกิจกรรมดังนี้

- จัดกิจกรรมสหกรณ์ร้านค้าในโรงเรียน
- จัดกิจกรรมวิชาชีพช่างเชื่อม ช่างปูน ช่างทอเสื่อ กิจกรรมการเกษตร เพื่อหารายได้ระหว่างเรียน
- จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนสามารถผลิตผลงานที่สามารถจำหน่ายเป็นรายได้

มาตรการที่ 2 มาตรการแก้ไข

เป็นมาตรการที่ใช้กับผู้เรียนที่เริ่มมีปัญหาการใช้สารเสพติด โดยยังไม่ติดสารเสพติด มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้สารเสพติด และพฤติกรรมอื่น ๆ โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

ดำเนินการตามประกาศโรงเรียนบ้านสั้มกบ(รัฐราษฎร์บำรุง) เรื่อง มาตรการป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2553

- 1) ห้ามนักเรียนเสพสารเสพติดและนำสารเสพติดทุกชนิดเข้ามาในสถานศึกษา
- 2) จัดให้มีกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติดภายในโรงเรียน
- 3) ให้ครูเวร ครูประจำชั้น ครูประจำวิชาทุกคน ตลอดจนนักการภารโรง มีหน้าที่สอดส่องดูแลให้มีการเสพ การนำสารเสพติดเข้ามาในสถานศึกษา โดยถือเป็นหน้าที่ที่ต้องดำเนินการและรายงานผู้บริหารทุกครั้งเมื่อทราบ และให้ถือเป็นความลับของทางราชการ ที่จะให้ผู้ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องล่วงรู้ได้
- 4) ให้ครูผู้รับผิดชอบงานกิจการนักเรียนมีหน้าที่รายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายการประกันความปลอดภัยและโครงการโรงเรียนสีขาว
- 5) ให้มีคณะกรรมการนักเรียนมีหน้าที่ดูแลสอดส่องและป้องกันสารเสพติดในสถานศึกษา ในรูปอาสาสมัคร
- 6) ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง นักเรียนในวันปฐมนิเทศ ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
- 7) เชิญผู้ปกครองนักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสารเสพติดมาปรึกษาหารือ และหาแนวทางป้องกัน แก้ไขปัญหาร่วมกับโรงเรียน
- 8) อบรมให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับโทษ พิษภัยของยาเสพติด อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- 9) ส่งนักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสารเสพติดไปบำบัดยังสถานบำบัดของรัฐ
- 10) ประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ
 - ป้องปราม เข้มงวดในการตรวจค้นเพื่อป้องกัน การลักลอบนำสารเสพติดเข้ามาในสถานศึกษาและการสุ่มตรวจปัสสาวะผู้เรียนกลุ่มเสี่ยง
 - อบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากรที่ดำเนินงานป้องกันสารเสพติด
 - การพัฒนาแนวทางและสร้างความเข้าใจนโยบายและการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษา

มาตรการที่ 3 มาตรการบำบัดรักษาและฟื้นฟู

เป็นมาตรการที่ใช้กับผู้เรียนที่ติดสารเสพติด เพื่อที่จะลดจำนวนผู้เสพสารเสพติดลง หรือลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นแก่สถานศึกษา ครอบครัวและชุมชน โดยการดำเนินการดังนี้

สำรวจข้อมูลนักเรียนแยกประเภทนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มที่ติดสารเสพติด กลุ่มทดลองแต่ไม่ติด กลุ่มที่มีพฤติกรรมมีแนวโน้มที่จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวสารเสพติด และกลุ่มปกติ

1) สร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายในสถานศึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและ ผู้เกี่ยวข้องว่า “ผู้ติตสารเสพติดเป็นผู้ป่วยที่ต้องการการบำบัดรักษาที่ถูกต้องทั้งร่างกายและจิตใจ” และ โดยธรรมชาติของผู้ติตสารเสพติด จะมีพฤติกรรมเลิกแล้วกลับไปเสพใหม่อีกซ้ำหลายครั้ง ดังนั้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและฟื้นฟูจิตใจ จึงต้องใช้เวลาานหลายครั้งเช่นกัน

2) ประสานกับครอบครัวให้มีส่วนร่วมในการดูแลและแก้ไขปัญหาดังกล่าวของเด็กนักเรียน ที่เกี่ยวข้องกับสารเสพติด

3) ส่งไปบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพ เพื่อรับการบำบัดรักษาทั้งทางร่างกายและจิตใจ
ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมปรึกษาหารือเพื่อสรุปผลการดำเนินงานตามแผนงาน ปีการศึกษา 2553
2. มอบหมายหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ
3. จัดทำโครงการต่อเนื่อง
4. ดำเนินงานตามโครงการ
5. รายงานผลการดำเนินโครงการเป็นระยะ ๆ และต่อเนื่อง
6. นิเทศ กำกับ ติดตาม
7. สรุปและประเมินผลโครงการ
8. รายงานผลโครงการ

10. แนวความคิดของ เฮเลน โนวลิส ในการป้องกันยาเสพติด

แนวคิดของ เฮเลน โนวลิส (Helen Nowlis) กับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ภายใต้อำนาจประกอบของปัญหายาเสพติดอันได้แก่ คน ยาและสิ่งแวดล้อม เฮเลน โนวลิส นักจิตวิทยา ชาวอเมริกันได้เสนอรูปแบบของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไว้ 4 รูปแบบ มีสาระสำคัญโดยสรุป ดังนี้

1. รูปแบบทางศีลธรรมและกฎหมาย (The legal-moral model) รูปแบบนี้ได้เสนอ ให้แบ่งยาออกเป็น 2 ชนิด คือ ชนิดที่ปลอดภัยและชนิดที่เป็นอันตราย การดำเนินงานป้องกัน ตามรูปแบบนี้จึงให้ออกกฎหมายลงโทษผู้ที่ทำการผลิต ค้าและเสพยาเสพติดที่เป็นอันตราย นอกจากนั้นยังเสนอแนะให้มีการออกกฎหมายมาควบคุมการจำหน่ายยา เพิ่มราคาและ ออกคำเตือนเกี่ยวกับอันตรายของการใช้ยาที่มีผลต่อร่างกาย จิตใจและสังคม

2. รูปแบบทางสุขภาพอนามัย (The public-health model) รูปแบบนี้ถือว่ายาเสพติด เปรียบเสมือนโรคภัยไข้เจ็บหรือเป็นปัญหาทางสุขภาพอนามัยหรือโรคติดต่อทั่วไป โดยเปรียบตัวยา คือเชื้อโรค คนคือพาหะนำโรคและสิ่งแวดล้อมเปรียบเสมือนแหล่งที่เพาะเชื้อโรค แนวคิดนี้ยังให้ ความสำคัญกับตัวยาเนื่องจากเป็นเชื้อโรคซึ่งก่อให้เกิดผลในทางการติดต่อแพร่ขยายออกไป ดังนั้น จึงไม่มีการแยกยาออกเป็นยาที่ปลอดภัยและยาที่มีอันตราย แต่ได้รวมเหล่า บุหรี่และคาเฟอีน เข้าไปด้วย การดำเนินงานป้องกันจึงใช้วิธีการเพิ่มราคาทำให้สูงขึ้น ทำให้สังคมยอมรับยาเสพติด น้อยลง ออกกฎหมายควบคุมให้มีปริมาณยาในตลาดน้อยลงพร้อมทั้งรณรงค์ให้การศึกษาและข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับภัยอันตรายที่เกิดขึ้นจากการใช้ยาให้คนในสังคมได้รับรู้เพื่อเป็นการป้องกัน

11. เทคนิคเดลฟาย (Delphi techmiQues)

นักวิชาการได้ให้ความหมายของคำว่าเทคนิคเดลฟาย เช่น เทคนิคเดลฟายเป็นการทำนาย เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่จะเป็นไปได้ในอนาคต เทคนิควิธีนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะลดผลกระทบหรืออิทธิพล

จากบุคคลอื่นในกรณีที่ไม่ต้องการให้มีการเผชิญหน้ากัน (Ducanis อ้างในสาริต ดิษโยธิน.2541: 25) นอกจากนี้เทคนิคเดลฟายยังเป็นเทคนิคในการรวบรวมการพิจารณาตัดสินใจที่มุ่งจะเอาชนะจุดอ่อนของการตัดสินใจ แต่เดิมที่จะต้องขึ้นอยู่กับการคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนใดคนหนึ่งโดยเฉพาะ หรือความคิดเห็นของกลุ่มหรือมติของที่ประชุม

เทคนิคเดลฟาย จึงเป็นวิธีการประมวลผลความคิดของผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ โดยที่ผู้เชี่ยวชาญเหล่านั้นไม่ต้องมาเผชิญหน้ากันในห้องประชุม ที่อาจจะทำให้เกิดความเกรงใจหรือความรู้สึกอื่นใดที่จะกันไม่ให้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี

ดาลกิ (สมบุญ ณันยะ.2524: 66 อ้างอิงจาก Dalki.1987: 47) ได้อธิบายถึงลักษณะทั่วไปของเทคนิคเดลฟายไว้ดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมในการวิจัยจะไม่ทราบเลยว่า มีผู้ใดบ้างที่ร่วมอยู่ในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เหตุที่ต้องทำเช่นนี้ก็เพื่อเป็นการขจัดอิทธิพลของกลุ่มหรืออิทธิพลของลักษณะเด่นของผู้เชี่ยวชาญบางคนที่จะส่งผลต่อความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนอื่น ๆ ดังนั้นในการวิจัยโดยใช้เทคนิคนี้ จึงมักใช้แบบสอบถามหรือวิธีการสื่อสารอื่น ๆ ที่ช่วยให้กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดไม่ต้องมาเผชิญหน้า และเพื่อให้ได้ความคิดเห็นที่ถูกต้องเชื่อถือได้ จึงมีการใช้แบบสอบถามย้อนหลาย ๆ รอบ

2. ในแต่ละรอบของแบบสอบถามที่ส่งกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนั้น ผู้วิจัยจะได้แสดงผลสรุปของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและคำตอบของผู้เชี่ยวชาญคนนั้น ๆ ในรอบก่อนเอาไว้ด้วยเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน ได้ทราบว่าความคิดเห็นของตนเป็นอย่างไร แตกต่างกับความคิดเห็นของคนอื่นหรือไม่ อย่างไร

3. เป็นกระบวนการ ที่ใช้วิธีการทางสถิติเข้ามาช่วยในการจำกัดวงคำตอบ ของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นการลดการกระจายของคำตอบของกลุ่มทำให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ยังใช้สถิติเข้าช่วยในการยืนยันว่า ความคิดเห็นในการคำตอบรอบสุดท้ายของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญนั้นเป็นตัวแทนของความคิดเห็นของสมาชิกทั้งหมดในกลุ่มด้วย

หลักการสำคัญของเทคนิคเดลฟาย 5 ประการ คือ

1. ความเป็นนิรนาม (Anonymity) หลักการนี้เน้นบรรดาผู้เชี่ยวชาญต่าง ๆ ที่ร่วมแสดงความคิดเห็นต้องปกปิดเป็นความลับ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องไม่รู้ว่านอกจากตนแล้วมีใครอีกที่ร่วมแสดงความคิดเห็นบ้าง

2. การกระทำซ้ำ (Iteration) การรวบรวมและประมวลผลความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนกระทำหลายรอบ รอบแรกจะสรุปและนำเสนอในรูปความเห็นรวม แล้วจึงกลับไปยังผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน เพื่อเปิดโอกาสให้ทบทวนและปรับเปลี่ยนความเห็นตามที่เห็นควร การถามซ้ำกันนี้ทำ 2 รอบ หรือหลาย ๆ รอบก็ได้

3. การควบคุมการป้อนกลับ (Controlled feedback) ทุกครั้งที่มีการป้อนกลับไปผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนรูปแบบของการป้อนข้อมูลกลับจะกำหนดไว้แน่นอนว่าต้องป้อนกลับในภาพรวมเท่านั้น และต้องเป็นภาพรวมที่สรุปมาจากข้อมูลที่ได้จากการสอบถามเท่านั้น

- 4.การวิเคราะห์ทางสถิติ (Statistical group response) ภาพรวมที่แสดงเนื้อหาโดยย่อของความเห็นรวมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนต้องสรุปขึ้น โดยอาศัยวิธีการทางสถิติ และโดยทั่วไปต้องแสดงโดยใช้ 3 วิธีประกอบกันคือ การสร้างตารางแจกแจงความถี่ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง และการวัดการกระจาย ตารางแจกแจงความถี่มักจะมีกราฟประกอบด้วย อาจเป็นกราฟเส้นตรงหรือ

เส้นโค้งก็ได้ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางมักแสดงโดยใช้มัธยฐาน ส่วนการวัดการกระจายมักแสดงโดยใช้พิสัยระหว่างควอไทล์

5. ความเห็นพ้องต้องกันของผู้เชี่ยวชาญ (Expert consensus) หัวใจของวิธีการเดลฟาย คือการพยายามสรุปความเห็นที่ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นพ้องต้องกัน ซึ่งเชื่อว่าจะเกิดขึ้นภายหลังการสอบถามหลาย ๆ รอบ

ข้อดีของเทคนิค เดลฟาย

1. ลดความเห็นประเภทย่อยตามผู้นำ
2. มุ่งแก้ปัญหาให้ตรงประเด็นที่สุด
3. ผู้เชี่ยวชาญทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นได้เท่า ๆ กัน
4. สามารถประมวลความเห็นโดยที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนอยู่ห่างไกลกันได้
5. ตัดความลำเอียงในรูปต่าง ๆ ออกได้มาก
6. ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนแสดงความคิดเห็นได้โดยเสรี
7. ทุกคนมีโอกาสรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ๆ เท่า ๆ กัน
8. การรับรู้ผลการตอบกลับคืน ช่วยในการคิดใหม่ได้อย่างดี
9. ช่วยลดความขัดแย้งในสำนักงาน ในขณะที่ได้คำตอบที่ดีมีคุณค่ากว่าการเผชิญหน้ากันในที่ประชุม

ข้อด้อยของเทคนิค เดลฟาย

1. การคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญเป็นสิ่งสำคัญของการวิจัยแบบเทคนิคเดลฟาย ความเชื่อถือได้ของการวิจัยขึ้นอยู่กับผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างมาก
2. กระบวนการวิจัยแบบนี้ต้องมีการถามซ้ำหลาย ๆ ครั้ง อันอาจทำให้ผู้เชี่ยวชาญเกิดความเบื่อหน่าย ไม่เต็มใจที่จะให้ความร่วมมือ ซึ่งมีผลต่อความเชื่อมั่นของข้อมูลด้วย

โอกาสที่จะใช้เทคนิค เดลฟาย

1. ในการแก้ปัญหาที่สลับซับซ้อน ทั้งในด้านโครงสร้างหรือกระบวนการและขั้นตอนของปัญหา
2. ในการวางนโยบายหรือคาดการณ์อนาคตรวมทั้งกำหนดทางออกอื่น ๆ สำรองไว้ด้วย
3. ในการกำหนดอุปสรรค หรือปัญหาการปฏิบัติงาน
4. เมื่อต้องการศึกษาหาความเห็นที่สอดคล้องกันที่สุด
5. เมื่อต้องการสรุปเป็นทฤษฎีย่อ ๆ หรือผลการวิจัยหลาย ๆ อย่าง

12. สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบูรณาการแผนงานด้านการป้องกันยาเสพติด ของสำนักงาน ป.ป.ส. (2555)

ในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบูรณาการแผนงานด้านการป้องกันยาเสพติด เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2555 ณ สำนักงาน ป.ป.ส. สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1. ความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการประชุม

เพื่อบูรณาการงบประมาณช่วยในการแก้ไขปัญหายาเสพติด การป้องกันเป็นมาตรการที่สำคัญที่สุด การบำบัดจะไม่เกิดขึ้นถ้าป้องกันสำเร็จต้องเป็นเรื่องของพลังชุมชนพลังแผ่นดิน ถ้าเราระดมความร่วมมือจากประชาชนและทุกภาคส่วนปัญหายาเสพติดจะน้อย

การเฝ้าระวังในสถานศึกษาทำได้ถึง 80% ในปีที่แล้วแต่ก็ยังจับยาเสพติดได้มาก ปัญหาคือเด็กและเยาวชนติดยา

ในปี พ.ศ. 2556 ทางรัฐบาลออกคำสั่งที่ 23 ให้ประเมินการต่าง ๆ โดยเฉพาะการป้องกันโดยใช้ยุทธศาสตร์ 3 ประการ

1. ยุทธศาสตร์ต่อเนื่อง
2. ยุทธศาสตร์ป้องกัน/ป้องปราม
3. ยุทธศาสตร์เสริมสร้างพัฒนา

2. สรุปผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ปี 2555

ผลการดำเนินตามยุทธศาสตร์ ปี 2555 เยาวชนในสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนากลไก

- บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ
- เสริมสร้างการทำจิตบำบัต
- ทำจิตสังคัมบำบัตของสถานศึกษา 10 แห่ง

การขับเคลื่อนกิจกรรมในสถานศึกษา

- จัดตั้งศูนย์เพื่อนใจวัยรุ่น โรงเรียนกีฬา

- นักศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับพิษภัยและการป้องกันยาเสพติดแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 210 คน

- สนับสนุนการจัดกิจกรรมป้องกันและเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดใน 4 มหาวิทยาลัยเครือข่าย (ม.ขอนแก่น/ม.ราชภัฏนครราชสีมา/ม.ราชภัฏอุดรดิตถ์/ม.ศรีประทุม)

- นักเรียนแกนนำในโรงเรียนสังกัดเอกชนจัดกิจกรรมให้ความรู้การป้องกันแก่นักเรียนในสถานศึกษา

- จัดค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียน/นักศึกษา/อาชีวศึกษา

ผลผลิตนอกสถานศึกษา

- แนวทางการควบคุมพื้นที่เสี่ยง
- การเคลื่อนงานทางมิติวัฒนธรรม
- การประกาศเกียรติคุณ
- ทำหนังสือความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด

- ผู้ผ่านการบำบัดฯ และเยาวชนกลุ่มเสี่ยงจาก 16 จังหวัด ได้รับการพัฒนาทักษะ

อาชีพ

ข้อค้นพบจากผลการดำเนินงาน ปี 2555

1. การเคลื่อนงานในปี 2555 มีการอำนวยความสะดวกตามบทบาทของหน่วยงานส่วนกลางที่ดี แต่ขาดการถ่ายทอดนโยบายไปยังหน่วยงานปฏิบัติในพื้นที่

2. การจัดกิจกรรมเน้นเฉพาะจุด กลุ่มเป้าหมายขาดการเชื่อมต่อของงานหรือส่งต่อผลผลิตระหว่างส่วนกลางและพื้นที่

3. ขาดการนิเทศกำกับติดตามเชิงคุณภาพอย่างเป็นระบบ

4. การใช้/เบิกจ่ายงบประมาณคงเหลือค่อนข้างมาก และมีการส่งคืน

13. ความเป็นมาและเอกลักษณ์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นนามที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี องค์อุปถัมภ์มรดกวัฒนธรรมไทย โปรดเกล้าฯ พระราชทานเมื่อวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2540 และได้รับการสถาปนาขึ้นตาม พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ.2541 และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 3 พฤศจิกายน 2541 โดยมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี พร้อมกับดูแลวิทยาลัยนาฏศิลป์ 12 แห่ง และวิทยาลัยช่างศิลป์ 3 แห่ง

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เปิดดำเนินการสอนครั้งแรก 3 คณะวิชาคือ คณะศิลปวิจารณ์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ และคณะศิลปศึกษา ตั้งแต่วันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ.2542 เป็นหลักสูตรปริญญาตรี (ต่อเนื่อง) 2 ปี สำหรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรนาฏศิลป์ชั้นสูง (ปณส.) จากวิทยาลัยนาฏศิลป์ทุกแห่ง และผู้สำเร็จการศึกษาระดับศิลปกรรมประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ศ.ปวส.) จากวิทยาลัยช่างศิลป์ทุกแห่ง

ในปีการศึกษา 2547 ได้ขยายการผลิตบัณฑิตโดยเปิดเครือข่ายห้องเรียนในวิทยาลัยนาฏศิลป์ภูมิภาคอีก 9 แห่ง เป็นหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต (ครู 5 ปี) เนื่องจากผู้บริหารส่วนภูมิภาคขอเปิดทำการเรียนการสอนที่สถานศึกษาเดิม เพื่อให้นักเรียนอยู่ในภูมิลำเนาของตน สอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่ต้องการให้ศึกษาใกล้บ้าน

ตามพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2550 ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร. ให้ไว้ ณ วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2550 เป็นปีที่ 62 ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชมีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตามความในมาตรา 1 แห่งพระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2550 และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ.2541 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 32 ก วันที่ 9 กรกฎาคม 2550 และมีผลบังคับใช้ตามกฎหมาย ในวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ.2550 ตามความในมาตรา 4 ให้รวมสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2541 วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปกาฬสินธุ์ วิทยาลัยนาฏศิลปจันทบุรี วิทยาลัยนาฏศิลปเชียงใหม่ วิทยาลัยนาฏศิลปนครศรีธรรมราช วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลปพัทลุง วิทยาลัยนาฏศิลปร้อยเอ็ด วิทยาลัยนาฏศิลปลพบุรี วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลปอ่างทอง วิทยาลัยช่างศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลปะนครศรีธรรมราช และวิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี มาจัดตั้งเป็นสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ตามพระราชบัญญัตินี้

14. นโยบายและแผนเพื่อดำเนินการการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์(2555)

แผนกลยุทธ์การพัฒนาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พ.ศ. 2555 – 2559 โดยสถาบันเสนอผลการชี้แนะ ป้องกัน หรือแก้ปัญหาสังคม ในด้านต่าง ๆ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ดังนี้

1. ผลการชี้แนะ ป้องกัน หรือแก้ปัญหาสังคมในประเด็นที่ 1

ภายในสถาบัน ได้แก่ ศิลปวัฒนธรรม ด้านสารเสพติด

2. ผลการชี้แนะ ป้องกัน หรือแก้ปัญหาของสังคมในประเด็นที่ 2 ภายนอกสถาบัน ได้แก่ จิตสาธารณะด้านศิลปวัฒนธรรม

คำอธิบาย

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาเลือกดำเนินการ 2 ประเด็น จากประเด็นชี้แนะหรือแก้ปัญหาสังคมในด้านต่างๆ อาทิ การส่งเสริมและสืบสานโครงการ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ความรักชาติ บำรุงศาสนาและเทิดทูนพระมหากษัตริย์ สุขภาพ ค่านิยม จิตสาธารณะ ความคิดสร้างสรรค์ ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ นโยบายรัฐบาล เศรษฐกิจ การพร้อมรับ การเป็นสมาชิกสังคมอาเซียน พลังงานสิ่งแวดล้อม อุบัติภัย สิ่งเสพติด ความฟุ่มเฟือย การแก้ปัญหา ความขัดแย้ง สร้างสังคมสันติสุขและความปรองดอง ตลอดจนการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นสถานศึกษาพอเพียงแบบอย่าง เป็นต้น

ทั้งนี้ ประเด็นที่ชี้แนะหรือแก้ปัญหาสังคม ที่สถานศึกษาเลือกดำเนินการ โดยได้รับความ เห็นชอบจากสภาสถาบัน โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ ที่ 1 พัฒนาการจัดการศึกษาด้านนาฏศิลป์ ดุริยางคศิลป์ คีตศิลป์ และช่างศิลป์ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ กลยุทธ์ที่ 3 พัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละของกิจกรรม/โครงการ ที่พัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ในปี 2556 โดยดำเนินการตามแผนและรายละเอียดตามแบบ ของกระทรวงศึกษาธิการ และแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมีรองอธิบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ นายเฉลิมศักดิ์ รัตนจันทร์เป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่ เสนอนโยบายและแผนเพื่อการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถาบันบัณฑิต พัฒนศิลป์ กำกับดูแลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพและแต่งตั้งคณะกรรมการ เพิ่มเติม ซึ่งสถาบันบัณฑิตได้ดำเนินนโยบายและแผนงานตามการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อบูรณาการ แผนงานด้านการป้องกันยาเสพติด เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2555 ณ ห้องประชุมชิดชัย วรรณสถิต ของสำนักงาน ป.ป.ส. สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ในการป้องกันยาเสพติด 3 ประการ คือ

1. ยุทธศาสตร์ต่อเนื่อง
2. ยุทธศาสตร์ป้องกัน/ป้องปราม
3. ยุทธศาสตร์เสริมสร้างพัฒนา

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ยังมีแผนปฏิบัติการของศูนย์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนำกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ มาใช้อีกด้วย คือ

1. ต้องมียุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้องกับสภาพปัญหายาเสพติดและบริบทในพื้นที่
2. ต้องมีแผนงานยาเสพติดในสถานศึกษาที่ชัดเจน
3. ต้องพัฒนาระบบงานรองรับยุทธศาสตร์ ๔ ระบบ ได้แก่ ป้องกัน เฝ้าระวัง ดูแลช่วยเหลือ และบริหารจัดการ
4. ต้องมีเครือข่ายการทำงานระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน
5. ไม่ปกปิดข้อมูล กลุ่มเสี่ยง กลุ่มติด และกลุ่มค้ายาเสพติด และไม่ผลักปัญหา

6. ไม่ให้นักเรียนออกจากสถานศึกษา แต่ให้นำไปบำบัดรักษา เมื่อหายแล้วให้กลับมาเรียนตามปกติ

15. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

15.1 รูปแบบการทำงานป้องกันในเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง (2550 : บทคัดย่อ) สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

รายงานการวิจัย เรื่องรูปแบบการทำงานป้องกันในเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง เป็นโครงการทำงานป้องกันในเยาวชนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง ตลอดจนศึกษาแนวคิด และวิธีการทำงานของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่างๆของเยาวชนกลุ่มที่มีความเสี่ยง เพื่อพัฒนาแนวทาง การทำงานที่เหมาะสมกับเยาวชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะสภาพปัญหาของเยาวชน กลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยงกลุ่มต่างๆ
2. เพื่อรวบรวมแนวคิดและวิธีการทำงาน ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาของเยาวชนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการทำงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาต่างๆ ของเยาวชนกลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้เทคนิคที่เรียกว่าการถอดบทเรียน แนวการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) เป็นการศึกษารูปแบบการทำงานขององค์กรร่วมกันระหว่างนักวิจัยและองค์กร โดยมีประเด็นที่สำคัญ คือ ความเป็นมาขององค์กร (แนวคิด การเริ่มต้น การพัฒนา) การดำเนินงานขององค์กร (กิจกรรม) สิ่งที้องค์กร/คนทำงานพบจากการทำงาน (ความสำเร็จ ล้มเหลว ปัญหาอุปสรรค แนวการปฏิบัติที่ดี) และแนวทางการทำงานต่อไปในอนาคต กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ องค์กรที่มีการปฏิบัติที่ดีด้านการทำงานกับเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และในภูมิภาคต่าง ๆ จำนวนทั้งสิ้น 10 องค์กร ได้แก่ 1) โครงการครูตำรวจข้างถนน สถานีตำรวจนครบาลบางซื่อ กรุงเทพฯ 2) เครือข่ายผู้นำเยาวชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดปัตตานี 3) กลุ่มยุวมุสลิมอัลยุสรอสามัคคี จังหวัดอ่างทอง 4) กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์เจียรไนเพชรในเม็ดทราย จังหวัดสระแก้ว 5) เครือข่ายเยาวชนต้นน้ำ จังหวัดอุบลราชธานี 6) กลุ่มเยาวชนหมู่บ้านหนองขาม จังหวัดขอนแก่น 7) ชมรมอนุรักษ์รถโบราณหรือรถเขี่ยคลับ จังหวัดลำพูน 8) เครือข่ายเด็กและเยาวชนจังหวัดตาก For Friend Club จังหวัดตาก 9) กลุ่มลูกผู้ชายเพชรพันธุ์แท้ จังหวัดเพชรบุรี และ 10) กลุ่มกะลาสีจังหวัดระนอง เทคนิควิจัยที่ใช้ในการถอดบทเรียน คือ การเก็บข้อมูลเอกสาร การสังเกตกิจกรรม การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและการสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในทุกขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล

คำนิยาม

รูปแบบการทำงานป้องกัน หมายถึง ลักษณะการทำงานป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งได้แก่ แนวคิดการทำงาน การวิเคราะห์สถานการณ์ ตลอดจนบทเรียนที่ได้รับจากองค์กรที่ศึกษาเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง หมายถึง เยาวชนช่วงอายุ 13-18 ปี ที่มีลักษณะส่วนตัว พฤติกรรม โอกาสและเงื่อนไขปัจจัยในการใช้ชีวิต เช่น พื้นที่ กลุ่มเพื่อน

หรือตกอยู่ในสภาวะการณ์ที่มีแนวโน้มเข้าสู่การเสพสารเสพติดมากกว่าเยาวชนกลุ่มอื่น ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งลักษณะพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนไทยเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

1) กลุ่มที่อยู่ในภาวะวิกฤติ คือ เยาวชนที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในชีวิตอย่างโดดเดี่ยว โดยขาดกลไกประคับประคอง ได้แก่ กลุ่มเร่ร่อน ถูกลวงละเมิด ทารุณ บังคับใช้แรงงาน กำพร้า หนีภัยสงครามหรือภัยธรรมชาติ อุบัติเหตุ หรือได้รับความรุนแรง โดยปราศจากกลุ่มองค์กร ผู้ปกครองอุปการะเลี้ยงดู

2) กลุ่มที่อยู่ในภาวะบริโภคนิยม คือ เยาวชนที่ได้รับอิทธิพลความคิดจากกระแสบริโภคนิยม และวัตถุนิยม จนส่งผลให้มีพฤติกรรมเที่ยวเตร่ มั่วสุม ฟุ้งเฟ้อ แสวงหาความสนุกสนาน จากการบริโภคและใช้จ่ายเกินตัว โดยขาดเป้าหมายในชีวิต

3) กลุ่มที่สังคมมองในเชิงลบ คือ เยาวชนที่มีพฤติกรรมที่นอกเหนือจากบรรทัดฐานของสังคม จนถูกสังคมตีตราในเชิงลบ เช่น เยาวชนที่อยู่ในแก๊งที่ใช้ความรุนแรงถูกคุมประพฤติ อยู่ในกระบวนการยุติธรรมและเคยติดยาเสพติด เป็นต้น

ผลการวิจัย

1. ลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย พบว่า เยาวชนกลุ่มเสี่ยงมีทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษา เช่น กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์เจียรไนเพชรในเม็ดทราย กลุ่มเยาวชนหมู่บ้านหนองขาม และอยู่นอกระบบการศึกษา เช่น กลุ่มกะลาสี กลุ่มเด็กเร่ร่อนโครงการครูตำรวจข้างถนน ลักษณะด้านที่อยู่อาศัยของเยาวชนกลุ่มเสี่ยง มีทั้งที่อยู่ในพื้นที่เมือง เช่น กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์เจียรไนเพชรในเม็ดทราย กลุ่มกะลาสี และพื้นที่ชนบท เช่น กลุ่มยุวมุสลิมอัลยัสรอสามัคคี กลุ่มลูกผู้ชายเพชรพันธุ์แท้ ลักษณะของทีมที่ปรึกษาและพี่เลี้ยง พบว่า พี่เลี้ยงขององค์กรทั้ง 10 แห่ง สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ทำงานในระดับชุมชนหรือพื้นที่ของตนเอง เช่น กลุ่มเยาวชนหมู่บ้านหนองขาม กลุ่มกะลาสี รวมทั้งกลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์เจียรไนเพชรในเม็ดทราย ซึ่งมีพี่เลี้ยงเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับกลุ่มในพื้นที่ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ ผู้นำทางศาสนาหรืออาจารย์ในโรงเรียนและ 2) กลุ่มที่ดำเนินการในระดับเครือข่าย เช่น กลุ่มเครือข่ายเยาวชนต้นน้ำ เครือข่ายเด็กเยาวชนจังหวัดตาก For Friend Club โครงการครูตำรวจข้างถนน สถานีตำรวจนครบาลบางซื่อ ซึ่งผู้ที่เป็นพี่เลี้ยง คือ ผู้ที่มีความสนใจและมีแนวคิดการทำงานที่สอดคล้องกับองค์กร และต้องการสนับสนุนการทำงานขององค์กรให้บรรลุแนวคิดหรือวัตถุประสงค์ที่กลุ่มได้กำหนดไว้ ขอบเขตพื้นที่ทำงานขององค์กรที่ศึกษาทั้ง 10 แห่งทั่วประเทศ พบว่า มี 4 แห่ง ที่มีขอบเขตการทำงานอยู่ระดับพื้นที่ของตนเอง ได้แก่ กลุ่มยุวมุสลิมอัลยัสรอสามัคคี ทำงานในชุมชนของตน กลุ่มเยาวชนสร้างสรรค์เจียรไนเพชรในเม็ดทราย ทำงานในโรงเรียนตนเองและโรงเรียนใกล้เคียง กลุ่มเยาวชนหมู่บ้านหนองขาม ทำงานในระดับหมู่บ้านของตน และ กลุ่มกะลาสี ทำงานกับเยาวชนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงในเขตเทศบาล ในขณะที่อีก 6 แห่ง เป็นการทำงานในระดับการขยายผล หรือการทำงานในระดับเครือข่าย

2. การทำงานป้องกันในเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงของเยาวชนทั้งสามกลุ่ม มีลักษณะการทำงานที่สำคัญ ดังนี้

2.1 การเข้าถึงเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง ควรมีแนวทางการเข้าถึงเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ดังนี้ ต้องเข้าใจในอัตลักษณ์ ตัวตน ความคิดของเยาวชน เข้าถึงโดยผ่านเจ้าหน้าที่คนทำงาน ผู้ใหญ่ หรือเพื่อนที่เยาวชนเกี่ยวข้องด้วย สร้างความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และความเป็นพวกเดียวกัน สานต่อความสัมพันธ์ในฐานะเพื่อน พี่น้อง และที่ปรึกษา และสร้างให้สังคมภายนอก ยอมรับคนทำงาน และเยาวชนกลุ่มเสี่ยง

2.2 คุณสมบัติและแนวคิดของพี่เลี้ยง คนทำงานหรือพี่เลี้ยงควรมีรูปแบบแนวความคิด ดังนี้ มีจิตใจอาสาสมัคร จิตอาสา อยากร่วมช่วยเหลือ เข้าใจอัตลักษณ์ บริบทของเยาวชน และบริบทของพื้นที่ ดำเนินงานอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และมีทีมงาน เครือข่ายภาคี และการประสานทรัพยากร

2.3 แนวทางการจัดกิจกรรมกับเยาวชน พบว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเยาวชน ที่อยู่ในภาวะวิกฤติ ควรมีการช่วยเหลือ และสนับสนุนปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตที่เพิ่มขึ้นมา ส่วนการจัดกิจกรรมในด้านอื่นๆ ควรดำเนินการจัดกิจกรรมกับเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง ดังนี้ การสร้างพื้นที่พูดคุย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือปรึกษาปัญหาของเยาวชนแบบไม่เป็นทางการ การพัฒนาศักยภาพ ทักษะอาชีพ และทักษะอื่นๆ ที่จำเป็น การสร้างพื้นที่ให้เยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยงได้มีโอกาสแสดงความสามารถในรูปแบบของการเป็นพี่เลี้ยง แกนนำ อาสาสมัคร หรือสมาชิกกลุ่ม การขยายฐานของสมาชิก และผลัดเปลี่ยนแกนนำเยาวชน และการใช้มาตรการกลุ่ม มาตรการสังคม และมาตรการเฝ้าระวังที่ต้นทาง

3. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

3.1 การทำงานกับเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งเป็นเยาวชนที่อยู่ในสถานการณ์ที่แตกต่างจากเยาวชนทั่วไป ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องศึกษาสถานการณ์ของเยาวชนเกี่ยวกับสถานการณ์ ปัญหา ความเสี่ยง รวมถึงอัตลักษณ์ของเยาวชนในพื้นที่ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้

3.2 การสำรวจกลุ่มพี่เลี้ยง หรือคนทำงานในพื้นที่ที่ต้องทำงานกับเยาวชน ต้องดูจากแนวคิดและแนวทางของการทำงานกับเยาวชน และผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ซึ่งจำเป็นต้องมีคุณสมบัติและแนวคิดของคนทำงาน ได้แก่ การมีจิตใจอาสาสมัคร เข้าใจอัตลักษณ์ บริบทของเยาวชนและพื้นที่ การดำเนินงานอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และการมีทีมงาน เครือข่ายภาคี และการประสานทรัพยากร

3.3 การหาแนวคิด และแนวทางการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างพี่เลี้ยงคนทำงาน และภาคีสนับสนุน โดยพิจารณาข้อมูลปัญหา ความเสี่ยง อัตลักษณ์ของเยาวชน และวางแผนการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งสามารถใช้แนวทางการเข้าถึง และแนวทางการจัดกิจกรรมกับเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง เป็นบทเรียนเบื้องต้นในการวางแผนการทำกิจกรรม

3.4 การสรุปผล และการสรุปบทเรียน หลังการจัดกิจกรรม ควรมีการสรุปผลและสรุปบทเรียน เพื่อศึกษาแนวทางการเข้าถึงกลุ่ม บทบาทของพี่เลี้ยงและคนทำงานกระบวนการดำเนินกิจกรรม จุดเด่นและข้อจำกัด ซึ่งถือเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับการทำงานของพี่เลี้ยง คนทำงาน เยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง และภาคีสนับสนุนในอนาคต

4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.1 การทำงานกับเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ และดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อลดพื้นที่ และสถานการณ์ความเสี่ยงด้านต่างๆของเยาวชน ทั้งในโรงเรียน และชุมชน ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดพื้นที่กิจกรรม วิธีการหรือโอกาสอื่นๆ ที่จะช่วยพัฒนาเยาวชน

4.2 การแก้ไขปัญหาเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาลังคมอื่น ๆ ทั้งปัญหาเศรษฐกิจ การศึกษา สุขภาวะ การเมือง และสวัสดิการสังคมของประเทศนอกจากนี้ ยังมีความสัมพันธ์กับ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมของสังคม จึงจำเป็นที่คนทำงานและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องติดตามสถานการณ์ พัฒนาองค์ความรู้ ปรับปรุงแนวทาง และร่วมกันหาแนวทางที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาเยาวชนอยู่เสมอ

4.3 หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครือข่ายชุมชน เครือข่ายทางศาสนา หรือกลุ่มเยาวชนต่างๆ ต่างให้ความสนใจในการทำงานกับเยาวชนกลุ่มพฤติกรรมเสี่ยง จึงควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยน หรือสรุปลองค์ความรู้ร่วมกัน เพื่อแสวงหาแนวทางการทำงานกับเยาวชนกลุ่มเสี่ยง ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศร่วมกันต่อไป

15.2 โครงการศึกษาและการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบน ของ รศ.ดร.มานพ คณะโต (2551 : บทสรุป)

ได้อภิปรายผลไว้ว่า การศึกษานี้เป็นการสำรวจภาคตัดขวางเก็บข้อมูลจากนักเรียนสถานศึกษาละ 1 ห้องเรียน ส่วนการเลือกห้องเรียนนั้น ครูผู้รับผิดชอบดูแล กิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเป็นผู้คัดเลือกห้อง ซึ่งห้องที่ถูกคัดเลือกมีแนวโน้มที่จะเป็นห้องนักเรียนที่เรียนดีในสถานศึกษานั้น ๆ ส่งผลให้ข้อมูลสถานการณ์น่าจะต่ำกว่าความเป็นจริง ในขณะที่ข้อมูลการรับรู้กิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดก็อาจสูงกว่าความเป็นจริงด้วย ดังนั้นการนำผลการศึกษาไปใช้ควรตระหนักว่า ความชุกของการเสพยาเสพติดในการศึกษานี้ น่าจะเป็นค่าต่ำที่สุดผลการศึกษาพบว่า มีนักเรียนร้อยละ 7.3 ที่เคยใช้ยาเสพติดชนิดใดชนิดหนึ่ง โดยส่วนมากเคยใช้กัญชา ยาบ้า สารระเหย และฟิชกระท่อม และเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลการสำรวจของเครือข่ายพัฒนาวิชาการฯ ในเดือนเมษายน 2551 (หลังจากการศึกษานี้เพียง 2 เดือน) พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เสพยาเสพติดสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประชากรในภูมิภาค (ร้อยละ 5.3) และเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลเฉพาะกลุ่มเยาวชนพบว่า ข้อมูลจากการศึกษานี้มีสัดส่วนของผู้เคยใช้ยาเสพติดสูงกว่าข้อมูลจากการสำรวจในประชากรทั่วไปในกลุ่มอายุเดียวกันทุกตัว ซึ่งแสดงว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดในสถานศึกษามีอยู่สูงกว่าในชุมชนทั่วไป ในด้านการรับรู้พบว่า แม้สถานศึกษาจะได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดหลายประการแต่พบว่านักเรียนส่วนใหญ่รับรู้กิจกรรมต่าง ๆ ค่อนข้างน้อยอยู่ระหว่างร้อยละ 50.0-60.0 เท่านั้น (ยกเว้นกิจกรรมรณรงค์ที่มีนักเรียนรับรู้ร้อยละ 80.0) และเป็นที่น่าสังเกตว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยตรงเช่น การตรวจปัสสาวะเพื่อคัดกรอง และการช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องมีนักเรียนที่รับรู้ต่ำกว่าร้อยละ 40.0

ข้อสรุป

สถานการณ์การแพร่ระบาดยาเสพติดในสถานศึกษาพบว่ามีอยู่สูงกว่าในพื้นที่ชุมชนทั่วไป (อัตราผู้เคยเสพยา 73 ต่อ 1000 ประชากร) ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า มีผู้เคยใช้ฟิชกระท่อมเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และเมื่อพิจารณาแล้วพบว่าสูงขึ้นมากในนักเรียนระดับอาชีวศึกษาและปริญญาขึ้นไป โดยเฉพาะในระดับ ปวส. มีสูงถึงร้อยละ 8.0 และเป็นที่น่าสังเกตว่า ในระดับ ปวส. จะมีพฤติกรรมเสพยาเสพติดสูงกว่าระดับอื่นในทุกตัวว่าในด้านกิจกรรมป้องกันพบว่า ทุกโรงเรียนมีการดำเนินการในเรื่องกิจกรรมทั่วไปอย่างหลากหลายสูงกว่าร้อยละ 80.0 แต่ส่วนพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยตรงนั้นดำเนินการน้อยกว่าโดยมีการตรวจปัสสาวะเพียงร้อยละ 55.0 และช่วยเหลือนักเรียนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องร้อยละ 68.0 เท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษานี้เมื่อทำการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบจากงานวิชาการอื่น ๆ แล้วพบว่า กลุ่มนักเรียนซึ่งยังเป็นเยาวชนในสถานศึกษายังคงเป็นกลุ่มเสี่ยงและเริ่มลองใช้ยาเสพติด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของเครือข่ายพัฒนาวิชาการฯ ในปี 2550 ระบุชัดเจนว่าอายุที่เริ่มใช้ยาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือช่วงอายุที่เป็นเยาวชน ดังนั้นมาตรการป้องกันการใช้ยาเสพติดใน

สถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ควรกระทำอย่างเร่งด่วนกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ข้อมูลจากศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดโดยตรงมีการรับรู้ในหมู่นักเรียนทั่วไป ทำให้มาตรการเพื่อนช่วยเพื่อนน่าจะมีประสิทธิผลต่ำ จึงควรสร้างมาตรการทางบวกและสนับสนุนกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนให้มากขึ้นทั้งนี้ควรต้องหามาตรการดำเนินการกับปัจจัยเสี่ยงสำคัญ 3 ประการคือ พฤติกรรมการดื่มสุรา การสูบบุหรี่ รวมทั้งการต้องเผื่อระวังอย่างใกล้ชิดกับนักเรียน ที่มีที่พักอาศัยใกล้กับสถานบันเทิงเนื่องจากการศึกษาวิจัยนี้ทำการเก็บข้อมูลจากนักศึกษาตอบเองใน แนวกว้างขาดข้อมูลเชิงลึกควรที่จะได้มีการศึกษาข้อมูลเชิงลึก โดยเฉพาะการศึกษาเชิงคุณภาพ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทการใช้ยาอันจะนำไปสู่การกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหานั้นให้เหมาะสมต่อไป

15.3 บทเรียนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2552)

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทเรียน การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาโดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการป้องกันและแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหายาเสพติด หลังประกาศชัยชนะยาเสพติด

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินงานฯ ระหว่างสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการป้องกันและแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหายาเสพติดช่วงหลังจากประกาศ ชัยชนะยาเสพติดรูปแบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมของชุมชน เพื่อการดำเนินงานด้านป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดกับสถานสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ใน การป้องกัน และแก้ไขนักเรียนที่มีปัญหายาเสพติด ก่อนประกาศชัยชนะยาเสพติด

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกสถานศึกษาเป้าหมายที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) จำนวน 6 แห่ง ประกอบด้วย

1. สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการป้องกันและแก้ไขนักเรียนที่มี ปัญหายาเสพติดหลังประกาศชัยชนะยาเสพติด จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย

- โรงเรียนโนนสะอาดพิทยาสรรค์ จังหวัดอุดรธานี : โรงเรียนมัธยมศึกษา
- วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ : โรงเรียนอาชีวศึกษา
- โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ กทม. : โรงเรียนมัธยมศึกษา
- โรงเรียนกรุงเทพการบัญชีวิทยาลัย กทม. : โรงเรียนอาชีวศึกษา

2. สถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ในการป้องกันและแก้ไขนักเรียน ที่มีปัญหายาเสพติดก่อนประกาศชัยชนะยาเสพติด จำนวน 2 แห่ง ประกอบด้วย

- โรงเรียนศรีธรรมาภินิหารเทคโนโลยีเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ : โรงเรียนอาชีวศึกษา
- โรงเรียนฟากกว๊านวิทยา จังหวัดพะเยา : โรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีการสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ การสนทนา กลุ่มย่อย (Focus Group) กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู เพื่อน ผู้ปกครอง เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่าสถานศึกษาทั้ง 6 แห่ง สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะตามสถานที่ตั้งคือ สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองและเขตเทศบาล ได้แก่ โรงเรียนศรีธนาพาณิชย์การเทคโนโลยีเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ โรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัย กทม. โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ กทม. และโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตชานเมือง ได้แก่ โรงเรียนฟากกว๊านวิทยา จังหวัดพะเยาเมื่อพิจารณาถึงสังกัดของสถานศึกษา พบว่า มี 2 โรงเรียนเท่านั้นที่เป็นสถานศึกษา เอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน คือ โรงเรียนศรีธนาพาณิชย์การเทคโนโลยีเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ และโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัย กทม. นอกนั้นเป็น สถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานภาครัฐ จากโรงเรียนทั้ง 6 แห่ง มี 2 โรงเรียนที่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ พิเศษ (มีนักเรียนประมาณ 5,000 คน) คือ วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ และโรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชี วิทยาลัย นอกนั้นเป็นโรงเรียนขนาดกลาง (มีนักเรียนประมาณ 1,000 คน) ซึ่งโรงเรียนทั้ง 6 แห่ง มี แนวคิดหลักในการทำงานด้านยาเสพติดเพื่อดูแลและช่วยเหลือนักเรียนทั้งกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยงให้ ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด โดยแต่ละแห่งมีรูปแบบการดำเนินงานดังนี้

1. โรงเรียนศรีธนาพาณิชย์การเทคโนโลยีเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ : โรงเรียนอาชีวศึกษามีแนวคิดในการจัดตั้งศูนย์ตรวจหายาเสพติด โดยทำการตรวจหาสารเสพติดภายในโรงเรียน ในนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีการส่งนักเรียนเข้าบำบัดรักษา และมีการติดตามพฤติกรรมและตรวจ สารเสพติดต่อเนื่องหลังการบำบัด โดยมีการประสานงานร่วมกับหน่วยงานภายนอกในการดูแล ฝั่ระวังนักเรียน

2. โรงเรียนฟากกว๊านวิทยา จังหวัดพะเยา : โรงเรียนมัธยมศึกษา มีการส่งเสริมกิจกรรม เชิงสร้างสรรค์ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อเป็นการป้องปราม ไม่ให้นักเรียนเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด โดยประสานการทำงานร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน และ เจ้าหน้าที่ตำรวจ มีการนำนักเรียนที่ตรวจพบสารเสพติดไปเข้ารับการบำบัดรักษา เข้ารับการบวช มีการติดตามดูแลพฤติกรรมนักเรียนทั้งขณะอยู่ในโรงเรียนและอยู่บ้าน

3. โรงเรียนโนนสะอาดพิทยาสรรค์ จังหวัดอุดรธานี : โรงเรียนมัธยมศึกษา มีแนวคิดในการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนด้วยการใช้ “หลักธรรมทางพุทธศาสนา” การสร้างแกนนำนักเรียนในการดูแลฝั่ระวังปัญหายาเสพติดแบบ “เพื่อนดูแลเพื่อน” มีการใช้หลัก จิตวิทยาในการพูดคุยกับนักเรียน การเชิญผู้ปกครองเข้ามารับทราบและร่วมในการแก้ไขปัญห ยาเสพติด การส่งนักเรียนเข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติดตลอดจนสร้างพื้นที่และกิจกรรมให้นักเรียน เข้ามามีส่วนร่วม

4. วิทยาลัยเทคนิคกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ : โรงเรียนอาชีวศึกษามีแนวคิดในการ “รับฟัง ความคิดเห็น สร้างความเข้าใจ และให้ความช่วยเหลือแบบพี่ช่วยน้อง” โดยการเฝ้าสังเกตพฤติกรรม การให้คำปรึกษาและปรับเปลี่ยนทัศนคติ การป้องปรามโดยการตรวจสอบพฤติกรรม การออกตรวจ หอพัก และการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้องตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมให้ความรู้และ กิจกรรมตามความสนใจของนักเรียน

5. โรงเรียนวัดน้อยนพคุณ กทม. : โรงเรียนมัธยมศึกษา มีแนวคิดในการ “เข้าถึง เข้าใจ และให้โอกาส” โดย “เข้าถึง” คือ ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน หน่วยงาน ภาครัฐ และภาคเอกชน ทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านยาเสพติด “เข้าใจ” คือ ให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องยาเสพติด เข้าใจสภาพปัญหา ความสนใจ ความต้องการร่วมกันระหว่าง

นักเรียน ครู และผู้ปกครอง และ “ให้โอกาส” คือ ให้โอกาสนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดปรับปรุงตนเองเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

6. โรงเรียนกรุงเทพมหานครการบัญชีวิทยาลัย กทม. : โรงเรียนอาชีวศึกษามีแนวคิด “เฝ้าระวังปัญหา ยาเสพติดด้วยการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือนักเรียน ควบคู่กับการส่งเสริมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ เพื่อลดความเสี่ยง” โดยสร้างภูมิคุ้มกันให้นักเรียน สร้างความเข้มแข็งให้กับครูและนักเรียนแกนนำ มีการวางระบบการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือนักเรียนทั้งด้านการเรียนและความประพฤติ รวมทั้งมีการประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. บทเรียนด้านการสร้างภูมิคุ้มกัน เป็นการสร้างความเข้าใจ ความตระหนัก และปลูกจิตสำนึก ที่ถูกต้องในเรื่องยาเสพติด โดยมีการดำเนินการหลัก ๆ คือ การให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง ในเรื่องยาเสพติดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การให้โอกาสและสร้างความยอมรับ การพูดคุย การปรึกษาหารือ การส่งเสริมให้มีการดำเนินกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่หลากหลาย

2. บทเรียนด้านการเฝ้าระวังและควบคุมปัจจัยเสี่ยง เป็นการดำเนินการตามมาตรการป้องกัน และป้องปรามเพื่อลดปัจจัยทั้งจากภายนอกและภายในสถานศึกษา เช่น การตรวจหาสารเสพติด ในปัสสาวะ การตรวจค้นสารเสพติด การตรวจพื้นที่เสี่ยง การจัดทำฐานข้อมูลนักเรียนนักศึกษา การปรับปรุงสภาพแวดล้อม

3. บทเรียนด้านการแก้ไขปัญหายาเสพติด ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดส่งนักเรียนไปบำบัดรักษา และเมื่อผ่านการบำบัดรักษาจนหายเป็นปกติให้สถานศึกษารับนักเรียนเข้ารับการศึกษาดูตามปกติ และติดตามสังเกตพฤติกรรม ตรวจสอบสารเสพติด ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง

4. บทเรียนด้านการบริหารจัดการ เป็นการกำหนดนโยบาย และวางแผนการดำเนินงาน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการวางนโยบายที่ทีมงาน ดำเนินกิจกรรมด้านการปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องในเรื่องยาเสพติด การติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน การรวบรวมข้อมูลสถิติ และบทเรียนการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาศักยภาพทีมงานและสร้างขวัญกำลังใจ

5. บทเรียนด้านการประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อให้เครือข่ายต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เช่น การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ประสานความร่วมมือกับครอบครัว ชุมชน และคณะทำงานจังหวัด

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงาน ป.ป.ส. ควรสนับสนุนองค์ความรู้ แนวทางการดำเนินงาน และงบประมาณ ให้แก่สถานศึกษาตามความเหมาะสม และผลักดันให้ผู้บริหารสถานศึกษา ภาคประชาชน ผู้ประกอบการ และหน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง ตระหนักถึงความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนทรัพยากรในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดร่วมกับสถานศึกษา

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรตระหนักถึงปัญหาและยอมรับสถานการณ์ยาเสพติดที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยสำรวจสถานการณ์ยาเสพติดหรือติดตามการสำรวจ สถานการณ์ยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเหมาะสมต่อไป

3. การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ควรดำเนินการควบคู่กับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยเฉพาะในพื้นที่เสี่ยงและมีการมั่วสุมของเยาวชน

15.4 รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2552)

สุรีย บัญญานุพงศ์ และคณะ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำงานวิจัยรูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการศึกษาเพื่อถอดบทเรียนการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ในเขตเมือง กึ่งเมืองกึ่งชนบท และเขตชนบท ประกอบด้วย

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเมือง ได้แก่ เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมืองจังหวัดเชียงราย
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบท ได้แก่ เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตชนบท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกีฮ่วน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

ผลการศึกษาและถอดบทเรียนโดยการประยุกต์ใช้แนวทางการเขียนวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มีข้อสรุปดังนี้

1. บริบทชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดและระดับความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กล่าวคือ สถานการณ์ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองสูงจะมีขนาดและความซับซ้อนของปัญหาสูงมาก การติดตาม ตรวจสอบ และการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายทำได้ยาก ส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ ประสิทธิภาพหรือความสำเร็จในการดำเนินงานในเขตเมืองจะเกิดขึ้นบางพื้นที่หรือบางชุมชนที่คนในชุมชนรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง ขณะที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองน้อยหรือชุมชนชนบท เช่น เทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล แม้ว่าบางพื้นที่สถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นจะมีความรุนแรงแต่ความซับซ้อนของปัญหาจะน้อยกว่าที่เกิดขึ้นในเขตชุมชนเมือง นอกจากนี้การติดตาม ตรวจสอบและเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายสามารถทำได้ง่ายกว่าในพื้นที่เขตเมือง การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจึงมีความสำเร็จหรือเกิดประสิทธิผลครอบคลุมได้ทั้งชุมชนและมีความยั่งยืนในการดำเนินงานมากกว่าชุมชนเขตเมือง ทั้งนี้ เพราะลักษณะสังคมชนบทไม่ค่อยมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม คนในชุมชนชนบทมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ใกล้ชิด มีความเป็นเครือญาติสูง มีความรู้สึกผูกพันร่วมเป็นเจ้าของชุมชน และร่วมเป็นเจ้าของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามากกว่าในชุมชนเขตเมือง

2. รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน คือ การประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน (หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจ องค์กรอิสระและเครือข่ายภาคประชาชน) โดยกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่สุด คือ การร่วมกันค้นหาและทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และยุทธศาสตร์หรือ

วิธีดำเนินงานที่ส่งผลให้กิจกรรมที่จัดทำประสบความสำเร็จ คือ การทำงานเป็นทีมเดียวกัน โดยมีการแบ่งหน้าที่ดำเนินงานโดยไม่แบ่งส่วนงาน และการใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน

3. กลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือ การใช้ศักยภาพของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้ หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ประสาน สนับสนุนและร่วมการดำเนินงานกับทุกหน่วยงานและเครือข่ายภาคประชาชน ภาคประชาชนและองค์กรเครือข่ายทำหน้าที่เฝ้าระวังป้องกันปัญหาในชุมชน และติดตามผลการดำเนินงาน โดยกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คือ การเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการดำเนินงาน

4. ความยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนจะเกิดขึ้นได้โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น การสร้างการรับรู้ให้คนในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงผลกระทบที่คนในชุมชนจะได้รับทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว เครือญาติ ชุมชนและสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ความสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความสำคัญของการเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหาร่วมกันในฐานะเจ้าของปัญหา ซึ่งจะส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดขึ้นได้และเกิดผลอย่างยั่งยืน

15.5 การศึกษาชุมชนต้นแบบเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา 5 ชุมชนต้นแบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ดร.นภดล กรรณิกา และคณะ (2551)

ดร.นภดล กรรณิกา และคณะ (2551: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาชุมชนต้นแบบเพื่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษา 5 ชุมชนต้นแบบในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ประชาชนที่ถูกศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.9) เมื่อพิจารณาช่วงอายุ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 30-39 ปี (ร้อยละ 28.6) พิจารณาจากระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือต่ำกว่า (ร้อยละ 57.7) ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป (ร้อยละ 31.7) ด้านรายได้ ส่วนใหญ่รายได้ประมาณ 5,001-10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 52.4) และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นคนที่ย้ายมาจากพื้นที่อื่น (ร้อยละ 54.1) ส่วนใหญ่ย้ายมาพักอาศัยในชุมชนที่ทำการศึกษามากกว่า 8 ปี (ร้อยละ 67.0)

2. ผลการสำรวจ พบว่า เมื่อพิจารณาความสุขของประชาชนที่อาศัยในชุมชน ประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ความสุขต่อสภาพพื้นผิวถนนที่ใช้สัญจร ความสุขในการใช้โทรศัพท์พื้นฐาน (โทรศัพท์บ้าน) ในที่พักอาศัยสภาพแวดล้อม เช่น ดิน น้ำ อากาศ ไฟฟ้าส่องสว่างทางเดินในชุมชน น้ำประปา/แหล่งน้ำดื่ม/น้ำใช้ของชุมชน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ เรื่องน้ำประปา/แหล่งน้ำดื่ม/น้ำใช้ของชุมชนโรงน้ำแข็ง (7.27 คะแนน) คะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ เรื่องสภาพแวดล้อมของชุมชนหวั่นจรัลตึกแดง (4.17 คะแนน) และการบริการไฟฟ้าส่องสว่างทางเดินภายในชุมชนของชุมชนเกาะดอน (4.17 คะแนน)และประชาชนที่ถูกศึกษา ที่พักอาศัยอยู่ในทั้ง 5 ชุมชน ได้รับความเดือนร้อนในลักษณะเดียวกัน คือมีกลุ่มคนที่เสี่ยงดัง ขอบก่อการทะเลาะวิวาท มีการลักเล็กขโมยน้อย มีการตั้งแก๊งค์มั่วสุม แก๊งค์มอเตอร์ไซด์ซิ่ง เป็นต้น โดยประชาชนที่ถูกศึกษา ส่วนใหญ่ระบุว่า ในบริเวณใกล้เคียงกับที่พักอาศัยของตน มีคนเมา (ร้อยละ 86.5) ใช้ยาเสพติด (ร้อยละ 71.4)

วัยรุ่นจับกลุ่มมั่วสุม (ร้อยละ 66.6) มีขยะปล่อยทิ้งไว้ในชุมชน (ร้อยละ 59.1) และมีแก๊ง/กลุ่มผิดก่อความรำคาญให้กับคนในชุมชน (ร้อยละ 53.6) ตามลำดับ

3. ทศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อการใช้ยาเสพติด พบว่า ประชาชนที่ถูกร้อยละ 85.2 ระบุว่า การเสพยาเสพติดเป็นปัญหาสังคม ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อกรณีดังกล่าว จำแนกตามการทดลองใช้สารเสพติด พบว่า กลุ่มที่เคยทดลองใช้สารเสพติดมีสัดส่วนของผู้ที่คิดว่าการเสพยาเสพติดเป็นเรื่องปกติธรรมดา ร้อยละ 22.5 ในขณะที่กลุ่มผู้ที่ไม่เคยใช้สารเสพติด มีสัดส่วนดังกล่าวคิดเป็นร้อยละ 13.1 และประชาชนที่ถูกร้อยละ 38.3 ระบุการหาซื้อยาเสพติดในชุมชนของตนนั้นสามารถหาซื้อได้ง่าย-ง่ายมาก ในขณะที่ร้อยละ 26.5 หาซื้อได้ค่อนข้างง่าย อย่างไรก็ตาม ร้อยละ 14.1 ระบุหาซื้อได้ค่อนข้างยาก และร้อยละ 21.1 หาซื้อได้ยาก-หาซื้อไม่ได้เลย ประชาชนที่ถูกร้อยละ 18.5 ระบุเคยทดลองใช้ยาเสพติด โดยร้อยละ 15.6 เคยใช้ยา กลุ่มประสาท/ยาคลายเครียด ร้อยละ 12.4 เคยใช้ยานอนหลับ และร้อยละ 10.5 เคยใช้กัญชา ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาประสบการณ์ใช้ยาเสพติดในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา พบว่า ประชาชนที่ถูกร้อยละ 12.4 ระบุเคยใช้ยาเสพติดในช่วงเวลาดังกล่าว ยาเสพติดที่ใช้ได้แก่ ยา กลุ่มประสาท/ยาคลายเครียดและยานอนหลับ และเมื่อพิจารณาประสบการณ์ใช้ยาเสพติดในช่วง 30 วันที่ผ่านมา พบว่า ร้อยละ 5.8 ระบุเคยใช้ยาเสพติดในช่วงเวลาดังกล่าว โดยประชาชนที่ถูกร้อยละ 81.1 ระบุในชุมชนของตนมีแหล่งมั่วสุม/แพร่ระบาดของยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบริเวณที่พักอาศัย มุมอับ/ที่ลับตาคน/ที่กรำร้านเกมส์/ร้านสนุกเกอร์ และสถานประกอบการ ประเภทหอพัก/บ้านเช่า/คอนโดมิเนียม โดยร้อยละ 67.5 ได้ระบุว่ารับรู้ และพบเห็นการทำผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

4. การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการดำเนินงานเพื่อการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดในชุมชนพบว่าประชาชนที่ถูกศึกษา ส่วนใหญ่ระบุว่าในชุมชนของตนไม่มีการดำเนินงานใด ๆ เพื่อการเฝ้าระวังปัญหาเสพติดเลย หรือมีการดำเนินงานน้อยมาก ประมาณ 1 ครั้งต่อเดือนเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการเดินเวรยามเพื่อลาดตระเวนในชุมชน การตั้งจุดตรวจ/ด่านตรวจเขตติดต่อกันระหว่างชุมชน ซึ่งพบว่าประชาชนที่ถูกศึกษาร้อยละ 65.0 ระบุว่าไม่มีการดำเนินงานใด ๆ เลยในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา การยอมรับของประชาชนที่ถูกศึกษาต่อการเข้ามาพักอาศัยอยู่ร่วมชุมชนของผู้ที่เคยมีประวัติเสพติด แต่ผ่านการบำบัดรักษาแล้วนั้น พบว่า ร้อยละ 27.1 ระบุว่าไม่ยอมรับ ถ้าหากเห็นว่าการกลับไปเสพติดอีก ร้อยละ 6.8 ไม่ยอมรับโดยเด็ดขาดไม่ว่ากรณีใด ๆ และร้อยละ 4.3 ไม่ยอมรับเพราะกลัวว่าจะเป็นอันตรายต่อตนเองและครอบครัว ในขณะที่ ร้อยละ 24.8 ระบุว่าสามารถยอมรับได้โดยไม่มีเงื่อนไขร้อยละ 18.8 ยอมรับโดยมีเงื่อนไขว่า ต้องสามารถเลิกเกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้จริง และประกอบอาชีพสุจริต ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น และร้อยละ 18.2 ยอมรับได้เพราะคิดว่าเป็นคนเหมือนกัน และให้โอกาสกลับใจ

5. ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อรัฐบาล/หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในชุมชนอย่างยั่งยืน ผลการสำรวจ พบว่า ประชาชนที่ถูกศึกษาส่วนใหญ่ ร้อยละ 86.7 ต้องการให้รัฐบาล/หน่วยงานภาครัฐเพิ่มความเข้มงวดในการปราบปราม จับกุมและกวาดล้าง ยาเสพติดให้มากขึ้นกว่าเดิมนอกจากนี้ ร้อยละ 10.2 ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ให้ ลด ละ เลิกยาเสพติดร้อยละ 9.3 ให้มีปฏิบัติการเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง มีการขยายผลสืบหาต้นตอจับพ่อค้ารายใหญ่ ร้อยละ 8.3 ให้มีการพัฒนาชุมชน/พัฒนา

ชีวิตความเป็นอยู่ คุณภาพชีวิตของคนในชุมชนและร้อยละ 6.9 ต้องการให้มีการอบรมให้ความรู้เรื่อง ยาเสพติดแก่ประชาชนในชุมชน

15.6 รูปแบบและกระบวนการสู่ความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2552)

สุรีย์ บุญญานพวงศ์ และคณะ (2552) ได้ศึกษารูปแบบและกระบวนการสู่ความสำเร็จ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (2552) โดยกำหนด วัตถุประสงค์

1. ศึกษาและถอดบทเรียนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จ ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน

2. พัฒนารูปแบบและกระบวนการดำเนินงานเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาในชุมชน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าดำเนินการสำรวจข้อมูลการดำเนินงานด้านเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดลำพูน จังหวัดลำปาง จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมทั้งสิ้น 816 แห่ง โดยแสดงประชากรและตัวอย่างในการสำรวจการศึกษานี้ ยังได้ศึกษาเพื่อถอดบทเรียนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการ ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ถูกเลือกจากพื้นที่ศึกษาจำนวน 4 แห่ง ได้แก่

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเมือง ได้แก่ เทศบาลนครเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัด เชียงราย

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบท ได้แก่ เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอ จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตชนบท ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุก อำเภอ แม่ใจ จังหวัดพะเยา และองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกีฮ่วน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่านโดยสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ ฝ่ายบริหาร ประกอบด้วย ผู้บริหารฝ่ายนโยบาย (นายกและรองนายก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ผู้บริหารฝ่ายปฏิบัติ (ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) และฝ่ายปฏิบัติ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประกอบด้วย ผู้อำนวยการกอง/หรือ หัวหน้างานที่รับผิดชอบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเลือกศึกษาในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งเลือกศึกษา ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเมืองสูงหรือเป็นศูนย์กลางความเจริญของจังหวัดและ พื้นที่ที่เป็นเขตชนบทเพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบการประมวลผลข้อมูลแบบสอบถามด้วยโปรแกรม ประมวลผล SPSS การวิเคราะห์ข้อมูลการถอดบทเรียนใช้เทคนิคการถอดบทเรียนและองค์ความรู้ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยใช้วงจรพัฒนาคุณภาพงาน PDCA เป็นกรอบในการพิจารณาและทำการถอด

องค์ความรู้โดยการวิเคราะห์หาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ส่วนการวิเคราะห์เพื่อหาปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานจะใช้กรอบแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลการวิจัย

จากการสำรวจข้อมูลสถานภาพการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยการสุ่มตัวอย่างตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 284 แห่ง ซึ่งประกอบด้วยประชากรตัวอย่างทั้งสิ้น 580 ตัวอย่าง พบว่าได้รับแบบสอบถามตอบกลับเพียงร้อยละ 25.5 (148 ตัวอย่าง) ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 2 แห่ง เทศบาลเมืองจำนวน 3 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 31 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 111 แห่ง โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เขตชนบท มีหมู่บ้านในความรับผิดชอบ 6-10 หมู่บ้าน และมีประชากรประมาณ 5,000-10,000 คน สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดเพื่อพิจารณาเปรียบเทียบสถานการณ์ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละประเภท พบว่าแม้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งระบุว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดไม่รุนแรง แต่มีตัวยาที่แพร่ระบาดในพื้นที่มีความแตกต่างกัน ดังนี้- พื้นที่องค์กรปกครองส่วนจังหวัดลำปาง และพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย พบว่า ยาเสพติดมีการแพร่ระบาดหลากหลายชนิด

- พื้นที่เทศบาลเมือง ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับชนบท แต่มีความเป็นเมืองค่อนข้างสูงพบว่า ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมาก คือยาบ้าและสารระเหย

- พื้นที่เทศบาลตำบล เดิมเป็นพื้นที่เขตชนบทแต่กำลังกลายเป็นเมืองมากขึ้นในอนาคตพบว่า มีการแพร่ระบาดของยาบ้า กัญชา และสารระเหยมาก

- พื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลซึ่งมีจำนวนมากที่สุด มีการแพร่ระบาดของยาบ้าและกัญชามากทั้งนี้้องค์กรปกครองท้องถิ่นตามตัวอย่างการศึกษาเกือบทั้งหมด ระบุว่าพื้นที่ที่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ คือ โรงเรียน/สถานศึกษา รองลงมาคือสถานบันเทิง/คาราโอเกะ/ร้านขายเหล้า โดยกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองท้องถิ่น คือกิจกรรมกีฬาต้านยาเสพติด การจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติดให้เยาวชน การสร้างรายได้เสริมโดยการรวมกลุ่มแม่บ้าน เพื่อทำอาชีพเสริม ส่วนกิจกรรมการบำบัดรักษา การฟื้นฟูสภาพผู้เสพยา องค์กรปกครองท้องถิ่นตัวอย่างร้อยละ 90.5 ยังไม่มีการดำเนินการ องค์กรปกครองท้องถิ่นทุกแห่งที่ให้ข้อมูลมีรูปแบบและกระบวนการดำเนินงานฯ ในพื้นที่ไม่ต่างกันคือ ใช้รูปแบบการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ รวมถึงประสานกับองค์กรปกครองท้องถิ่นอื่น ๆ ด้วยปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์กรปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่ ได้แก่ ปัญหาเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ไม่เพียงพอ การขาดระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และการที่ประชาชนในท้องถิ่นไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา ในขณะที่ยกกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเทศบาลเมืองถึงร้อยละ 100 ระบุว่า มีปัญหาด้านโครงสร้างขององค์กรปกครองท้องถิ่นและบุคลากร กล่าวคือ การเปลี่ยนคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหาร/สมาชิกสภาท้องถิ่น ไม่เข้าใจสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่หรือไม่ให้ความสำคัญกับการป้องกันแก้ไขปัญหายาเมื่อพิจารณาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน พบว่าผู้ให้ข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับระบุตรงกันว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อการขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน คือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยเฉพาะผู้บริหารฝ่ายการเมือง และ

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนเกิดสัมฤทธิ์ผล คือ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน จากการถอดองค์ความรู้และบทเรียนที่ได้รับจากการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

พบว่า

เทศบาลนครเชียงราย ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ

1. การบูรณาการการทำงาน แม้ว่าเทศบาลนครเชียงรายมีการแยกส่วนการทำงานที่ชัดเจน ตามอำนาจหน้าที่ แต่กลับไม่แบ่งงานกันทำ ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ

2. การเอาใจใส่เยาวชน โดยพยายามชักชวนให้กลุ่มเด็กและเยาวชนเข้าร่วมกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ ที่ทางเทศบาลจัด และพยายามเข้าถึงกลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมเสี่ยง โดยการสร้างความเชื่อใจและไว้วางใจที่มีต่อตนเองให้กับหัวหน้ากลุ่มที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เนื่องจากกลุ่มเด็กให้ความสำคัญและค่อนข้างเชื่อหัวหน้ากลุ่มมาก

3. ศักยภาพของบุคลากร แม้เทศบาลนครเชียงรายจะมีข้อจำกัด และไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากข้อจำกัดด้านอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด แต่เจ้าหน้าที่เทศบาลนครเชียงราย มีไหวพริบ เทคนิค เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จได้ โดยประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่นั้น ๆ โดยตรง

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ

1. ด้านการวางแผนงานหรือโครงการ ยังมีลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน อย่างเป็นเอกภาพ ส่งผลให้การดำเนินงานในพื้นที่ไม่มีความยั่งยืน

2. ด้านบุคลากร มีการโยกย้ายการทำงานบ่อย เนื่องจากต้องการขึ้นตำแหน่งที่สูงขึ้นส่งผลให้ขาดการประสานเชื่อมต่อข้อมูลในการทำงานของเจ้าหน้าที่ผู้เริ่มปฏิบัติงานใหม่

3. ด้านอำนาจหน้าที่ อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของเทศบาลนครเชียงราย ไม่สนับสนุนส่งเสริมการทำงานทั้งหมดของเทศบาล

4. ด้านกฎหมาย กฎหมายยังไม่สามารถใช้ควบคุมเฝ้าระวังบางพื้นที่ที่เป็นจุดเสี่ยงต่อการค้าและการเสพยา เช่น ไม่มีกฎหมายควบคุมบ้านที่แบ่งห้องให้เช่าเพราะถือว่าไม่ใช่สถานประกอบการ ไม่มีสวัสดิการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ภายหลังหากเกิดอุบัติเหตุในขณะปฏิบัติงาน เป็นต้น

5. ด้านปฏิบัติงาน เช่นการที่เจ้าหน้าที่เทศบาลเชียงราย และแกนนำชุมชนไปเยี่ยมบ้านผู้ที่ผ่านการบำบัดฟื้นฟูจากยาเสพติด กลับเป็นการประทับความผิดให้กับบุคคลเหล่านั้นในชุมชนหรือสร้างความไม่ปลอดภัยในชีวิตให้แก่บุคคลเหล่านั้น เนื่องจากผู้ค้ายาเสพติดคิดว่าเป็นผู้แจ้งเบาะแส เป็นต้น

เทศบาลตำบลจอมทอง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชน มีการทำงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประธานเครือข่ายภาคประชาชนเข้ามาดำรงตำแหน่งเลขานุการนายกเทศบาลตำบลจอมทอง ซึ่งเป็นตัวกลางในการเชื่อมความสัมพันธ์และประสานการทำงานร่วมกัน

2. การสร้างคนทำงาน โดยสร้างความรู้สึกร่วมให้กับเจ้าหน้าที่ทุกคนว่าตนเองเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดประสบความสำเร็จหรือปลูกฝังให้เจ้าหน้าที่มองเห็นคุณค่าของตนเองในการปฏิบัติงาน การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหายาเสพติดให้กับเจ้าหน้าที่

3. การดำเนินงานบนพื้นฐานบริบทของสังคม เทศบาลตำบลจอมทองดำเนินงานป้องกันปัญหายาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยใช้มวยไทย ซึ่งเป็นการเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย ทำให้เด็กและเยาวชนสนใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องใกล้ตัวสามารถทำได้ เมื่อเด็กและเยาวชนประสบความสำเร็จในการทำกิจกรรม ก็ส่งผลให้เด็กและเยาวชนคนอื่น ๆ อยากทำกิจกรรมเช่นเดียวกัน โอกาสในการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจึงลดลงในขณะที่การดำเนินงานด้านฟื้นฟูผู้ที่เลิกยาเสพติด เทศบาลตำบลจอมทองได้มีการฝึกอาชีพให้บุคลากรกลุ่มนี้โดยส่วนใหญ่เป็นการสอนการผลิตสินค้าที่ทุกครัวเรือนในพื้นที่จำเป็นต้องใช้จึงมีตลาดในการรองรับสินค้า ส่งผลให้ผู้เลิกยาเสพติดมีอาชีพและรายได้ ไม่หันไปพึ่งยาเสพติดอีก

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ

1. ชุมชนให้ความสำคัญกับปัญหาโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าปัญหายาเสพติด
2. การจัดโครงการ/กิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่เด็กและเยาวชนโดยตรง เด็กและเยาวชนมักไม่ค่อยให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นจึงควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยแฝงอยู่ภายใต้กิจกรรมอื่น

3. เจ้าหน้าที่และผู้บริหารของเทศบาลตำบลจอมทอง มีประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดน้อย รวมถึงมีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการกิจด้านนี้จำนวนน้อยด้วย

4. ความขัดแย้งภายในพื้นที่ในเรื่องการเมืองท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ

1. วิสัยทัศน์ในการทำงานของผู้บริหาร ในการบริหารงานและมอบหมายภารกิจ จะให้ความสำคัญในการคัดสรรบุคคลที่จะรับผิดชอบงาน และส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของบุคคลทั้งบุคลากรในองค์กรและคนในชุมชน

2. ศักยภาพและความพร้อมภายในองค์กร องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุกมีบุคลากรประจำที่เป็นคนในท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เข้าใจในบริบทของชุมชนเป็นอย่างดีมีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน ที่สำคัญคือมีจิตที่แนบกับชุมชน มีความมุ่งมั่นและความพร้อมในการเรียนรู้พัฒนาตนเอง และตระหนักถึงภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนและชุมชน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุกใช้รูปแบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน

4. การดำเนินงานบนฐานทรัพยากรและทุนทางสังคมในชุมชน เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุกเชื่อว่าหากดำเนินงานบนฐานทรัพยากรที่มีในชุมชนจะทำให้เกิดความยั่งยืน

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ

1. การดำเนินงานระดับนโยบายของรัฐบาลขาดความต่อเนื่อง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาล

2. ขาดแกนนำชุมชนที่มีประสบการณ์การดำเนินงานด้านการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติด

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

4. งบประมาณล่าช้า ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมบางอย่างไม่ตรงตามแผนที่วางไว้

5. สถานการณ์ปัญหายาเสพติดและสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ยากต่อการกำหนดรูปแบบโครงการ/กิจกรรม ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

6. การรวบรวมและจัดระบบข้อมูล ยังไม่เป็นระบบดีเท่าที่ควร จึงทำให้ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เท่าที่ควร

องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำเกียน อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ

1. ศักยภาพและความพร้อมของบุคลากร บุคลากรที่เป็นข้าราชการประจำมีความรู้ความเข้าใจในสถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นคนในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการทำงานด้านป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

2. การมีส่วนร่วมของชุมชน มีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการดำเนินงาน โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการจำนวน 3 ชุด ขึ้นมาเป็นตัวแทนชุมชน

3. การดำเนินงานบนพื้นฐานบริบทของสังคม มีการใช้มาตรการทางสังคมเป็นตัวช่วยในการสร้างความมีส่วนร่วมของชุมชน เนื่องจากชุมชนมีลักษณะเป็นชุมชนชนบท มีการพึ่งพาอาศัยกัน ในลักษณะเครือญาติสูง โดยมาตรการทางสังคมนำมาใช้ในการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ค้า ผู้เสพ ในชุมชน รวมทั้งป้องกันไม่ให้คนในชุมชนกระทำความผิดเรื่องยาเสพติด

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ

1. การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัญหาเสพติด

2. การขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายและด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์

3. ข้อจำกัดด้านงบประมาณและโครงสร้างอัตรากำลัง

ผลสรุปการถอดบทเรียนจากการประยุกต์ใช้แนวทางการเขียนวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)

1. บริบทชุมชนมีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ปัญหาเสพติดและระดับความสำเร็จในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กล่าวคือ สถานการณ์ปัญหาเสพติดในพื้นที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองสูงจะมีขนาดและความซับซ้อนของปัญหาสูงมาก การติดตามตรวจสอบและการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายทำได้ยาก ส่งผลให้การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดไม่สามารถครอบคลุมได้ทั้งพื้นที่ ประสิทธิภาพหรือความสำเร็จในการดำเนินงานในเขตเมืองจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อสามารถรวมกลุ่มกันได้อย่างเข้มแข็ง ซึ่งเกิดในบางพื้นที่หรือบางชุมชน ในขณะที่ชุมชนที่มีความเป็นเมืองน้อยหรือชุมชนชนบท เช่น เทศบาลตำบล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล แม้บางพื้นที่จะมีสถานการณ์ปัญหาเสพติดในระดับรุนแรง แต่มีความซับซ้อนน้อยกว่าในพื้นที่เขตเมือง นอกจากนี้การติดตาม ตรวจสอบ และการเข้าถึงกลุ่มประชากรเป้าหมายสามารถทำได้ง่ายกว่าในพื้นที่เขตเมือง การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดจึงประสบความสำเร็จหรือเกิดประสิทธิผลครอบคลุมได้ทั้งชุมชนและมีความยั่งยืนในการดำเนินงานมากกว่าชุมชนเขตเมือง ทั้งนี้ เพราะลักษณะสังคมชนบทไม่ค่อยมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์และวัฒนธรรม คนในชุมชนชนบทมีความสัมพันธ์ทางสังคมที่ใกล้ชิด มีความเป็นเครือญาติสูง มีความรู้สึกผูกพันร่วมเป็นเจ้าของชุมชน และร่วมเป็นเจ้าของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนมากกว่า ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหามากกว่าในชุมชนเขตเมือง

2. รูปแบบและกระบวนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง ที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงาน คือการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในชุมชน (หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคธุรกิจ องค์กรอิสระ และเครือข่ายภาคประชาชน) โดยกระบวนการดำเนินงานที่สำคัญที่สุดคือการร่วมกันค้นหาและทำความเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และยุทธศาสตร์หรือวิธีดำเนินงานที่ส่งผลให้

กิจกรรมที่จัดทำประสบความสำเร็จ คือการทำงานเป็นทีมเดียวกัน โดยมีการแบ่งหน้าที่ดำเนินงาน โดยไม่แบ่งส่วนงาน และการใช้ทุนทางสังคมในชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน

3. กลไกการดำเนินงานที่สำคัญ คือการใช้ศักยภาพของทุกภาคส่วนอย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานของทุกภาคส่วน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่ประสาน สนับสนุนและร่วมการดำเนินงานกับทุกหน่วยงานและเครือข่ายภาคประชาชน ภาคประชาชนและองค์กรเครือข่ายทำหน้าที่เฝ้าระวังป้องกันปัญหาในชุมชน และติดตามผลการดำเนินงาน โดยกลไกสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนคือ การเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดเห็น และการเปิดโอกาสให้เยาวชนมีบทบาทในการดำเนินงาน

4. ความยั่งยืนของการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนจะเกิดขึ้นได้ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้นการสร้างการรับรู้ให้คนในชุมชนเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงผลกระทบที่คนในชุมชนจะได้รับทั้งต่อชีวิต ทรัพย์สิน ครอบครัว เครือญาติ ชุมชน และสังคม จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้คนในชุมชนเกิดความเข้าใจ ความสำนึก และความตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและเข้ามามีบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนให้ได้ผลอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรทบทวนการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายให้สอดคล้องกับภารกิจใหม่ที่มอบหมาย

2. ควรมีการทบทวนนโยบายและข้อสั่งการต่างๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติของหน่วยงานในระดับพื้นที่ เช่นกรณีการกำหนดให้ตั้งงบประมาณร้อยละ 5 สำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

3. ควรทบทวนการกำหนดสัดส่วนงบประมาณในการตั้งอัตราค่าจ้างให้เหมาะสมกับภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละประเภท เพื่อให้มีบุคลากรที่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติการที่ได้รับมอบหมายเพิ่มขึ้น

4. ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยตนเอง เพื่อให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทชุมชนและสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน และทำการประเมินผลการดำเนินงานโดยพิจารณาประสิทธิภาพที่เกิดขึ้นจากยุทธศาสตร์ และแนวทางการดำเนินงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

5. ควรสร้างกลไกการทำงานระหว่างหน่วยงานระดับต่างๆกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่อง

6. ควรมีระบบสวัสดิการและระบบการประกันความปลอดภัยสำหรับผู้ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ โดยเฉพาะผู้ที่เป็นอาสาสมัคร

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

1. ควรสร้างเครือข่ายและกลไกการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ประโยชน์ในการทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาและการวางแผนงานโครงการ

2. ควรเปลี่ยนมุมมองการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยยอมรับและเชื่อมั่นในการดำเนินงานภาคประชาสังคม และทำความเข้าใจว่าประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจ้าของปัญหาร่วมกัน

3. ทุกหน่วยงานควรทำความเข้าใจให้ชัดเจนในประเด็น “ท้องถิ่น” และ “ท้องที่” เพื่อให้สามารถบริหารจัดการและประสานการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

15.7 รูปแบบการป้องกันและเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดในชุมชนโดยความร่วมมือของผู้นำชุมชน กรณีตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ (2545)

จักรกฤษณ์ พิญาพวงษ์ และคณะ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการป้องกันและเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดในชุมชนโดยความร่วมมือของผู้นำชุมชน กรณีตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยมีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเงื่อนไข ปัจจัย สถานภาพ ของชุมชนตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์

2. เพื่อศึกษารูปแบบในการป้องกันและเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดในชุมชน ตำบลบ้านเสี้ยว จากการร่วมคิดของกลุ่มผู้นำชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการศึกษารูปแบบการป้องกันและเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดในชุมชนตำบลบ้านเสี้ยว อำเภอฟากท่า จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR : Participatory Action Research) ร่วมกับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนา หรือ การจัดประชุมเพื่อระดมความคิดในการพัฒนาหมู่บ้าน : การพัฒนาหมู่บ้านโดยพลังประชาชน (AIC : Appreciation Influence Control) วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การค้นคว้าจากเอกสาร การสัมภาษณ์การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของแบบสอบถามใช้สถิติร้อยละ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาที่สำคัญสรุปได้ ดังนี้

1. สรุปบริบทของชุมชน

ชุมชนตำบลบ้านเสี้ยว เป็นชุมชนใหญ่ เหมาะสมต่อการค้าขาย ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน มีผู้นำชุมชนและผู้นำธรรมชาติที่เข้มแข็ง และมีการจัดกระบวนการประชาคม บ้านเรือนส่วนใหญ่มีที่ตั้งเหมาะสมกับการคมนาคม ถ้ามีการพัฒนาเส้นทางคมนาคม จะเป็นประโยชน์ต่อการขนส่งสินค้า ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เหมาะสมสำหรับปลูกพืชเศรษฐกิจ มีหมู่บ้านที่ตั้งติดลำน้ำ ทำให้เกิดการอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำโดยกระบวนการประชาคม มีแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจ โรงเรียนปฏิรูปการศึกษาเป็นโรงเรียนขยายโอกาสที่มีศักยภาพ และเป็นชุมชนที่ประชาชนส่วนใหญ่เล่นกีฬา

2. ผลการวิเคราะห์ชุมชน

การสรุปสถานการณ์ระดับความรุนแรงของสารเสพติดในหมู่บ้านและชุมชนจังหวัดอุตรดิตถ์ ถึงเดือนมกราคม 2542 จากศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดอุตรดิตถ์พบว่า อำเภอฟากท่า เป็นอำเภอที่มีการแพร่ระบาดของสารเสพติดสูงสุดจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการรับรู้สถานการณ์การใช้สารเสพติดในชุมชนพบว่า ผู้นำชุมชนเคยเห็นกลุ่มวัยรุ่นเสพสารเสพติด และแจกจ่ายให้ผู้อื่น โดยผู้นำชุมชนส่วนใหญ่จะแจ้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เมื่อพบเห็นการใช้สารเสพติด

3. การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังการใช้สารเสพติดในชุมชนประชาคม กลุ่มแกนนำ และประชาชนทั่วไป ตำบลบ้านเสี้ยว จำนวน 5 หมู่บ้าน ได้ร่วมกันประชุมเพื่อเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ดังนี้

- หมู่บ้านที่ 1 เยาวชนคบเพื่อนต่างหมู่บ้าน ซื้อยาเสพติดมาจากหมู่บ้านอื่น การแก้ไข ปัญหา ควรสอนเยาวชนให้เข้าใจ แจ้งตำรวจ

- หมู่บ้านที่ 2 เยาวชนที่ติดยาเสพติด มีอายุ 15 ปีขึ้นไป มีทั้งเพศชายและเพศหญิงทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ มีการลักขโมย ไม่ไปโรงเรียน การแก้ไข ปัญหา ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องยอมรับสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเริ่มแก้ไขปัญหามาจากบุคคลในครอบครัวก่อน

- หมู่บ้านที่ 3 ปัญหายาเสพติดเมื่อ 2 ปีที่แล้วรุนแรงมาก แต่ปัจจุบันลดน้อยลง ไม่มี ปัญหาลักขโมย เยาวชนในหมู่บ้านจะอยู่กันเป็นกลุ่ม ข้อเสนอแนะ ให้ผู้ปกครองแนะนำ ตักเตือน

- หมู่บ้านที่ 4 ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาใหญ่ ควรช่วยกันปราบปราม เพราะเป็นสาเหตุ ทำให้เกิดปัญหาลักขโมยขึ้นในชุมชน การแก้ไข ปัญหา ควรแก้ไขที่ผู้เสพ เพราะผู้เสพไม่ซื้อ ผู้ขาย ก็ขายไม่ได้

- หมู่บ้านที่ 5 เยาวชนติดยาเสพติด มีการรวมกลุ่มเสพยา ส่วนใหญ่ซื้อยาจากหมู่บ้านอื่น มี ปัญหาลักขโมยตามมา การแก้ไข ปัญหา ควรแจ้งผู้ปกครองให้ทราบ และช่วยกันแก้ไข ปัญหา ในระดับหมู่บ้าน

การประชุมกลุ่มย่อยของตัวแทนกลุ่ม พบว่าที่ประชุมมีความต้องการให้เยาวชนในชุมชน มีการฝึกอาชีพ มีงานทำในชุมชน จากการศึกษาพบว่า เยาวชนไม่สามารถรวมกลุ่มกันได้เท่าที่ควร บางคนอยากทำงานในชุมชน บางคนอยากทำงานในจังหวัดอื่น ซึ่งอาจมีสาเหตุจากการเคลื่อนไหว ทางสังคม มีความสำคัญต่อการเกิดความรู้สึกร่วมและกระแสสังคม ดังนั้น ประชาชนควรรวมพลัง ปลุกจิตสำนึก ค่านิยม เยาวชนในท้องถิ่นให้รักบ้านเกิดตัวเอง ให้มีความรู้สึกว่ามีค่าและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน

การจัดเวทีประชาคม การประชุมกลุ่ม พบว่าประชาชนมีศักยภาพสูงในการแสดงความคิดเห็น การนำเสนอผลการดำเนินงานของกลุ่ม เป็นการดำเนินกิจกรรมภายใต้การตัดสินใจ และ ความต้องการของประชาชนและชุมชนตามศักยภาพของท้องถิ่น ประชาชนมีอิสระ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหาชุมชนร่วมกันในการประชุมกลุ่มใหญ่ มีบุคลากรจำนวนมาก ประชาชนไม่ค่อย กล้าแสดงความคิดเห็นไม่ค่อยกล้าแสดงออก ซึ่งอาจเป็นเพราะมีความรู้ไม่เท่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่เข้ามาร่วมกลุ่มด้วย หรือส่วนหนึ่งอาจจะคิดว่า อำนาจทุกอย่างขึ้นกับนโยบายของรัฐ เจ้าหน้าที่ ของรัฐต้องเข้ามาแก้ไข ปัญหาเอง ซึ่งประชาชนยังเข้าใจไม่ถูกต้อง โดยการพัฒนาต้องเป็นของ ประชาชน เพื่อประชาชนและโดยประชาชน

เจ้าหน้าที่ของรัฐ แม้ว่าจะมีความรู้เกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาแนวใหม่ แต่ในทางปฏิบัติ ก็ยังยึดติดสิ่งเดิมๆ ทั้งความเป็นระเบียบ แบบแผน เจ้ายศเจ้าอย่าง การครอบงำความคิด และการ แสดงอำนาจรัฐ

4. การพัฒนาและเสริมสร้างผู้นำชุมชน

มีการจัดเวทีกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาคุณภาพชีวิตในชุมชน โดยแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มเยาวชน และกลุ่มข้าราชการ โดยใช้การวิเคราะห์ ชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อทราบปัญหาคุณภาพชีวิต ผลกระทบของปัญหาสารเสพติดในแต่ละกลุ่ม รวมถึงจุดอ่อนจุดแข็งขององค์กรในชุมชนบทบาทในการเป็นผู้ดำเนินการประชุมของผู้นำ

ผู้นำหลายคนยังไม่สามารถดำเนินการได้ในครั้งแรก คณะผู้วิจัยต้องช่วยเหลือให้การดำเนินการประชุมเป็นไปอย่างต่อเนื่องจนสิ้นสุดการประชุม ซึ่งสาเหตุอาจมาจากผู้นำไม่สามารถพูดหรือนำเสนอในสิ่งที่รู้ที่คิดออกมาให้คนภายนอกฟังได้ทั้งหมด จึงต้องพัฒนาศักยภาพของผู้นำในส่วนนี้ให้ได้

5. การสร้างทีมงาน องค์กร และเครือข่ายการเรียนรู้

มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาสารเสพติด โดยผู้เข้าร่วมมีความสนใจและร่วมซักถาม ผู้เข้าร่วมมีความคิดเห็นว่าการจัดเวทีเป็นสิ่งที่ดี และน่าสนใจมาก ยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด แต่การจัดเวทีในครั้งนี้ ไม่มีกลุ่มเยาวชนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เนื่องจากติดภารกิจช่วยผู้ปกครองทำงาน

6. การสร้างรูปแบบการเฝ้าระวัง/ป้องกันการใช้สารเสพติด

มีการใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เพื่อสร้างรูปแบบในการแก้ไขปัญหายาเสพติดของตำบลบ้านเสี้ยว ดังนี้

6.1) ร่างกฎ กติกา การบังคับใช้โดยชุมชน เกี่ยวกับผู้เสพและผู้ค้า

6.2) จัดอบรม ให้ความรู้ ศึกษาดูงาน เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างเยาวชนและผู้ปกครอง

6.3) จัดหาอาชีพให้กับเยาวชนและผู้ว่างงานในหมู่บ้าน

6.4) นำปัญหาและข้อเสนอแนะของกลุ่มย่อยเข้าที่ประชุมในหมู่บ้าน

6.5) จัดให้มีการให้ความรู้เรื่องยาเสพติดกับชาวบ้านทุกคนในหมู่บ้าน

7. การนำรูปแบบไปปฏิบัติในชุมชน

ผู้นำชุมชนมีการสรุปแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดของแต่ละหมู่บ้าน โดยผ่านความเห็นชอบจากประชาชนทุกคนในชุมชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขเรื่องกลไกการจัดการปัญหา การสร้างข้อตกลง ข้อปฏิบัติร่วมกันของผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชน ซึ่งไม่ใช่การทำงานของผู้นำชุมชนคนเดียว

8. การติดตาม ประเมินผลการนำรูปแบบไปใช้

การติดตาม ประเมินผลมีขั้นตอน ดังนี้

8.1) มีการประชุมชี้แจงในที่ประชุมทุกเดือน และในงานวัด เรื่องการเสพ การค้า การป้องกันและเฝ้าระวังสารเสพติด และติดตามดูที่บ้านทุกครั้ง

8.2) เมื่อทราบข้อมูลการเสพของเยาวชน นำไปแจ้งผู้ปกครอง และนำเข้าที่ประชุม โดยไม่กล่าวชื่อผู้เสพ

8.3) เฝ้าระวังและป้องกันการเสพยาเสพติด โดยการดูแลของผู้นำและแกนนำ เมื่อพบเห็นให้ทำการตักเตือน

8.4) ดำรวจนำข้อมูลผู้เสพ ผู้ค้า แจ้งให้แก่ผู้นำ แกนนำ เพื่อหาทางแก้ไขและป้องกันต่อไป

9. ผลกระทบเชิงพัฒนาที่เกิดขึ้น (ชุมชนเข้มแข็ง)

9.1) เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดในชุมชนลดลง จากรายงานข้อมูลสรุปสถานการณ์แพร่ระบาดของยาเสพติดยาเสพติด ถึงวันที่ 18 เมษายน 2544 ตำบลบ้านเสี้ยว พบว่ามีหมู่บ้านที่ระดับความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 หมู่บ้าน และหมู่บ้านที่ระดับความรุนแรงอยู่ในระดับบางเบา จำนวน 3 หมู่บ้าน

9.2) เกิดความร่วมมือและความสามัคคีในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ซึ่งการแก้ไขปัญหาในชุมชนควรแก้ไขไปพร้อมๆ กัน เพราะปัญหาทุกปัญหาในมีการเชื่อมโยงกัน

9.3) เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกลุ่มในชุมชน และระหว่างบุคคลต่อการป้องกันและเฝ้าระวังสารเสพติดในชุมชน

10. การขับเคลื่อน (Movement) ของชุมชนในการป้องกันและเฝ้าระวังการใช้ยาเสพติดในชุมชน ซึ่งเกิดจากกระบวนการวิจัยจากการวิจัยพบว่า กระบวนการที่สำคัญของการขับเคลื่อน คือ

10.1) สร้างการรับรู้ต่อปัญหาร่วมกันของคนในชุมชน ซึ่งเกิดจากปัญหาภายในชุมชนที่เป็นตัวกระตุ้นให้คนในชุมชนสนใจปัญหายาเสพติดมากขึ้น รวมถึงการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม การจัดเวทีชาวบ้าน การให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ทำให้เกิดการตื่นตัวและการรับรู้ปัญหามากขึ้น

10.2) เวทีชาวบ้านหรือเวทีประชาคม เน้นกระบวนการสร้างเวทีสาธารณะ ให้คนในชุมชนพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิด ซึ่งนำไปสู่วิธีการป้องกันและเฝ้าระวังสารเสพติด เวทีชาวบ้านจึงเป็นเวทีที่ให้ประชาชนในชุมชนช่วยกันจัดระเบียบของชุมชนให้ดีขึ้น

10.3) สร้างการเรียนรู้ ทักษะการแก้ไขปัญหา เน้นการสร้างทักษะการเผชิญปัญหา และจัดการปัญหา การรู้จักคุณค่าของการเป็นมนุษย์ และการอยู่ร่วมกันในสังคม เมื่อชุมชนรวมกันเป็นหนึ่งจะทำให้เกิดพลังทางปัญญา สามารถแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนได้

10.4) สร้างความเข้มแข็งระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม รู้จักพึ่งตนเอง และมีความเป็นอยู่ที่พอเพียง สร้างสัมพันธภาพในครอบครัวและชุมชน เพื่อสร้างความสามัคคี และความเป็นหนึ่งเดียว อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตต่อไป

11. ปัจจัยและองค์ประกอบความสำเร็จและความล้มเหลวของการป้องกันและเฝ้าระวังสารเสพติดในชุมชน จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยองค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้นำและภาวะผู้นำ ทั้งผู้นำที่เป็นธรรมชาติ ผู้นำทางการและผู้นำราชการ เพราะสารเสพติดเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ จึงต้องอาศัยผู้นำเหล่านี้ร่วมมือนำพาคนในชุมชนไปสู่การแก้ไขปัญหา ขณะเดียวกันต้องมีการสนับสนุนที่ต่อเนื่องจากคนในชุมชน แรงสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ในการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ โดยการระดมทุนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มีดังนี้

1. ในการประเมินผลเชิงนโยบาย ต้องเน้นผลกระทบของปัญหายาเสพติดที่จะเกิดต่อบุคคล ครอบครัว และชุมชน เพื่อให้เกิดความตระหนักและร่วมมือกัน สร้างระบบการประสานงานหน่วยงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐอื่นๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. ในการกำกับดูแลเชิงนโยบาย นอกจากต้องมีโครงสร้างองค์กรรับผิดชอบโดยตรงแล้ว ต้องมีมาตรการควบคุมทางสังคมด้วย เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกผูกพันกับสถาบันครอบครัว ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของสังคม

3. การขยายผลรูปแบบ การสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่น

4. การประสานงานกับองค์กรอื่นๆ ไม่ใช่ต่างคนต่างทำ

5. การแก้ไขปัญหาควรเป็นองค์รวม เพราะปัญหาทุกอย่างเชื่อมโยงกัน

6. การแก้ไขปัญหาควรให้ชุมชนคิดว่าประชาชนเป็นเจ้าของโครงการ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ มีดังนี้

1. ชุมชนต้องเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ในชุมชน และต้องพัฒนาขีดความสามารถในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของชุมชน

2. ควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่องในช่วงแรก เพื่อให้ชุมชนเกิดความมั่นใจว่า สามารถดำเนินการเองได้ในโครงการต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในเชิงลึก ควรเน้นกระบวนการพลวัตทางจิตวิทยาเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและกระบวนการแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. การพัฒนาศักยภาพของผู้นำและองค์กรท้องถิ่นให้เข้มแข็ง รวมถึงการสร้างเครือข่ายองค์กรประชาชนให้เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

15.8 รูปแบบการป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในสถานศึกษา ศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่รศ.ดร.ต่าย เชียงฉิน (๒๕๕๖)

รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาต่าย เชียงฉิน และคณะ 2546

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษารูปแบบ และวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาที่มีการรณรงค์แก้ไขปัญหายาเสพติดที่ได้ผล

2. เพื่อเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้คัดเลือกโรงเรียนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา ที่มีการรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ประสบผลสำเร็จและได้รับการยอมรับในระดับอำเภอหรือจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 10 โรงเรียน เพื่อดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านหนองไคร้ โรงเรียนดอยสะเก็ดวิทยาคม โรงเรียนน้ำบ่อหลวง และศรีธนาพานิชยการเทคโนโลยี จังหวัดลำปาง จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนชุมชนบ้านฟ่อน โรงเรียนบุญญาวิทยาวิทยาลัย และลำปางเทคโนโลยี จังหวัดเชียงราย จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านแม่ข้าวต้มท่าสุด โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม และวิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกเชียงราย การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต การสนทนากลุ่ม และการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1. การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

1.1 ด้านการกำหนดนโยบายและแผนงาน สถาบันการศึกษาแต่ละแห่งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายแผนงาน และโครงการต่าง ๆ ของสถานศึกษาในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา โดยยึดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก รวมทั้งมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ สำหรับโครงการที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการ คือ โครงการโรงเรียนสีขาว โครงการพลังแผ่นดินต้านภัยยาเสพติด โครงการตรวจหาสารเสพติด และโครงการกีฬา ดนตรี ศิลปะต้านยาเสพติด

1.2 ด้านการดำเนินงาน คณะกรรมการดำเนินงานแต่ละโครงการเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยในต้นปีการศึกษาจะจัดกลุ่มนักเรียนนักศึกษา เป็นกลุ่ม

ที่ไม่เคยใช้สารเสพติด กลุ่มที่เคยใช้สารเสพติดหรือกลุ่มเสี่ยง กลุ่มติดสารเสพติด และกลุ่มค้าสารเสพติด จากนั้นจึงดำเนินโครงการต่างๆ ตามที่เกี่ยวข้องในแต่ละกลุ่ม

1.3 ด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมิน คณะกรรมการดำเนินงานแต่ละโครงการเป็นผู้ติดตามประเมินผล จัดทำรายงานเสนอคณะกรรมการอำนวยการและผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งรายงานเกือบทั้งหมดระบุว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ส่วนการประเมินในภาพรวมคณะกรรมการอำนวยการเป็นผู้ประเมิน โดยการประชุมคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานที่แต่ละคณะกรรมการดำเนินงานโครงการเสนอมาให้

1.4 ด้านการปรับปรุงหรือพัฒนา คณะกรรมการอำนวยการจะเป็นผู้ปรับปรุงนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและสถานการณ์ปัจจุบัน ส่วนรายละเอียดแต่ละโครงการ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการจะเป็นผู้ปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ประสบปัญหาอุปสรรคในขณะดำเนินงาน เพื่อให้เหมาะสมกับการดำเนินงานครั้งต่อไป

2. จุดเด่น จุดด้อย ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

2.1 จุดเด่น คือ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม โดยนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรัฐบาล มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ต่อเนื่องและครบวงจร

2.2 จุดด้อย คือ สถานศึกษามีงบประมาณน้อยในการดำเนินงาน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องทำงาน จึงไม่มีเวลามาร่วมกิจกรรม การประเมินโครงการยังไม่เป็นระบบ และยังมีการค้าสารเสพติดในชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่

3. รูปแบบที่เหมาะสมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

3.1 ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

- ควรแต่งตั้งคณะกรรมการอำนวยการ เพื่อกำหนดนโยบายและแผนงานโครงการต่าง ๆ โดยยึดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก

- ควรแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานแต่ละโครงการตามความเหมาะสม โดยมีบุคลากรภายในสถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ

3.2 ด้านการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

- คณะกรรมการอำนวยการ ควรช่วยหางบประมาณมาสนับสนุน ผู้รับผิดชอบควรดำเนินการตามแผนที่กำหนด และควรระดมทรัพยากรบุคคลทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา มาช่วยกันปฏิบัติงาน

- การดำเนินงานกับนักเรียน/นักศึกษากลุ่มเสี่ยง ควรตรวจค้นสารเสพติด ให้คำปรึกษาเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และสร้างค่านิยมที่เหมาะสม

- การดำเนินงานกับนักเรียน/นักศึกษากลุ่มเสพ ควรให้การบำบัดรักษา เข้าค่ายฟื้นฟูสมรรถภาพและติดตามผลอย่างใกล้ชิด

- การดำเนินงานกับนักเรียน/นักศึกษากลุ่มค้า ให้ดำเนินการอย่างจริงจังจตามระเบียบที่กระทรวงกำหนด

- กิจกรรมต่าง ๆ ควรจัดอย่างต่อเนื่องตลอดปีและครบวงจร

3.3 ด้านการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด

- ควรมีคณะกรรมการประเมินทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษา แล้วตรวจสอบและประเมินผลทุกกิจกรรมเป็นระยะ ๆ ตลอดจนแจ้งผลการประเมินเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

- การประเมินควรใช้วิธีที่หลากหลายตามความเหมาะสม เช่น การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม แบบสอบถาม และแบบทดสอบ เป็นต้น

3.4 ด้านการปรับปรุงการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด

- ควรมีการนำข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบหรือประเมินผลแต่ละระยะมาพิจารณาปรับปรุงตลอดระยะเวลาการดำเนินงาน

- เมื่อเริ่มต้นโครงการใหม่ ควรนำผลการประเมินโครงการมาปรับปรุงโครงการใหม่ในส่วนที่เคยประสบปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงานที่ผ่านมา

ข้อเสนอแนะ

1. สำนักงาน ป.ป.ส. ควรมีการติดตามศึกษาเส้นทางและแนวทางป้องกันการค้าสารเสพติดในสถานศึกษาทุกแห่ง โดยร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. เพื่อให้รูปแบบการป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติดในสถานศึกษาที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มีผลในทางปฏิบัติ ศูนย์วิชาการสารเสพติดภาคเหนือ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ควรนำเสนอผลการวิจัยนี้ให้กับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบและติดตามกระตุ้นเป็นระยะ ๆ

15.9 รูปแบบการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย (2544)

นายอนันต์ ชูโชติและคณะ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี เพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย (2544) ทำได้ศึกษารูปแบบการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีและครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย และเพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์และโบราณคดีเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้เทคนิควิจัยเชิงอนาคตหรือเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) โดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย มัชยฐาน ฐานนิยม ค่าผลต่างระหว่างมัชยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยวิเคราะห์โดยพิจารณาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 ค่าผลต่างระหว่างมัชยฐานและฐานนิยมไม่เกิน 1.00 และค่ามัชยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป เป็นแนวโน้มที่มีความสอดคล้องกันทางความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ โดยได้รูปแบบ (Model) ได้แบบแผนการดำเนินงาน 6 ด้าน คือ 1. หลักการในการจัดแสดง 2. เนื้อหาสาระในการจัดแสดง 3. การเรียบเรียงเอกสาร 4. กิจกรรม 5. การออกแบบห้องจัดแสดง 6. การจัดแสดง

15.10 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2544)

ดร.ศุภชัย จันทร์สุวรรณ และคณะ (2544) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาคณะศิลปนาฏดุริยางค์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (2544) ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ และผู้บังคับบัญชาหรือนายจ้าง มีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมาก เกี่ยวกับคุณลักษณะ

อันพึงประสงค์ของบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ ด้านเทคนิคปฏิบัติ และด้านคุณธรรม ดังนี้

1. ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการ บัณฑิตต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและอาชีพที่สอดคล้องกับโปรแกรมวิชาที่ศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในคุณค่าของสังคม ความดี ความงามที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมของชาติ มีความรู้ในกฎ ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบ สามารถให้บริการทางวิชาการแก่ผู้อื่นในเรื่องที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ มีความรู้ ความเข้าใจในความเจริญก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันจะมีผลต่อการพัฒนาคน และสังคม มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับท้องถิ่นและชุมชนที่อยู่อาศัย ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานในหน้าที่ มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการและวิธีการ เพื่อการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ

2. ด้านเทคนิควิธีปฏิบัติ บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจำเป็นต้องมี ความสามารถในการประยุกต์ทฤษฎีและหลักการไปสู่การปฏิบัติงานในอาชีพ หน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ ความสามารถในการกำหนดแผนปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีทักษะทางด้านภาษาต่างประเทศและสามารถติดต่อกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี มีทักษะในการวิเคราะห์ปัญหาและแก้ปัญหาโดยใช้หลักและเหตุผล สามารถใช้เครื่องมือและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม สามารถสาธิต และแนะนำการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ร่วมงานได้ สามารถประสานงานเพื่อการปฏิบัติงานระหว่างเพื่อนร่วมงานหรือหน่วยงานภายนอก สามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและหน่วยงานได้ มีทักษะในการค้นคว้าหาความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ได้ด้วยตนเอง

3. ด้านคุณธรรม บัณฑิตจำเป็นต้องมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความอดทน ความรับผิดชอบต่อตนเองครอบครัวและชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลทั่วไป ตรงต่อเวลา ประหยัด มีความประณีตในการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เพื่อศึกษารูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ได้แบ่งวิธีดำเนินการศึกษาออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 แห่ง รวม 192 คน แบ่งเป็น ผู้บริหาร 144 คน และ ครูที่เกี่ยวข้อง 48 คน จำนวนนักเรียนและจำนวนนักศึกษา จำนวน 30 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คณะผู้ศึกษาทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 87 คน ประกอบด้วย

1. ผู้บริหาร ได้แก่ ผ.อ./อธิการ จำนวน 19 คน
2. รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ/รองอธิการฝ่ายกิจการ จำนวน 19 คน
3. ผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด 18 คน ได้แก่ หัวหน้างานยาเสพติด
4. ประธานนักเรียน จำนวน 15 คน นายกสโมสรหรืออุปนายกสโมสรนักศึกษา

จำนวน 16 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดเป็นรูปแบบต่าง ๆ ตามลักษณะที่แตกต่างกัน มีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

1. ตอนที่ 1 เป็นแบบ Check list เลือกสถานที่ตั้งและสภาพทั่วไป เกี่ยวกับการปฏิบัติงานยาเสพติด

2. ตอนที่ 2 เป็นแบบ Check list เลือกกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4 ด้าน

3. ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และกิจกรรม/โครงการ

แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบลิเคิร์ท ที่สร้างจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบ Check list เลือกกิจกรรมที่สถานศึกษาควรดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4 ด้าน ดังนี้

การวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	จำนวน 5 ข้อ
การมีส่วนร่วมของครู และบุคลากรทางการศึกษา	จำนวน 5 ข้อ
การมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา	จำนวน 5 ข้อ
การมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ	จำนวน 5 ข้อ

แบบสอบถามฉบับที่ 2 นี้ กลุ่มตัวอย่างให้น้ำหนักความเป็นไปได้ของข้อความในเชิงปฏิบัติ 5 ระดับ แต่ละระดับคะแนน มีความหมาย ดังนี้

5	หมายถึง	ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับมาก
3	หมายถึง	ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับน้อย
1	หมายถึง	ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามมีดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
2. กำหนดประเด็นหลักของเนื้อหา เกี่ยวกับรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา โดยการศึกษา ทบทวนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ อาจารย์ที่ปรึกษา
3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและวิธีดำเนินการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ในฉบับที่ 1 เพื่อสอบถามวิธีดำเนินการหรือกิจกรรมที่สถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เกี่ยวกับวิธีดำเนินการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
4. ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับประเด็นหลัก
5. นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
6. ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นในรอบที่ 1
7. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 1
8. วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 1 เปรียบเทียบรูปแบบการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม หาความแตกต่าง กำหนดประเด็นหลักของเนื้อหาข้อมูล สร้างข้อคำถามจากข้อมูลที่วิเคราะห์ได้
9. จัดทำแบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบลิเคิร์ต (Likert) โดยใช้ข้อมูลที่วิเคราะห์ สังเคราะห์จากแบบสอบถามฉบับที่ 1
10. ตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับประเด็นหลัก
11. ส่งแบบสอบถามฉบับที่ 2 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความตรงเชิงประจักษ์
12. ปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม ส่งแบบสอบถามฉบับที่ 2 ให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นในรอบที่ 2

13. เก็บรวบรวมข้อมูลจากตอบแบบสอบถามฉบับที่ 2 ของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ด้วยค่าทางสถิติโดยการหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์เพื่อนำมาใช้แปลผลของการศึกษาในครั้งนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามฉบับที่ 1 ครั้งที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อสอบถามสภาพทั่วไปและรูปแบบที่แตกต่างกันของแต่ละสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยคณะผู้ศึกษาได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ให้กับสถานศึกษา จำนวน 19 แห่ง 87 ฉบับ และได้แบบสอบถามคืนจำนวน 87 ฉบับ

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบลิเคิร์ท เกี่ยวกับรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยคณะผู้ศึกษาได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียน จำนวน 87 ฉบับ และได้แบบสอบถามคืนจำนวน 87 ฉบับ

เนื่องจากตอบแบบสอบถามมีด้วยกัน 2 รอบ ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติงานหลายภูมิภาคทั่วประเทศ และนำส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียน ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงใช้เวลานาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลข้อมูล

คณะผู้ศึกษาแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ แบบสอบถามรอบที่ 1 ที่เป็นแบบสอบถามแบบ Check list แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดเป็นรูปแบบต่าง ๆ ตามลักษณะที่แตกต่างกัน มีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

1. ตอนที่ 1 เป็นแบบ Check list เลือกสถานที่ตั้งและสภาพทั่วไป เกี่ยวกับการปฏิบัติงานยาเสพติด
2. ตอนที่ 2 เป็นแบบ Check list เลือกกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4 ด้าน
3. ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และกิจกรรม/โครงการ

โดยคณะผู้ศึกษานำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกเป็นรายชื่อ ส่วนแบบสอบถามฉบับที่ 2 คณะผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานและฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์เป็นรายชื่อ แสดงตำแหน่งของมัธยฐาน พิสัยระหว่างควอไทล์ สำหรับการแปลผล คณะผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์ดังนี้

คำร้อยละ เป็นสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างเลือกในแบบสอบถามฉบับที่ 1 ที่สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปและรูปแบบสภาพปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งมีแนวทางการปฏิบัติหรือรูปแบบที่คล้ายคลึงกันแต่มีกิจกรรมที่หลากหลายโดยปฏิบัติตามหลักการของสถานศึกษา ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คณะผู้จัดทำจึงกำหนดคำร้อยละ 60 เพื่อนำข้อมูลไปสังเคราะห์ให้ได้แบบสอบถามฉบับที่ 2

ค่ามัธยฐาน (Median) เป็นสถิติที่วัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง เพื่อวิเคราะห์หาค่ากลางของคำตอบของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบแบบสอบถามฉบับที่ 2

คณะผู้ศึกษา กำหนดเกณฑ์ของค่ามัธยฐาน เพื่อเป็นแนวทางในการแปลความหมายของข้อมูลแต่ละข้อไว้ดังนี้

ค่ามัธยฐาน 4.50 ขึ้นไป หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สมควรใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐาน 3.50 - 4.49 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สมควรใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับมาก

ค่ามัธยฐาน 2.50 - 3.49 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สมควรใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐาน 1.51-2.49 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สมควรใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับน้อย

ค่ามัธยฐาน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 หมายถึง กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สมควรใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

คณะผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเลือกข้อความมาประกอบการศึกษาหาสภาพปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมในครั้งนี้ โดยเลือกข้อความที่มีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

ฐานนิยมและผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม คณะผู้ศึกษาคำนวณค่าฐานนิยมในแต่ละข้อความแล้วนำมาหาค่าผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมของแต่ละข้อความ เพื่อเป็นการสนับสนุนความสอดคล้องกันของความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์ในการตัดสินว่าผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมไม่เกิน 1.00 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับข้อความนั้น

การหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) เพื่อหาช่วงของคำตอบของกลุ่มตัวอย่างจากแบบสอบถามฉบับที่ 2

สำหรับการแปลความหมายของค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ คณะผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อข้อความนั้น สอดคล้องกัน (Consensus) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ มากกว่า 1.50 แสดงว่ารายชื่อนั้นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกัน

การกำหนดเกณฑ์ของค่ามัธยฐาน ค่าผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ เพื่อเป็นแนวทางในการแปลความหมายข้อมูลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้นำเกณฑ์มาจากการวิจัยของนายอนันต์ ชูโชติและคณะ เรื่องรูปแบบการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์สถานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การสอนประวัติศาสตร์ไทย (นายอนันต์ ชูโชติและคณะ.2544 : 49-55)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่องรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพื่อศึกษารูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมและเปรียบเทียบรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยค่าร้อยละของผู้ทำกิจกรรมงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เป็น 4 ภาคเพื่อหาสภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด และประยุกต์วิธีการจากเทคนิคเดลฟาย โดยการนำเอาวิธีการทางสถิติของเทคนิคเดลฟายมาหาความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องของการตอบแบบสอบถามจากผู้ปฏิบัติการและผู้ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาดังที่กล่าวมาแล้ว โดยพิจารณาจากค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และค่าผลต่างระหว่างมัธยฐานและฐานนิยม ถ้าค่าพิสัยระหว่างควอไทล์มีค่าไม่เกิน 1.50 และค่าผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมมีค่าไม่เกิน 1.00 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อความนั้น และในการเรียงลำดับข้อความที่กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด จะเรียงลำดับจากค่ามัธยฐานมากไปหาน้อย คณะผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษา ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 สภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา (ภาคเหนือ) สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำกิจกรรม	ร้อยละของการไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีนโยบายและยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	100	0
2	สถานศึกษามีแผนงานและโครงการ	100	0
3	สถานศึกษามีคณะกรรมการดำเนินงาน	100	0
4	สถานมีความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน	100	0
5	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	100	0

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีครู อาจารย์แกนนำร่วมมือ และสนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด	100	0
2	มีการจัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครู อาจารย์ ทุกระดับ	80	20
3	มีครู อาจารย์ที่มีความรู้สามารถให้ คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียนที่มี พฤติกรรมเสี่ยง	100	0
4	ช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่บำบัดรักษา สารเสพติด ให้สามารถกลับเข้าศึกษาต่อได้	30	70
5	จัดครู อาจารย์ ออกพื้นที่รอบบริเวณ สถานศึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่	70	30

ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน
สถานศึกษา

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดใน และนอกสถานศึกษา	90	10
2	จัดการแข่งขัน / กิจกรรมนันทนาการต่างๆ	100	0
3	สนับสนุน นักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรม เพื่อนเตือนเพื่อนหรือกิจกรรม ทูปಿನမ်เบอร์วัน	100	0
4	จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมกับ สถานศึกษาในการสอดส่องช่วยเหลือเพื่อน ให้ประสบผลสำเร็จและมีความสุขในการ เรียน	100	0
5	มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน นักศึกษา	100	0

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	100	0
2	องค์กรเอกชน สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	70	30
3	องค์กรของรัฐ สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	100	0
4	จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพและตรวจปัสสาวะ เพื่อค้นหายาเสพติดนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง	90	10
5	เชิญวิทยากร นักจิตวิทยาหรือผู้นำทาง ศาสนาอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ในเรื่องจิต สมาธิ อารมณ์ ความเครียด	100	0

ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ กลวิธี หรือรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่หรือ ต้องการให้มีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา

1. ควรมีการบรรยายให้ความรู้สถานการณ์ยาเสพติดในสถานศึกษาของแต่ละแห่ง
2. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ควรมีการจัดสรรงบประมาณด้านการป้องกันสารเสพติดให้กับสถานศึกษาในสังกัดของสถาบัน
3. ควรจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามาตลอดอย่างต่อเนื่อง แต่ต้องการให้เพิ่มกิจกรรม การนำเยาวชนไปเห็นสภาพจริงของผลเสียในเรื่องนี้บ้าง เยาวชนจะได้ตระหนักถึงพิษภัยอย่างแท้จริง
4. กระทรวงวัฒนธรรม ควรมีนโยบายและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม
5. มีการสัมมนาผู้ทำหน้าที่ด้านยาเสพติด ให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยสถาบันนัด วางแผน รวบรวม เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ปัญหายาเสพติด
6. ให้มีระบบคัดกรองและเฝ้าระวัง อย่างเป็นระบบและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
7. ควรมีการจัดระบบฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสามารถใช้อ้างอิงได้

ตารางที่2 สภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา (ภาคกลาง) สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีนโยบายและยุทธศาสตร์ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	100	0
2	สถานศึกษามีแผนงานและโครงการ	100	0
3	สถานศึกษามีคณะกรรมการดำเนินงาน	100	0
4	สถานมีความร่วมมือและประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบ มีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน	100	0
5	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	100	0

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีครู อาจารย์แกนนำร่วมมือ และสนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด	100	0
2	มีการจัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครู อาจารย์ ทุกระดับ	75	25
3	มีครู อาจารย์ที่มีความรู้สามารถให้ คำแนะนำเป็นที่ปรึกษานักเรียนที่มี พฤติกรรมเสี่ยง	100	0
4	ช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่บำบัดรักษา สารเสพติด ให้สามารถกลับเข้าศึกษาต่อได้	70.83	29.17
5	จัดครู อาจารย์ ออกพื้นที่รอบบริเวณ สถานศึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่	62.50	37.50

ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา

ข้อที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติดใน และนอกสถานศึกษา	100	0
2	จัดการแข่งขัน / กิจกรรมนันทนาการต่างๆ	100	0
3	สนับสนุน นักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรม เพื่อนเตือนเพื่อนหรือกิจกรรม ทูป็นัมเบอร์วัน	100	
4	จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมกับ สถานศึกษาในการสอดส่องช่วยเหลือเพื่อน ให้ประสบผลสำเร็จและมีความสุขในการ เรียน	91.67	8.33
5	มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน นักศึกษา	100	0

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	70.83	29.17
2	องค์กรเอกชน สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติด	62.50	37.50
3	องค์กรของรัฐ สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติด	100	0
4	จัดให้มีการตรวจสอบสภาพและตรวจปัสสาวะ เพื่อค้นหาเสพติดนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง	66.67	33.33
5	เชิญวิทยากร นักจิตวิทยาหรือผู้นำทาง ศาสนา มาอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ในเรื่องจิต สมาธิ อารมณ์ ความเครียด	95.83	4.17

ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ กลวิธี หรือรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่หรือ ต้องการให้มีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา

1. ในการจัดกิจกรรมจะได้ผลดี มีคุณภาพ คณะทำงานและบุคลากรทุกคนจะต้องร่วมมือ ร่วมใจสนับสนุน และถ้าคณะผู้บริหารไม่สนใจกิจกรรมก็จะเป็นการสูญเปล่า
2. เป็นกิจกรรมที่ดีควรได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ และทุกคนร่วมมือจริงจัง นักเรียนได้ อบรมคุณธรรมจะป้องกันปัญหาต่าง ๆ ได้
3. ควรจัดโครงการเกี่ยวกับยาเสพติดบ่อย ๆ
4. ควรสนับสนุนงบประมาณ ตามจำนวนนักเรียนต่อคน โดยเฉลี่ยคนละ 100 บาท
5. ต้องมีการดำเนินการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และงบประมาณสนับสนุนต้องเพียงพอ
6. ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดกับนักเรียน นักศึกษาทุกภาคการศึกษา
7. หน่วยงานจากสถาบัน ควรจัดให้มีโครงการที่มีความรู้ด้านยาเสพติดของสถานศึกษา ต่าง ๆ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
8. ต้องการให้มีการมีกิจกรรม โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านยาเสพติดจากส่วนกลางไปให้ความรู้ ให้แนวทาง ให้ข้อมูล
9. ควรยกเลิกที่เขี่ยบุหรี่ในสถานศึกษา
10. ควรมีการประชุมสัมมนาตั้งแต่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ทุกระดับในการปรับแนวทางปฏิบัติ กลวิธี และรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
11. ให้มีการป้องกันยาเสพติดระหว่างประเทศ

ตารางที่ 3 สภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีนโยบายและยุทธศาสตร์ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	100	0
2	สถานศึกษามีแผนงานและโครงการ	100	0
3	สถานศึกษามีคณะกรรมการดำเนินงาน	100	0
4	สถานศึกษาความร่วมมือและประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบ มีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน	100	0
5	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	100	0

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีครู อาจารย์แกนนำร่วมมือ และสนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด	100	0
2	มีการจัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครู อาจารย์ ทุกระดับ	86.67	13.33
3	มีครู อาจารย์ที่มีความรู้สามารถให้ คำแนะนำเป็นที่ปรึกษานักเรียนที่มี พฤติกรรมเสี่ยง	100	0
4	ช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่บำบัดรักษา สารเสพติด ให้สามารถกลับเข้าศึกษาต่อได้	53.33	46.67
5	จัดครู อาจารย์ ออกพื้นที่รอบบริเวณ สถานศึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่	66.67	33.33

ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน
สถานศึกษา

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญห ยาเสพติดใน และนอกสถานศึกษา	100	0
2	จัดการแข่งขัน / กิจกรรมนันทนาการต่างๆ	100	0
3	สนับสนุน นักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรม เพื่อนเตือนเพื่อนหรือกิจกรรม ทูปಿನ်မ်เบอร์วัน	93.33	6.67
4	จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมกับ สถานศึกษาในการสอดส่องช่วยเหลือเพื่อน ให้ประสบผลสำเร็จและมีความสุขในการ เรียน	100	0
5	มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน นักศึกษา	100	0

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	86.67	13.33
2	องค์กรเอกชน สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	86.67	13.33
3	องค์กรของรัฐ สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	86.67	13.33
4	จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพและตรวจปัสสาวะ เพื่อค้นหายาเสพติดนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง	86.67	13.33
5	เชิญวิทยากร นักจิตวิทยาหรือผู้นำทางศาสนา มาอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ในเรื่องจิต สมาริ อารมณ์ ความเครียด	86.67	13.33

ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ กลวิธี หรือรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่หรือต้องการให้มีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา

1. สโมสรนักศึกษาควรร่วมมือกับวิทยาลัย
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ในต่างจังหวัด ร่วมกันทำงานป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติด
3. ควรจัดกิจกรรมพี่ดูแลน้อง เช่น มีพี่รหัส ดูแลเอาใจใส่ต่อกันในทุก ๆ วัน เพื่อปรึกษา ดูแล แก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งเสี่ยงต่อการติดสารเสพติด
4. ควรจัดกิจกรรมพ่อครู แม่ครู เพื่อดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิดต่อนักเรียน นักศึกษา
5. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม
6. ควรเป็นนโยบายสภาสถาบัน และสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ
7. ควรมีการสรรหาตัวแทนจากทุกกลุ่ม เช่น ครู บุคลากร นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง แม่ค้า มาอยู่ในกลุ่มงาน แล้วดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจัง

ตารางที่ 4 สภาพการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา (ภาคใต้) สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีนโยบายและยุทธศาสตร์ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	100	0
2	สถานศึกษามีแผนงานและโครงการ	100	0
3	สถานศึกษามีคณะกรรมการดำเนินงาน	100	0
4	สถานมีความร่วมมือและประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบ มีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน	100	0
5	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	100	0

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	สถานศึกษามีครู อาจารย์แกนนำร่วมมือและ สนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด	100	0
2	มีการจัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครู อาจารย์ ทุกระดับ	100	0
3	มีครู อาจารย์ที่มีความรู้สามารถให้คำแนะนำเป็น ที่ปรึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง	100	0
4	ช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่บำบัดรักษาสารเสพติด ให้สามารถกลับเข้าศึกษาต่อได้	100	0
5	จัดครู อาจารย์ ออกพื้นที่รอบบริเวณสถานศึกษา ร่วมกับเจ้าหน้าที่	100	0

ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำกิจกรรม	ร้อยละของ การไม่ทำกิจกรรม
1	นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน และนอกสถานศึกษา	100	0
2	จัดการแข่งขัน / กิจกรรมนันทนาการต่างๆ	100	0
3	สนับสนุน นักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรม เพื่อนเตือนเพื่อนหรือกิจกรรม ทูป็นัมเบอร์วัน	100	0
4	จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมกับ สถานศึกษาในการสอดส่องช่วยเหลือเพื่อน ให้ประสบผลสำเร็จและมีความสุขในการ เรียน	100	0
5	มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับนักเรียน นักศึกษา	100	0

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำ กิจกรรม	ร้อยละของการไม่ทำ กิจกรรม
1	สถานศึกษามีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	100	0
2	องค์กรเอกชน สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	100	0
3	องค์กรของรัฐ สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	100	0
4	จัดให้มีการตรวจสอบและตรวจปัสสาวะ เพื่อค้นหาเสพติดนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง	100	0
5	เชิญวิทยากร นักจิตวิทยาหรือผู้นำทาง ศาสนาอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ในเรื่องจิต สมาธิ อารมณ์ ความเครียด	100	0

ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ กลวิธี หรือรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่สถานศึกษาดำเนินการอยู่หรือ ต้องการให้มีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา

- 1. ควรส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาขับเคลื่อนกิจกรรมโดยครูเป็นที่ปรึกษา
- 2. ควรสร้างความตระหนักของการป้องกันยาเสพติด กับเจ้าของหอพัก และชุมชนรอบ ๆ วิทยาลัย
- 3. ควรมีตำรวจที่เข้มงวด เอาจริงเอาจัง เพราะถ้าชุมชนมีการแพร่ระบาดมาก โอกาสที่นักเรียน นักศึกษาใช้ยาเสพติดก็มากขึ้นด้วย
- 4. จัดบอร์ดให้ความรู้ และข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในสังคม เพื่อให้นักเรียน นักศึกษามีความตระหนักถึงโทษของยาเสพติด

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความแตกต่างการทํากิจกรรมหรือไม่ทํากิจกรรมเกี่ยวกับปฏิบัติงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม แยกเป็นแต่ละภาค ของประเทศไทย

ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย (ทำ)
		ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
1	สถานศึกษามี นโยบายและ ยุทธศาสตร์ป้องกัน และแก้ไขปัญห ยาเสพติด	100	0	100	0	100	0	100	0	100
2	สถานศึกษามี แผนงานและ โครงการ	100	0	100	0	100	0	100	0	100
3	สถานศึกษามี คณะกรรมการ ดำเนินงาน	100	0	100	0	100	0	100	0	100
4	สถานมีความ ร่วมมือและ ประสานงานกับ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง บูรณา การบริหารแบบมี ส่วนร่วมกับภาคี เครือข่ายทุกภาค ส่วน	100	0	100	0	100	0	100	0	100

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย (ทำ)
		ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
5	สถานศึกษามีการ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและ รายงาน หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	100	0	100	0	100	0	100	0	100
ค่าเฉลี่ย		100	0	100	0	100	0	100	0	100

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย (ทำ)
		ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
1	สถานศึกษามีครู อาจารย์แกนนำ ร่วมมือและ สนับสนุนในการ ดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด	100	0	100	0	100	0	100	0	100
2	มีการจัดการ ประชุมสัมมนา ผู้บริหารและครู อาจารย์ ทุก ระดับ	80	20	75	25	86.67	13.33	100	0	85.42
3	มีครู อาจารย์ที่มี ความรู้สามารถให้ คำแนะนำเป็นที่ ปรึกษานักเรียนที่ มีพฤติกรรมเสี่ยง	100	0	100	0	100	0	100	0	100

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย (ทำ)
		ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
4	ช่วยเหลือ นักเรียน นักศึกษาที่ บาดเจ็บรักษา สาธิต ให้ สามารถกลับเข้า ศึกษาต่อได้	30	70	70.83	29.17	53.33	46.67	100	0	63.54
5	จัดครู อาจารย์ ออกพื้นที่รอบ บริเวณ สถานศึกษา ร่วมกับเจ้าหน้าที่	70	30	62.50	37.50	66.67	33.33	100	0	74.79
ค่าเฉลี่ย		76	24	81.67	8.33	94.60	5.40	100	0	84.75

ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย (ทำ)
		ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
1	นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายา เสพติดใน และ นอกสถานศึกษา	90	10	100	0	100	0	100	0	97.50
2	จัดการแข่งขัน / กิจกรรม นันทนาการต่างๆ	100	0	100	0	100	0	100	0	100

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย (ทำ)
		ภาคเหนือ						ภาคเหนือ		
		ทำ			ทำ			ทำ		
3	สนับสนุน นักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรมเพื่อน เตือนเพื่อนหรือ กิจกรรม ทูบีนัมเบอร์วัน	100	0	100	0	93.33	6.67	100	0	98.33
4	จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วน ร่วมกับ สถานศึกษาในการ สอดส่องช่วยเหลือ เพื่อนให้ประสบ ผลสำเร็จและมี ความสุขในการ เรียน	100	0	91.67	8.33	100	0	100	0	97.92
5	มีการจัดกิจกรรม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับ นักเรียน นักศึกษา	100	0	100	0	100	0	100	0	100
ค่าเฉลี่ย		98	2	98.33	1.67	98.67	1.33	100	0	98.75

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย
		ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		ภาคใต้		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
1	สถานศึกษามี เครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	100	0	70.83	29.17	86.67	13.33	100	0	89.38

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย
		ภาคเหนือ		ภาคกลาง		ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ		ภาคใต้		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
2	องค์กรเอกชน สนับสนุนปัจจัยที่ เอื้อต่อการ ดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด	70	30	62.50	37.50	86.67	13.33	100	0	79.79
3	องค์กรของรัฐ สนับสนุนปัจจัยที่ เอื้อต่อการ ดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติด	100	0	100	0	86.67	13.33	100	0	96.67
4	จัดให้มีการตรวจ สุขภาพและตรวจ ปัสสาวะเพื่อ ค้นหายาเสพติด นักเรียนที่เป็น กลุ่มเสี่ยง	90	10	66.67	33.33	86.67	13.33	100	0	88.34
5	เชิญวิทยากร นักจิตวิทยาหรือ ผู้นำทางศาสนา มาอบรมให้ ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ในเรื่อง จิต สมิติ อารมณ์ ความเครียด	100	0	95.83	4.17	86.67	13.33	100	0	95.63
ค่าเฉลี่ย		92	8	79.17	20.83	86.67	13.33	100	0	89.96

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบความแตกต่างการทํากิจกรรมหรือไม่ทํากิจกรรมเกี่ยวกับปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม แยกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง

ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย
		ผู้บริหาร		รองฝ่าย กิจการฯ		ผู้ปฏิบัติงาน		นักเรียน/ นักศึกษา		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
1	สถานศึกษามี นโยบายและ ยุทธศาสตร์ ป้องกันและ แก้ไขปัญห ยาเสพติด	100	0	100	0	100	0	100	0	100
2	สถานศึกษามี แผนงานและ โครงการ	100	0	100	0	100	0	100	0	100
3	สถานศึกษามี คณะกรรมการ ดำเนินงาน	100	0	100	0	100	0	100	0	100
4	สถานมีความ ร่วมมือและ ประสานงานกับ หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง บูรณาการ บริหารแบบมี ส่วนร่วมกับภาคี เครือข่ายทุก ภาคส่วน	100	0	100	0	100	0	100	0	100
5	สถานศึกษามี การกำกับ ติดตาม ประเมินผลและ รายงาน หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	100	0	100	0	100	0	100	0	100
ค่าเฉลี่ย		100	0	100	0	100	0	100	0	100

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย
		ผู้บริหาร		รองฝ่าย กิจการฯ		ผู้ปฏิบัติงาน		นักเรียน/ นักศึกษา		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
1	สถานศึกษามีครู อาจารย์แกนนำ ร่วมมือและ สนับสนุนในการ ดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด	100	0	100	0	100	0	100	0	100
2	มีการจัดการ ประชุมสัมมนา ผู้บริหารและครู อาจารย์ ทุก ระดับ	70	30	70	30	80	20	90	10	77.50
3	มีครู อาจารย์ที่มี ความรู้สามารถให้ คำแนะนำเป็นที่ ปรึกษานักเรียนที่ มีพฤติกรรมเสี่ยง	100	0	100	0	100	0	100	0	100
4	ช่วยเหลือ นักเรียน นักศึกษาที่ บำบัดรักษาสาร เสพติด ให้ สามารถกลับเข้า ศึกษาต่อได้	40	60	60	40	60	40	70	30	57.50
5	จัดครู อาจารย์ ออกพื้นที่รอบ บริเวณ สถานศึกษา ร่วมกับ เจ้าหน้าที่	60	40	80	20	70	30	75	25	71.25
ค่าเฉลี่ย		74	26	82	18	82	18	87	13	81.25

ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย
		ผู้บริหาร		รองฝ่าย กิจการฯ		ผู้ปฏิบัติงาน		นักเรียน/ นักศึกษา		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
1	นักเรียน นักศึกษา มีส่วน ร่วมในการ ดำเนินงาน ป้องกันและแก้ไข ปัญหา ยาเสพติดใน และ นอกสถานศึกษา	100	0	100	0	100	0	93.75	6.25	98.44
2	จัดการแข่งขัน / กิจกรรม นันทนาการต่างๆ	100	0	100	0	100	0	93.75	6.25	98.44
3	สนับสนุน นักเรียน นักศึกษา จัด กิจกรรมเพื่อน เตือนเพื่อนหรือ กิจกรรม ทูป็นัมเบอร์วัน	100	0	100	0	100	0	93.75	6.25	98.44
4	จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วน ร่วมกับสถาน ศึกษา ในการสอดส่อง ช่วยเหลือเพื่อนให้ ประสบผลสำเร็จ และมีความสุขใน การเรียน	100	0	100	0	100	0	87.50	13.50	96.88
5	มีการจัดกิจกรรม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับ นักเรียน นักศึกษา	100	0	100	0	100	0	100	0	100
ค่าเฉลี่ย		100	0	100	0	100	0	93.75	6.25	98.44

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบ ปฏิบัติงาน	ร้อยละของการทำหรือไม่ทำกิจกรรม								ค่า เฉลี่ย
		ผู้บริหาร		รองฝ่าย กิจการฯ		ผู้ปฏิบัติงาน		นักเรียน/ นักศึกษา		
		ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	ทำ	ไม่ทำ	
1	สถานศึกษามี เครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	90	10	90	10	90	10	100	0	92.50
2	องค์กรเอกชน สนับสนุนปัจจัยที่ เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญห ยาเสพติด	70	30	70	30	70	30	93.75	6.25	75.94
3	องค์กรของรัฐ สนับสนุนปัจจัยที่ เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกัน และแก้ไขปัญห ยาเสพติด	100	0	100	0	100	0	100	0	100
4	จัดให้มีการตรวจ สุขภาพและตรวจ ปัสสาวะเพื่อค้นหา ยาเสพติดนักเรียน ที่เป็นกลุ่มเสี่ยง	80	20	80	20	100	0	75	25	83.75
5	เชิญวิทยากร นักจิตวิทยาหรือ ผู้นำทางศาสนา มาอบรมให้ความรู้แก่ นักเรียน นักศึกษา ในเรื่องจิต สมาธิ อารมณ์ ความเครียด	90	10	100	0	100	0	100	0	97.50
ค่าเฉลี่ย		86	24	88	12	92	8	75.75	24.25	89.94

รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม โดยการนำความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาเสนอผลการวิเคราะห์ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการนำเสนอและความเข้าใจตรงกัน คณะผู้ศึกษาใช้สัญลักษณ์ในการนำเสนอข้อมูลบางส่วน ดังนี้

Md (Median)	แทนค่า	มัธยฐาน
Mo (Mode)	แทนค่า	ฐานนิยม
Md-Mo	แทนค่า	ผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม
IR (Interquartile range)	แทนค่า	พิสัยระหว่างควอไทล์
Q ₁	แทนค่า	ควอไทล์ที่ 1
Q ₃	แทนค่า	ควอไทล์ที่ 2

ตารางที่ 7 ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ลำดับที่	ข้อความ	Md	Mo	Md-Mo	Q ₃	Q ₁	IR
1	สถานศึกษามีนโยบายและยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
2	สถานศึกษามีแผนงานและโครงการ	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
3	สถานศึกษามีคณะกรรมการดำเนินงาน	5.00	5.00	0	5.00	5.00	0
4	สถานมีความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
5	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ							
1	โครงการลานกีฬาต้านภัยยาเสพติดและเอดส์	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
2	โครงการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและโรคเอดส์สู่ชุมชน	4.00	4.00	0	4.00	4.00	0
3	โครงการยุวชนคนดีต้านภัยยาเสพติด	4.00	4.00	0	5.00	3.00	<u>2.00</u>
4	โครงการรวมใจนาฏศิลป์ ดนตรี กีฬา ลดปัญหาความรุนแรง ด้านยาเสพติด	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00

กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ							
5	โครงการอบรมแกนนำ ทูป็นัมเบอร์วัน	4.00	4.00	0	5.00	4.00	1.00
6	โครงการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในวิทยาลัยฯ ที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
7	กิจกรรมรวมพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด	5.00	5.00	0	5.00	3.00	<u>2.00</u>
8	การรายงานผลการปฏิบัติการเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับจังหวัด ปปส. และสถาบันฯ	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
9	โครงการช่วยเหลือนักเรียน	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
10	การกำหนดและมอบหมายงานบุคลากรในโครงสร้างการบริหารงาน	4.00	5.00	1.00	5.00	4.00	1.00
11	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีแผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ชัดเจน กิจกรรมตรวจคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	4.00	4.00	0	5.00	4.00	1.00

จากตารางที่ 7 พบว่ารูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 1,2,3,4,5 และ กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ มีความเห็นสอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 1,4,6,8,9 ระดับมาก ข้อที่ 2,5,10,11 และมีความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 3,7

ตารางที่ 8 ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ลำดับที่	ข้อความ	Md	Mo	Md-Mo	Q ₃	Q ₁	IR
1	สถานศึกษามีครู อาจารย์แกนนำร่วมมือและสนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
2	มีการจัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครู อาจารย์ ทุกระดับ	4.00	5.00	1.00	5.00	3.00	<u>2.00</u>

ลำดับที่	ข้อความ	Md	Mo	Md-Mo	Q ₃	Q ₁	IR
3	มีครู อาจารย์ที่มีความรู้สามารถให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษานักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง	4.00	4.00	0	5.00	4.00	1.00
4	ช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่บำบัดรักษาสารเสพติด ให้สามารถกลับเข้าศึกษาต่อได้	4.00	5.00	1.00	5.00	3.00	<u>2.00</u>
5	จัดครู อาจารย์ ออกพื้นที่รอบบริเวณสถานศึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่	4.00	4.00	0	4.00	3.00	1.00
กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ							
1	กิจกรรมบ้านหลังเล็ก	4.00	5.00	1.00	4.00	2.00	<u>2.00</u>
2	กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนและเยี่ยมหอ	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
3	กิจกรรมส่งนักเรียน นักศึกษาที่ติดยาเสพติดต่อสถานบำบัด	4.00	5.00	1.00	5.00	3.00	<u>2.00</u>
4	เพิ่มกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโครงการช่วยเหลือนักเรียน	4.00	5.00	1.00	4.00	3.00	1.00

จากตารางที่ 8 พบว่ารูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 1 ระดับมาก ข้อที่ 3,5 มีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 2,4 และกิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 2 ระดับมาก ข้อที่ 4 และมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 1,3

ตารางที่ 9 ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ลำดับที่	ข้อความ	Md	Mo	Md-Mo	Q ₃	Q ₁	IR
1	นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน และนอกสถานศึกษา	4.00	5.00	1.00	5.00	4.00	1.00
2	จัดการแข่งขัน / กิจกรรมนันทนาการต่างๆ	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00

ลำดับที่	ข้อความ	Md	Mo	Md-Mo	Q ₃	Q ₁	IR
3	สนับสนุน นักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อนหรือกิจกรรมทูบีนัมเบอร์วัน	4.00	5.00	1.00	5.00	4.00	1.00
4	จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการสอดส่องช่วยเหลือเพื่อนให้ประสบผลสำเร็จและมีความสุขในการเรียน	4.00	4.00	0	5.00	4.00	1.00
5	มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน นักศึกษา	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ							
1	จัดให้มีแกนนำนักเรียน ทูบีนัมเบอร์วัน	4.00	5.00	1.00	5.00	3.00	<u>2.00</u>
2	แข่งขันกีฬาภายใน - ภายนอกและเครือข่าย	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
3	กิจกรรมวันงดสูบบุหรี่โลก	4.00	5.00	1.00	5.00	4.00	1.00
4	กิจกรรมเยาวชนเครือข่ายปัญหา ยาเสพติด ทูบีนัมเบอร์วัน	4.00	4.00	0	5.00	4.00	1.00
5	กิจกรรมคุณธรรมนำใจป้องกันภัย ยาเสพติด พบพระเป็นมงคล	4.50	5.00	0.50	5.00	4.00	1.00
6	โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
7	โครงการประกวดภาพด้านยาเสพติดและโรคเอดส์	4.00	5.00	1.00	5.00	4.00	1.00
8	โครงการทัศนศึกษากิจกรรมเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด	4.50	5.00	0.50	5.00	4.00	1.00

จากตารางที่ 9 พบว่ารูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 2,5 ระดับมาก ข้อที่ 1,3,4 และ กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ มีความเห็นสอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 2,5,6,8 ระดับมาก ข้อที่ 3,4,7 และมีความเห็นที่ไม่สอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 1

ตารางที่ 10 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ลำดับที่	ข้อความ	Md	Mo	Md-Mo	Q ₃	Q ₁	IR
1	สถานศึกษามีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	4.00	4.00	0	4.00	3.00	1.00
2	องค์กรเอกชน สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4.00	4.00	0	4.00	4.00	0
3	องค์กรของรัฐ สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4.00	4.00	0	5.00	4.00	1.00
4	จัดให้มีการตรวจสอบสภาพและตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหายาเสพติดนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง	4.00	5.00	0	5.00	3.50	1.50
5	เชิญวิทยากร นักจิตวิทยาหรือผู้นำทางศาสนา มาอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ในเรื่องจิต สมาธิ อารมณ์ ความเครียด	5.00	5.00	0	5.00	4.00	1.00
กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ							
1	จัดประชุมเจ้าของหอพัก และบ้านเช่า	4.00	5.00	1.00	5.00	3.50	1.50
2	มหกรรมป้องกันปัญหายาเสพติดระดับจังหวัด หรือเขต	4.00	4.00	0	4.00	3.00	1.00
3	กิจกรรมอบรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	4.00	5.00	1.00	5.00	3.50	1.50
4	กิจกรรมเชิญวิทยากรบรรยายหรือให้ความรู้จากวิทยากรภายนอก	4.00	5.00	1.00	5.00	3.00	<u>2.00</u>
5	กิจกรรมป้องกันตนเองให้ปลอดภัย	4.50	5.00	0.50	5.00	3.50	1.50
6	เครือข่ายเยาวชนป้องกันปัญหายาเสพติด	4.00	5.00	1.00	5.00	3.00	<u>2.00</u>
7	อบรมความรู้เรื่องการตรวจสอบสารเสพติดด้วยน้ำยาตรวจ	4.00	3.00	1.00	5.00	3.00	<u>2.00</u>
8	บรรยายให้ความรู้ สถานการณ์ ยาเสพติดในสถานศึกษาของแต่ละแห่ง	4.00	5.00	1.00	5.00	3.00	<u>2.00</u>

จากตารางที่ 10 พบว่ารูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ

ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 5 ระดับมาก ข้อที่ 1,2,3,4 และกิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติมีความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมาก ข้อที่ 1,2,3,5 และมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกันถึงความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติระดับมากที่สุด ข้อที่ 5 ระดับมาก ข้อที่ 4,6,8 ระดับปานกลาง ข้อที่ 7

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และนำเสนอรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยเฉพาะกิจกรรมและโครงการที่สมควรจะดำเนินการในสถานศึกษาดังกล่าว

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ปีการศึกษา 2556 จำนวน 19 แห่ง รวม 192 คน แบ่งเป็น ผู้บริหาร 144 คน และ ครูที่เกี่ยวข้อง 48 คน จำนวนนักเรียนและจำนวนนักศึกษา จำนวน 30 คน เป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ ผู้บริหาร ได้แก่ ผ.อ./อธิการ รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ/รองอธิการฝ่ายกิจการ ผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด ได้แก่ หัวหน้างานยาเสพติด ประธานนักเรียน และนายกสโมสรหรืออุปนายกสโมสรนักศึกษา ซึ่งได้มาจากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกจากประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องมากที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดเป็นรูปแบบต่าง ๆ ตามลักษณะที่แตกต่างกัน มีทั้งหมด 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบ Check list เลือกสถานที่ตั้งและสภาพทั่วไป เกี่ยวกับการปฏิบัติงานยาเสพติด

ตอนที่ 2 เป็นแบบ Check list เลือกกิจกรรมที่สถานศึกษาดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4 ด้าน ใช้คำร้อยละ 60 ตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะ และกิจกรรม/โครงการ แบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบลิเคิร์ท ที่สร้างจากข้อมูลการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบ Check list เลือกกิจกรรมที่สถานศึกษาควรดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด 4 ด้าน โดยเพิ่มคำร้อยละของผู้เลือกรายข้อ ประยุกต์โดยใช้แนวความคิดและเทคนิคของเดลฟายใช้คำมัธยฐานฐานนิยม ค่าผลต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยมและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

ในแบบสอบถามฉบับที่ 1 นั้นได้ใช้ค่าร้อยละ 60 เป็นตัวบ่งชี้ถึงการดำเนินกิจกรรม การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติด แล้วเปรียบเทียบกับหาความแตกต่างเป็นรายหัวข้อ ใน 4 ด้าน ในแบบสอบถามฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ต้องการรูปแบบที่เหมาะสมจากกลุ่มตัวอย่าง ที่ปฏิบัติงานหรือมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง โดยคำนวณหาค่ามัธยฐาน ฐานนิยม ผลต่างระหว่างมัธยฐาน กับฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ในแต่ละรายข้อและแปลผลดังนี้

1. ค่ามัธยฐาน มีการแปลผลดังนี้

ค่ามัธยฐาน 4.50 ขึ้นไป แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สมควรใช้เป็น แนวทางปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่ามัธยฐาน 3.50 - 4.49 ขึ้นไป แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สมควรใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับมาก

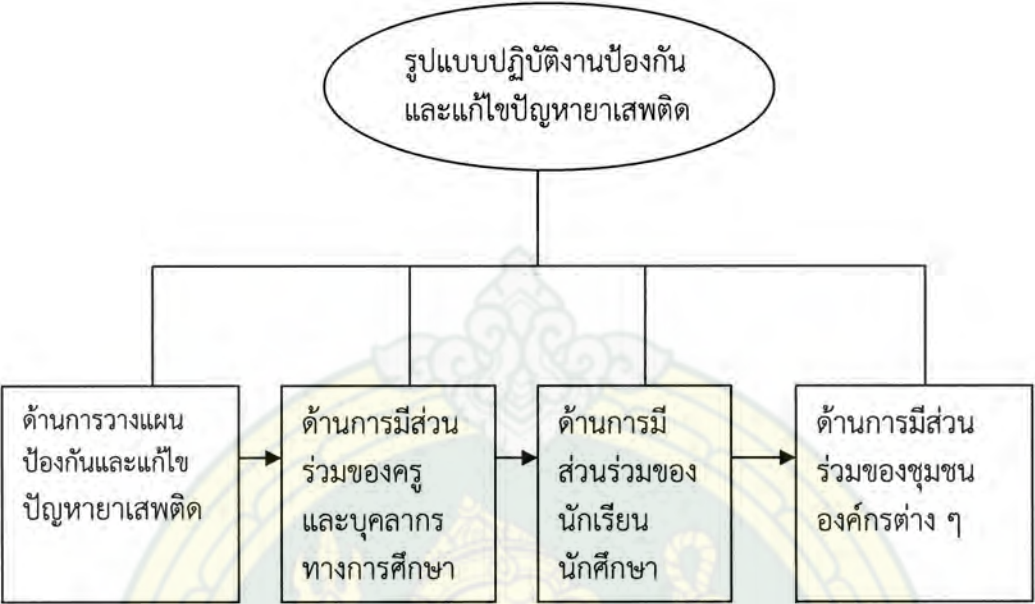
ค่ามัธยฐาน 2.50 - 3.49 ขึ้นไป แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สมควรใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่ามัธยฐาน ต่ำกว่า 2.49 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยว่าข้อความนั้น สมควรใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในระดับน้อย

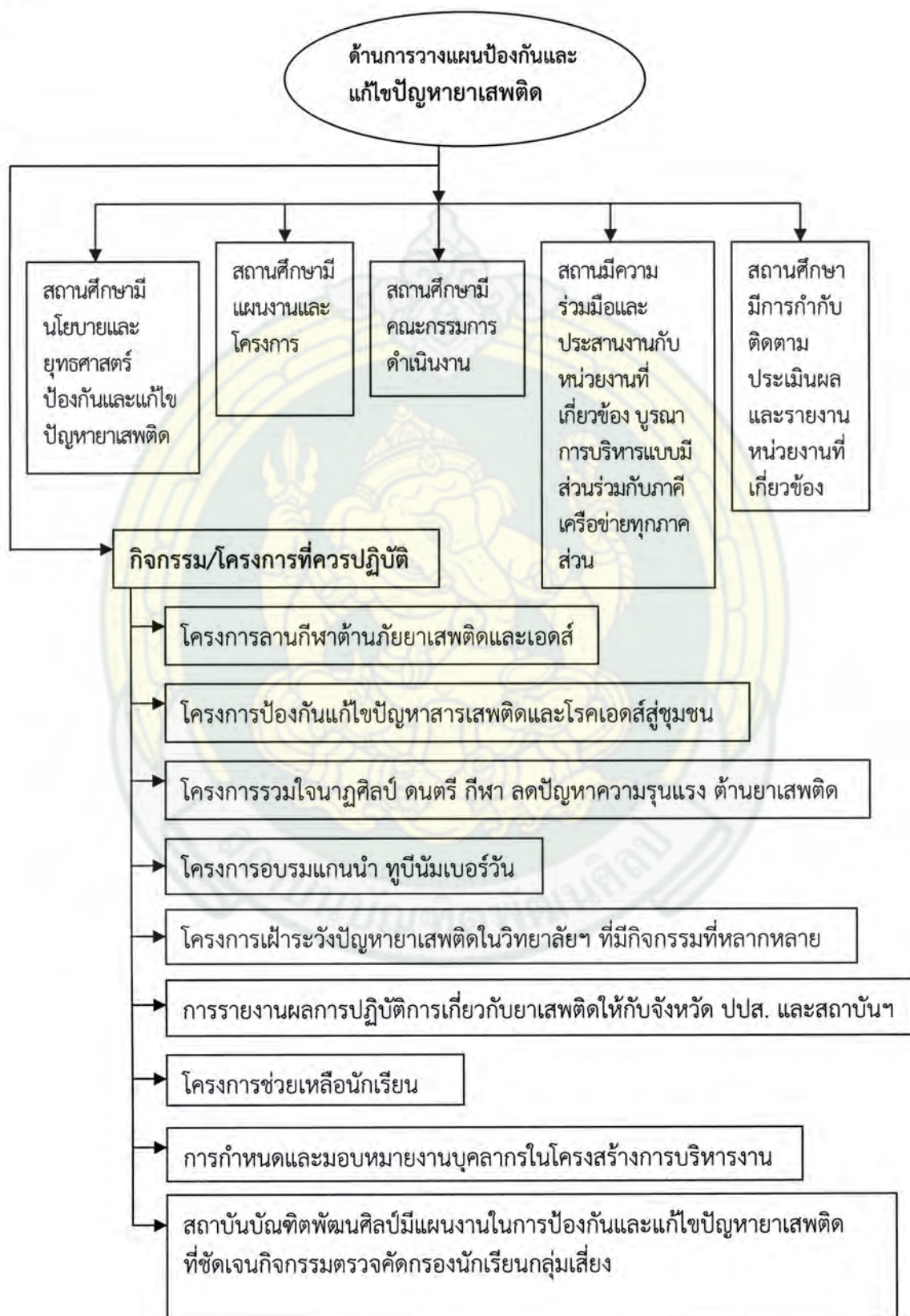
2. ฐานนิยมและผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยม คณะผู้ศึกษาคำนวณหาค่าฐานนิยม ในแต่ละรายข้อ แล้วนำมาหาค่าผลต่างระหว่างค่ามัธยฐานกับฐานนิยมที่ได้ในแต่ละรายข้อที่ตรงกัน หากรายข้อใดมีผลต่างดังกล่าวไม่เกิน 1.00 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับ รายข้อนั้น

3. พิสัยระหว่างควอไทล์ ใช้พิจารณาความคิดเห็นที่สอดคล้องกันของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ มีการแปลผลในแต่ละรายข้อหาค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อข้อความนั้นสอดคล้องกัน (Consensus) แต่ถ้าค่าพิสัยระหว่าง ควอไทล์มีค่ามากกว่า 1.50 แสดงว่ารายข้อนั้นกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นที่ไม่สอดคล้องกัน

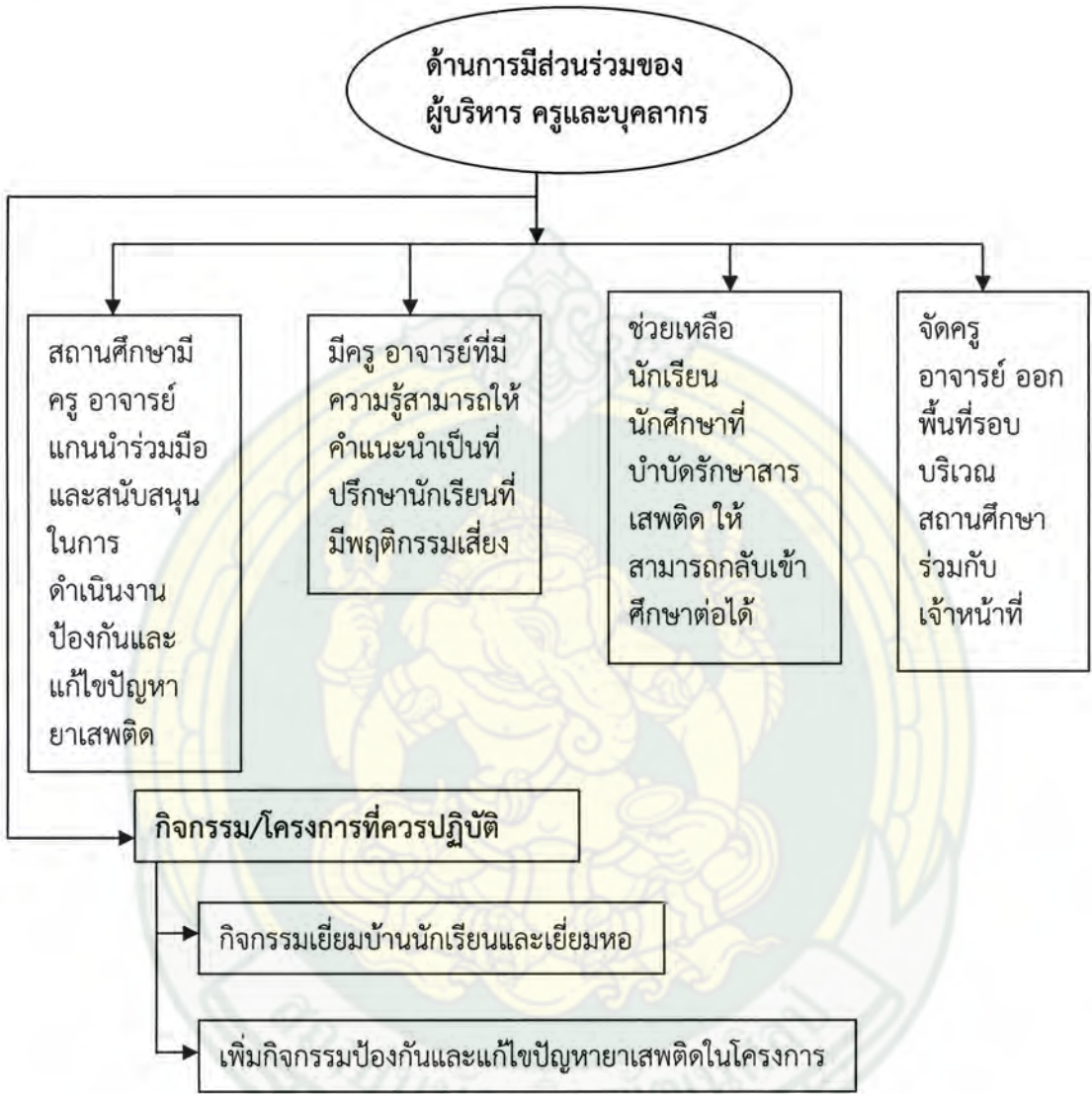
แผนภาพที่ 1 รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

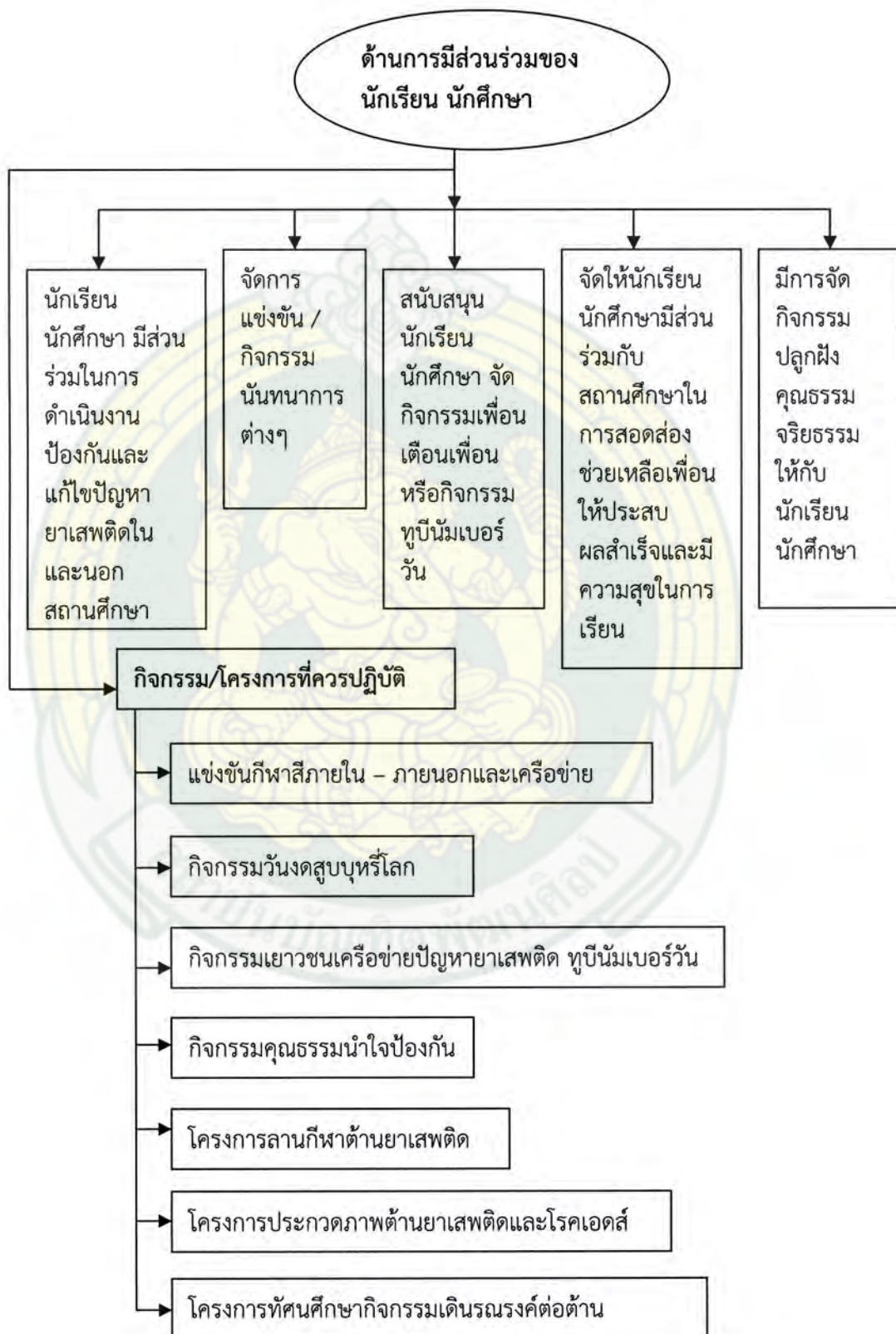
แผนภาพที่ 2 แสดงรายละเอียดของรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

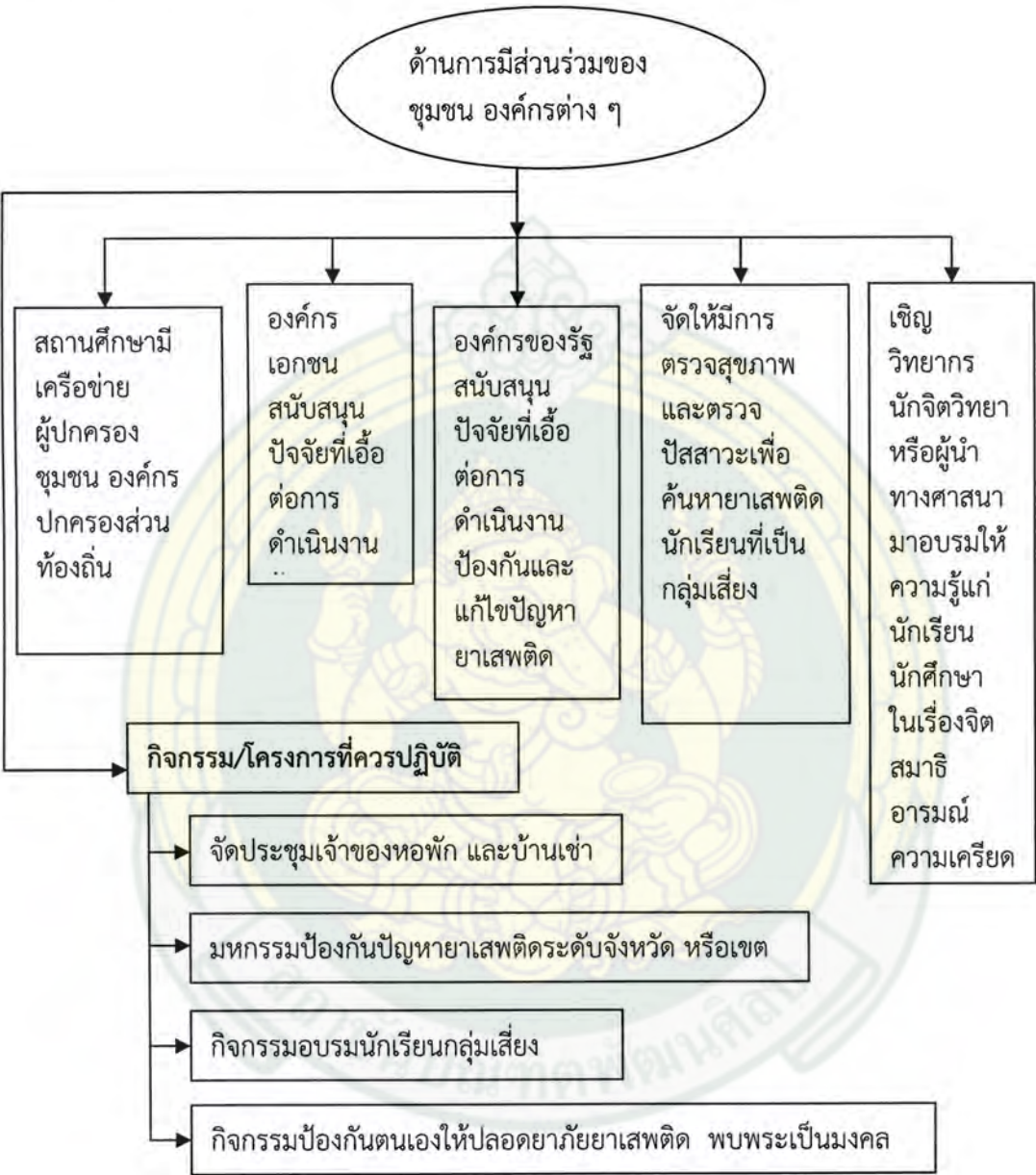
แผนภาพที่ 3 แสดงรายละเอียดของรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร
ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

แผนภาพที่ 4 แสดงรายละเอียดของรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

แผนภาพที่ 5 แสดงรายละเอียดของรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ในแต่ละภาค มีการดำเนินกิจกรรมหรือการปฏิบัติงานที่เหมือนกันในด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้มากกว่าร้อยละ 60 ด้านการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มากกว่าร้อยละ 60 ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา ในหัวข้อช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่บำบัดรักษาสารเสพติด ให้สามารถกลับเข้าศึกษาต่อได้ มีปฏิบัติที่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนหัวข้ออื่นอีก 4 กิจกรรม ได้มากกว่าร้อยละ 60 และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ได้ปฏิบัติได้มากกว่าร้อยละ 60 ทุกกิจกรรมทุกภาค มีกิจกรรมที่เสนอแนะได้แก่

1. ควรมีการบรรยายให้ความรู้สถานการณ์ยาเสพติดในสถานศึกษาของแต่ละแห่ง
2. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ควรมีการจัดสรรงบประมาณด้านการป้องกันสารเสพติดให้กับสถานศึกษาในสังกัดของสถาบัน
3. ควรจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามาตลอดอย่างต่อเนื่อง แต่ต้องการให้เพิ่มกิจกรรม การนำเยาวชนไปเห็นสภาพจริงของผลเสียในเรื่องนี้บ้าง เยาวชนจะได้ตระหนักถึงพิษภัยอย่างแท้จริง
4. กระทรวงวัฒนธรรม ควรมีนโยบายและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม
5. มีการสัมมนาผู้ทำหน้าที่ด้านยาเสพติด ให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยสถาบันนัด วางแผนรวบรวม เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ปัญหาเสพติด
6. ให้มีระบบคัดกรองและเฝ้าระวัง อย่างเป็นระบบและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง
7. ควรมีการจัดระบบฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสามารถใช้อ้างอิงได้
8. ในการจัดกิจกรรมจะได้ผลดี มีคุณภาพ คณะทำงานและบุคลากรทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจสนับสนุน และถ้าคณะผู้บริหารไม่สนใจกิจกรรมก็จะไม่บรรลุวัตถุประสงค์
9. เป็นกิจกรรมที่ดีควรได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ และทุกคนร่วมมือจริงจัง นักเรียนได้อบรมคุณธรรมจะป้องกันปัญหาต่าง ๆ ได้
10. ควรจัดโครงการเกี่ยวกับยาเสพติดบ่อย ๆ
11. ควรสนับสนุนงบประมาณ ตามจำนวนนักเรียนต่อคน โดยเฉลี่ยคนละ 100 บาท
12. ต้องมีการดำเนินการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และงบประมาณสนับสนุนต้องเพียงพอ
13. ควรมีการอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดกับนักเรียน นักศึกษาทุกภาคการศึกษา
14. หน่วยงานจากสถาบัน ควรจัดให้มีโครงการที่มีความรู้ด้านยาเสพติดของสถานศึกษาต่าง ๆ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
15. ต้องการให้มีกิจกรรม โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านยาเสพติดจากส่วนกลางไปให้ความรู้ให้แนวทาง ให้ข้อมูล
16. ควรยกเลิกที่เขี่ยบุหรี่ในสถานศึกษา
17. ควรมีการประชุมสัมมนาตั้งแต่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ทุกระดับในการปรับแนวทางปฏิบัติ กลวิธี และรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
18. ให้มีการป้องกันยาเสพติดระหว่างประเทศ
19. สโมสรนักศึกษาควรร่วมมือกับวิทยาลัย

20. ควรมีการประชาสัมพันธ์ในต่างจังหวัด ร่วมกันทำงานป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติด
21. ควรจัดกิจกรรมพี่ดูแลน้อง เช่น มีพี่รหัส ดูแลเอาใจใส่ต่อกันในทุก ๆ วัน เพื่อปรึกษา ดูแล แก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งเสี่ยงต่อการติดสารเสพติด
22. ควรจัดกิจกรรมพ่อครู แม่ครู เพื่อดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิดต่อนักเรียน นักศึกษา
23. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม
24. ควรเป็นนโยบายสถาบัน และสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ
25. ควรมีการสรรหาตัวแทนจากทุกกลุ่ม เช่น ครู บุคลากร นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง แม่ค้า มาอยู่ในกลุ่มงาน แล้วดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจัง
26. ควรส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาขับเคลื่อนกิจกรรมโดยครูเป็นที่ปรึกษา
27. ควรสร้างความตระหนักของการป้องกันยาเสพติด กับเจ้าของหอพัก และชุมชนรอบ ๆ วิทยาลัย
28. ควรมีตำรวจที่เข้มงวด เอาจริงเอาจัง เพราะถ้าชุมชนมีการแพร่ระบาดมาก โอกาสที่นักเรียน นักศึกษาใช้ยาเสพติดก็มากขึ้นด้วย
29. จัดบอร์ดให้ความรู้ และข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดในสังคม เพื่อให้ นักเรียน นักศึกษา มีความตระหนักถึงโทษของยาเสพติด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในการกำหนดรูปแบบปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม มีสาระสำคัญดังนี้

1. ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีความไปได้มากที่สุดและมาก ได้แก่
 - สถานศึกษามีนโยบายและยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 - สถานศึกษามีแผนงานและโครงการ
 - สถานศึกษามีคณะกรรมการดำเนินงาน
 - สถานมีความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน
 - สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 ผลการศึกษายังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีความไปได้มากที่สุดและมาก โครงการและกิจกรรมที่ควรปฏิบัติ ได้แก่
 - โครงการลานกีฬาต้านภัยยาเสพติดและเอดส์
 - โครงการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและโรคเอดส์สู่ชุมชน
 - โครงการรวมใจญาติ ศิลป์ ดนตรี กีฬา ลดปัญหาความรุนแรง ด้านยาเสพติด
 - โครงการอบรมแกนนำ ทูป็นัมเบอร์วัน
 - โครงการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในวิทยาลัยฯ ที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย
 - การรายงานผลการปฏิบัติการเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับจังหวัด บปส. และสถาบันฯ
 - โครงการช่วยเหลือนักเรียน
 - การกำหนดและมอบหมายงานบุคลากรในโครงสร้างการบริหารงาน
 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีแผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ชัดเจน กิจกรรมตรวจคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง

2. ด้านการมีส่วนร่วมของครู และบุคลากรทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีความไปได้มากที่สุดและมาก ได้แก่

- สถานศึกษามีครู อาจารย์แกนนำร่วมมือและสนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

- มีครู อาจารย์ที่มีความรู้สามารถให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง
- ช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่บำบัดรักษาสารเสพติด ให้สามารถกลับเข้าศึกษาต่อได้
- จัดครู อาจารย์ ออกพื้นที่รอบบริเวณสถานศึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีความไปได้มากที่สุดและมาก โครงการและกิจกรรมที่ควรปฏิบัติ ได้แก่

- กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนและเยี่ยมหอ
- เพิ่มกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโครงการช่วยเหลือนักเรียน

3. ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีความไปได้มากที่สุดและมาก ได้แก่

- นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในและนอกสถานศึกษา

- จัดการแข่งขัน / กิจกรรมนันทนาการต่างๆ
- สนับสนุน นักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อนหรือกิจกรรมทูป็นัมเบอร์วัน
- จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการสอดส่องช่วยเหลือเพื่อนให้

ประสบผลสำเร็จและมีความสุขในการเรียน

- มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน นักศึกษา
- ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีความไปได้มากที่สุดและมาก โครงการและกิจกรรมที่ควรปฏิบัติ ได้แก่
- แข่งขันกีฬาภายใน – ภายนอกและเครือข่าย
 - กิจกรรมวันงดสูบบุหรี่โลก
 - กิจกรรมเยาวชนเครือข่ายปัญหายาเสพติด ทูป็นัมเบอร์วัน
 - กิจกรรมคุณธรรมนำใจป้องกันภัยยาเสพติด พบพระเป็นมงคล
 - โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด
 - โครงการประกวดภาพด้านยาเสพติดและโรคเอดส์
 - โครงการทัศนศึกษากิจกรรมเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด

4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ผลการศึกษาพบว่า

- สถานศึกษามีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- องค์กรเอกชน สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- องค์กรของรัฐ สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
- จัดให้มีการตรวจสอบสุขภาพและตรวจปัสสาวะเพื่อค้นหายาเสพติดนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง
- เชิญวิทยากร นักจิตวิทยาหรือผู้นำทางศาสนาอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา

ในเรื่องจิต สมาธิ อารมณ์ ความเครียด

ผลการศึกษายังพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีความไปได้มากที่สุดและมาก โครงการและกิจกรรมที่ควรปฏิบัติ ได้แก่

- มหกรรมป้องกันปัญหายาเสพติดระดับจังหวัด หรือเขต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

ควรนำรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรมไปทดลองใช้ เพื่อให้ได้รูปแบบที่นำมาปฏิบัติงานแล้วประสบความสำเร็จในการดำเนินการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์ให้แก่สถานศึกษาและตัวของนักเรียนนักศึกษาเอง ตลอดจนป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับประเทศไทยของเราอีกด้วย

เมื่อนำไปใช้ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ และใช้ผลการประเมินเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

หน่วยงานและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องควรจะนำรูปแบบดังกล่าวไปดำเนินการ หรือนำไปพัฒนาให้สอดคล้องกับโครงการที่มีอยู่แล้ว

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพประสิทธิผลของการดำเนินการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อให้มีการปรับปรุงแนวทางหรือรูปแบบการบริหารและจัดการงานด้านยาเสพติดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน นักศึกษา สถานศึกษา ชุมชนและในระดับประเทศต่อไป นอกจากนี้สภาพและปัญหาของการบริหารจัดการงานด้านยาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ทำให้เกิดปัญหาผู้เสพหรือผู้ค้าที่อาจเกิดขึ้นได้กับทุกสถานศึกษา

ภาคผนวก

ที่ วธ ๐๘๑๐/๑๒๓๖

วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย
๖๔๐๐๐

๒๐ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขออนุญาตตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการในการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร. มังกร ทองสุคติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. โครงร่างวิจัย	จำนวน	๑	ฉบับ
	๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	จำนวน	๑	ฉบับ

ด้วยนายสมชาย ยิ้มยิ้ม ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้เสนอผลงานวิจัย เรื่องรูปแบบการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม นั้น

ในการเสนอโครงการวิจัยในครั้งนี้ วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
กระทรวงวัฒนธรรม พิจารณาเห็นแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเชิญ
ท่านเป็นผู้ทรงวุฒิพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังแนบมาพร้อมนี้ วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุรพล ยงค์เจาะ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย

งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

โทร ๐๕๕-๖๑๑๘๒๐

โทรสาร ๐๕๕-๖๑๓๕๐๘

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยโทร. ๐-๕๕๖๑-๑๘๒๐

ที่ วธ ๐๘๑๐ / ๑๐๑๙

วันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเก็บข้อมูลโครงการวิจัย เรื่องรูปแบบการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

เรียน อธิการบดีสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ด้วยนายสมชาย อิ่มแย้ม ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้เสนอผลงานวิจัย เรื่องรูปแบบการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย โดยมี
ศร.ดร. มังกร ทองสุกดี เป็นที่ปรึกษางานวิจัย

ในการเสนอโครงการในครั้งนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของสถาบันบัณฑิต
พัฒนศิลป์ จึงขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ อนุญาตให้ผู้เสนอโครงการ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่องานวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิต
พัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และขอความกรุณาส่งแบบสอบถามมายังผู้วิจัยภายในวันที่ ๑๙ สิงหาคม
๒๕๕๖ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม
จำนวน ๓ ชุด คือ

๑. อธิการบดี
๒. รองอธิการบดี
๓. ผู้รับผิดชอบงานยาเสพติด

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

๑๙
(นายวิชา นวลนุช)

รองผู้อำนวยการวิทยาลัย รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย

รับ
ส่ง
ท.ร.
ตรวจ

สำเนาฉบับ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัยโทร. ๐-๕๕๖๑-๑๘๒๐

ที่ วธ ๐๘๑๐ / ๑๕๒๐

วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๖

เรื่อง ขอเก็บข้อมูลโครงการวิจัยชุดที่ ๒ เรื่องรูปแบบการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี

ด้วยนายสมชาย ยิ้มแย้ม ตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชานาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ได้เสนอผลงานวิจัย เรื่องรูปแบบการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย โดยมี
ศร.ดร. มังกร ทองสุกดี เป็นที่ปรึกษางานวิจัย

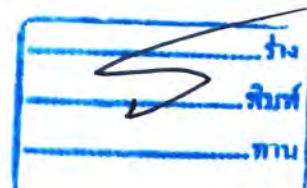
ในการเสนอโครงการในครั้งนี้ จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของวิทยาลัยนาฏศิลป
สุพรรณบุรี จึงขอความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ อนุญาตให้ผู้เสนอโครงการ เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่องานวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิต
พัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และขอความกรุณาส่งแบบสอบถามมายังผู้วิจัยภายในวันที่ ๓๐ กันยายน
๒๕๕๖ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี โดยมีผู้แบบสอบถามจำนวน
๕ ชุด คือ

- ๑.ผู้อำนวยการ
- ๒.รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักเรียน นักศึกษา
- ๓.หัวหน้างานยาเสพติด
- ๔.ประธานนักเรียน
- ๕.อุปนายกนักศึกษา

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

(นายสุรพล ยงค์เจาะ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย

แบบสอบถามชุดที่ 1

**โครงการวิจัย หัวข้อ รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม**

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ กลวิธี หรือรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่สถานศึกษาของท่านดำเนินการอยู่หรือต้องการให้มีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในงานดังกล่าว

ขอขอบคุณที่ให้ข้อมูลเป็นประโยชน์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง [] หน้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ตั้ง และสถานภาพทั่วไป

สถานที่ตั้ง

[] ภาคเหนือ (วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ และวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย)

[] ภาคกลาง (สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คณะศิลปนาฏดุริยางค์ คณะศิลปศึกษา

คณะศิลปวิจิตร วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยนาฏศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยนาฏศิลป์อ่างทอง

วิทยาลัยนาฏศิลป์ลพบุรี วิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี วิทยาลัยช่างศิลป์ และวิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี)

[] ภาคอีสาน (วิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมา วิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด และวิทยาลัยนาฏศิลป์กาฬสินธุ์)

[] ภาคใต้ (วิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง และวิทยาลัยช่างศิลป์นครศรีธรรมราช)

สถานภาพทั่วไป เกี่ยวกับ หน้าที่ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด

[] ผู้บริหาร (ผ.อ./คณบดี/อธิการ)

[] รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการ/รองคณบดี/รองอธิการฝ่ายกิจการ

[] ผู้ปฏิบัติงานด้านยาเสพติด (หัวหน้างานยาเสพติด)

[] ตัวแทนสถานักเรียน (ประธานนักเรียน)

[] ตัวแทนสโมสรนักศึกษา (นายกสโมสรนักศึกษาและอุปนายกสโมสรนักศึกษา)

ตอนที่ 2 รูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับรูปแบบงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา ถ้าเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง (ทำ) โปรดระบุกิจกรรม/โครงการที่ทำด้วย

ข้อที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ทำ	ไม่ได้ทำ	กิจกรรม/โครงการ
	ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา			
1	สถานศึกษามีนโยบายและยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด			
2	สถานศึกษามีแผนงานและโครงการ			
3	สถานศึกษามีคณะกรรมการดำเนินงาน			
4	สถานมีความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน			
5	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ทำ	ไม่ได้ทำ	กิจกรรม/โครงการ
	ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา			
1	สถานศึกษามีครู อาจารย์แกนนำร่วมมือ และสนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด			
2	มีการจัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครู อาจารย์ ทุกระดับ			
3	มีครู อาจารย์ที่มีความรู้สามารถให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง			
4	ช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่บำบัดรักษาสารเสพติด ให้สามารถกลับเข้าศึกษาต่อได้			
5	จัดครู อาจารย์ ออกพื้นที่รอบบริเวณสถานศึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่			
	ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษา ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา			
1	นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน และนอกสถานศึกษา			
2	จัดการแข่งขัน / กิจกรรมนันทนาการต่างๆ			
3	สนับสนุน นักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อนหรือกิจกรรมทูป็นัมเบอร์วัน			
4	จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการสอดส่องช่วยเหลือเพื่อนให้ประสบผลสำเร็จและมีความสุขในการเรียน			
5	มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน นักศึกษา			

ข้อ	รูปแบบปฏิบัติงาน	ทำ	ไม่ทำ	กิจกรรม/โครงการ
	ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กร ต่างๆในการจัดกิจกรรมป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา			
1	สถานศึกษามีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
2	องค์กรเอกชน สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญห ยาเสพติด			
3	องค์กรของรัฐ สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญห ยาเสพติด			
4	จัดให้มีการตรวจสุขภาพและตรวจปัสสาวะ เพื่อค้นหายาเสพติดในนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง			
5	เชิญวิทยากร นักจิตวิทยาหรือผู้นำทาง ศาสนาอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ในเรื่องจิต สมาธิ อารมณ์ ความเครียด			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ กลวิธี หรือรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม ที่สถานศึกษาของท่านดำเนินการอยู่หรือต้องการให้มีการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในงานดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

กิจกรรม/โครงการ

แบบสอบถามฉบับที่ 2

ชื่อเรื่อง ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา
สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

คณะผู้ศึกษา นายสมชาย ยิ้มแย้ม
นายสุรเดช ขำทวี
ว่าที่ร้อยตรีหญิงฉัตรดา ยิ้มแย้ม

อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.มังกร ทองสุกดี

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ของการศึกษาซึ่งประยุกต์ใช้มาจากเทคนิคเดลฟาย ข้อความแต่ละรายข้อนั้นได้มาจากการตอบแบบสอบถามในฉบับที่ 1 ของกลุ่มตัวอย่าง แต่ได้ลดความซ้ำซ้อนของข้อความลง เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และได้แสดงความสอดคล้องของแต่ละข้อความจากการตอบแบบสอบถามฉบับที่ 1 โดยระบุค่าร้อยละของผู้ปฏิบัติกิจกรรมป้องกันและแก้ไขยาเสพติดทั้ง 4 ด้าน คณะผู้ศึกษาจึงขอความกรุณาให้ช่วยตอบแบบสอบถามในรอบนี้เร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยคณะผู้ศึกษาตระหนักดีว่ากลุ่มตัวอย่างทุกท่านมีเวลาที่จำกัดมาก

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามฉบับนี้มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อความซึ่งเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ด้าน โปรดตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน คณะผู้ศึกษาได้ให้ความหมายของน้ำหนักของความคิดเห็นในแบบสอบถามดังนี้

- 5 หมายถึงเห็นด้วยกับข้อความนั้นมากที่สุด
- 4 หมายถึงเห็นด้วยกับข้อความนั้นมาก
- 3 หมายถึงเห็นด้วยกับข้อความนั้นปานกลาง
- 2 หมายถึงเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อย
- 1 หมายถึงเห็นด้วยกับข้อความนั้นน้อยที่สุด

ในกรณีที่ท่านมีความคิดเห็นอื่นใดนอกจากนี้ โปรดเขียนในช่อง “หมายเหตุ” คณะผู้ศึกษาขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ
คณะผู้ศึกษา

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา สังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม

1. ด้านการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำ กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
			5	4	3	2	1	
1	สถานศึกษามีนโยบายและยุทธศาสตร์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	100						
2	สถานศึกษามีแผนงานและโครงการ	100						
3	สถานศึกษามีคณะกรรมการดำเนินงาน	100						
4	สถานมีความร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน	100						
5	สถานศึกษามีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	100						
กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ		-						
1	โครงการลานกีฬาต้านภัยยาเสพติดและเอดส์	-						
2	โครงการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดและโรคเอดส์สู่ชุมชน	-						
3	โครงการยุวชนคนดีต้านภัยยาเสพติด	-						
4	โครงการรวมใจนาฏศิลป์ ดนตรี กีฬา ลดปัญหาความรุนแรง ด้านยาเสพติด	-						
5	โครงการอบรมแกนนำ ทูป็นัมเบอร์วัน	-						
6	โครงการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดในวิทยาลัยฯ ที่มีกิจกรรมที่หลากหลาย	-						
7	กิจกรรมรวมพลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด	-						
8	การรายงานผลการปฏิบัติการเกี่ยวกับยาเสพติดให้กับจังหวัด ปปส. และสถาบันฯ	-						
9	โครงการช่วยเหลือนักเรียน	-						
10	การกำหนดและมอบหมายงานบุคลากรในโครงสร้างการบริหารงาน	-						
11	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์มีแผนงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ชัดเจน กิจกรรมตรวจคัดกรองนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	-						

2. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดกิจกรรม ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำ กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					หมาย เหตุ
			5	4	3	2	1	
1	สถานศึกษามีครู อาจารย์แกนนำร่วมมือและสนับสนุนในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	100						
2	มีการจัดการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูอาจารย์ ทุกระดับ	85.42						
3	มีครู อาจารย์ที่มีความรู้สามารถให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาแก่นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง	100						
4	ช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่บำบัดรักษาสารเสพติด ให้สามารถกลับเข้าศึกษาต่อได้	63.54						
5	จัดครู อาจารย์ ออกพื้นที่รอบบริเวณสถานศึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่	74.79						
กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ		-						
1	กิจกรรมบ้านหลังเล็ก	-						
2	กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนและเยี่ยมหอ	-						
3	กิจกรรมส่งนักเรียน นักศึกษาที่ติดยาเสพติดต่อสถานบำบัด	-						
4	เพิ่มกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโครงการช่วยเหลือนักเรียน	-						

3. ด้านการมีส่วนร่วมของนักเรียน นักศึกษาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำ กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
			5	4	3	2	1	
1	นักเรียน นักศึกษา มีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน และนอกสถานศึกษา	97.50						
2	จัดการแข่งขัน / กิจกรรมนันทนาการต่างๆ	100						
3	สนับสนุน นักเรียน นักศึกษา จัดกิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อนหรือกิจกรรมทูบีนัมเบอร์วัน	98.33						
4	จัดให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมกับสถานศึกษาในการสอดส่องช่วยเหลือเพื่อนให้ประสบผลสำเร็จและมีความสุขในการเรียน	97.92						
5	มีการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียน นักศึกษา	100						
กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ		-						
1	จัดให้มีแกนนำนักเรียน ทูบีนัมเบอร์วัน	-						
2	แข่งขันกีฬาภายใน – ภายนอกและเครือข่าย	-						
3	กิจกรรมวันงดสูบบุหรี่โลก	-						
4	กิจกรรมเยาวชนเครือข่ายปัญหายาเสพติด ทูบีนัมเบอร์วัน	-						
5	กิจกรรมคุณธรรมนำใจป้องกันภัยยาเสพติด พบพระเป็นมงคล	-						
6	โครงการลานกีฬาต้านยาเสพติด	-						
7	โครงการประกวดภาพต้านยาเสพติดและโรคเอดส์	-						
8	โครงการพัฒนาศักยภาพกิจกรรมเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด	-						

4. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

ข้อ ที่	รูปแบบปฏิบัติงาน	ร้อยละของ การทำ กิจกรรม	ระดับความคิดเห็น					หมายเหตุ
			5	4	3	2	1	
1	สถานศึกษามีเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น	89.38						
2	องค์กรเอกชน สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติด	79.79						
3	องค์กรของรัฐ สนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติด	96.67						
4	จัดให้มีการตรวจสอบสภาพและตรวจปัสสาวะเพื่อ ค้นหายาเสพติดนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง	88.34						
5	เชิญวิทยากร นักจิตวิทยาหรือผู้นำทางศาสนา มาอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา ในเรื่องจิต สมาธิ อารมณ์ ความเครียด	95.63						
กิจกรรม/โครงการที่ควรปฏิบัติ		-						
1	จัดประชุมเจ้าของหอพัก และบ้านเช่า	-						
2	มหกรรมป้องกันปัญหายาเสพติดระดับจังหวัด หรือเขต	-						
3	กิจกรรมอบรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง	-						
4	กิจกรรมเชิญวิทยากรบรรยายหรือให้ความรู้จาก วิทยากรภายนอก	-						
5	กิจกรรมป้องกันตนเองให้ปลอดภัย	-						
6	เครือข่ายเยาวชนป้องกันปัญหายาเสพติด	-						
7	อบรมความรู้เรื่องการตรวจสอบสารเสพติด ด้วย น้ำยาตรวจ	-						
8	บรรยายให้ความรู้ สถานการณ์ยาเสพติดใน สถานศึกษาของแต่ละแห่ง	-						

ข้อเสนอแนะที่ได้จากแบบสอบถามชุดที่ 1

1. สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ควรมีการจัดสรรงบประมาณด้านการป้องกันสารเสพติดให้กับสถานศึกษาในสังกัดของสถาบัน
2. ควรจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษามาตลอดอย่างต่อเนื่อง แต่ต้องการให้เพิ่มกิจกรรม การนำเยาวชนไปเห็นสภาพจริงของผลเสียในเรื่องนี้บ้าง เยาวชนจะได้ตระหนักถึงพิษภัยอย่างแท้จริง
3. กระทรวงวัฒนธรรม ควรมีนโยบายและให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม
4. มีการสมัมนาผู้ทำหน้าที่ด้านยาเสพติด ให้เป็นแนวทางเดียวกัน โดยสถาบันนัด วางแผนรวบรวม เพื่อจะได้ช่วยกันแก้ปัญหายาเสพติด
5. ควรมีการจัดระบบฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันสามารถใช้อ้างอิงได้
6. ในการจัดกิจกรรมจะได้ผลดี มีคุณภาพ คณะทำงานและบุคลากรทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจสนับสนุน และถ้าคณะผู้บริหารไม่สนใจกิจกรรมก็จะเป็นการสูญเปล่า
7. เป็นกิจกรรมที่ดีควรได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่ และทุกคนร่วมมือจริงจัง นักเรียนได้อบรมคุณธรรมจะป้องกันปัญหาต่าง ๆ ได้
8. ต้องมีการดำเนินการกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และงบประมาณสนับสนุนต้องเพียงพอ
9. หน่วยงานจากสถาบัน ควรจัดให้มีโครงการที่มีความรู้ด้านยาเสพติดของสถานศึกษาต่าง ๆ ของวิทยาลัยนาฏศิลป์
10. ควรยกเลิกที่ขายบุหรี่ในสถานศึกษา
11. ควรมีการประชุมสัมมนาตั้งแต่ผู้บริหาร ครู อาจารย์ทุกระดับในการปรับแนวทางปฏิบัติ กลวิธี และรูปแบบปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา
12. ให้มีการป้องกันยาเสพติดระหว่างประเทศ
13. สโมสรนักศึกษาควรร่วมมือกับวิทยาลัย
14. ควรมีการประชาสัมพันธ์ในต่างจังหวัด ร่วมกันทำงานป้องกัน แก้ไขปัญหายาเสพติด
15. ควรจัดกิจกรรมพี่ดูแลน้อง เช่น มีพี่รหัส ดูแลเอาใจใส่ต่อกันในทุก ๆ วัน เพื่อปรึกษา ดูแล แก้ไขปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งเสี่ยงต่อการติดสารเสพติด
16. ควรจัดกิจกรรมพ่อครู แม่ครู เพื่อดูแลเอาใจใส่ใกล้ชิดต่อนักเรียน นักศึกษา
17. ควรมีการสรรหาตัวแทนจากทุกกลุ่ม เช่น ครู บุคลากร นักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง แม่ค้า มาอยู่ในกลุ่มงาน แล้วดำเนินกิจกรรมอย่างจริงจัง
18. ควรส่งเสริมให้นักเรียน นักศึกษาขับเคลื่อนกิจกรรมโดยครูเป็นที่ปรึกษา
19. ควรสร้างความตระหนักของการป้องกันยาเสพติด กับเจ้าของหอพัก และชุมชนรอบ ๆ วิทยาลัย
20. ควรมีตำรวจที่เข้มงวด เอาจริงเอาจัง เพราะถ้าชุมชนมีการแพร่ระบาดมาก โอกาสที่นักเรียน นักศึกษาใช้ยาเสพติดก็มากขึ้นด้วย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายสุรเดช ขำทวี
เกิดเมื่อ	22 ตุลาคม 2517
สถานที่เกิด	30 หมู่ 2 ตำบลบ้านลาด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	4/27 หมู่ 5 ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลลั่นกล้วย อำเภอมือง จังหวัดสุโขทัย โทรศัพท์ 08-5533-3253
ตำแหน่งหน้าที่	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ หัวหน้าภาควิชา การศึกษาทั่วไป
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2533	มัธยมศึกษาต้นโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาต้นโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2540	สถาบันราชภัฏเพชรบุรี
พ.ศ. 2544	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ว่าที่ร้อยตรีหญิงฉัตรดา ยิ้มแย้ม
เกิดเมื่อ	5 พฤษภาคม 2513
สถานที่เกิด	165/30 ซอยติวานนท์ 41 ตำบลท่าทราย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	148/66 ซอยศรีอรุณ ถนนสิงหวัฒน์ ตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทรศัพท์ 08-0028-2909
ตำแหน่งหน้าที่	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2527	นาฏศิลป์ชั้นต้นวิทยาลัยนาฏศิลป์
พ.ศ. 2530	นาฏศิลป์ชั้นกลางวิทยาลัยนาฏศิลป์
พ.ศ. 2532	นาฏศิลป์ชั้นสูงวิทยาลัยนาฏศิลป์
พ.ศ. 2534	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
พ.ศ. 2541	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายสมชาย ยิ้มแย้ม
เกิดเมื่อ	27 สิงหาคม 2513
สถานที่เกิด	ตำบลเขาพระบาท อำเภอเชียรใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช
ที่อยู่ปัจจุบัน	148/66 ซอยศรีอรุณ ถนนสิงห์วัฒน์ ตำบลธานี อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย โทรศัพท์ 08-4673-2789
ตำแหน่งหน้าที่	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ หัวหน้างานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดและเอดส์ หัวหน้าภาควิชา นาฏศิลป์
สถานที่ทำงาน	วิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2527	นาฏศิลป์ชั้นต้นวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2530	นาฏศิลป์ชั้นกลางวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2532	นาฏศิลป์ชั้นสูงวิทยาลัยนาฏศิลป์นครศรีธรรมราช
พ.ศ. 2534	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต สาขานาฏศิลป์ไทย สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
พ.ศ 2541	ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร